Stockholms stad

PM Rotel VII (Dnr KS 2026/854)

Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37)

Remiss från Utbildningsdepartementet
Remisstid den 13 november 2026

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med Stockholms stads yttrande, bilaga 1 till promemorian.

Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37) till bland annat Stockholms stad för yttrande. Regeringen gav direktiv om att förslag ska lämnas om en likvärdig förskola av god kvalitet, en obligatorisk språkförskola för vissa barn och språket i skolväsendet.

Betänkandet rör bland annat förslag om reglering av barngruppsstorlekar, personaltäthet, förskolepersonalens språkkunskaper och språkstärkande insatser för barnen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

På grund av kort remisstid har Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, Farsta stadsdelsförvaltning, Järva stadsdelsförvaltning, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning, Skärholmens stadsdelsförvaltning och Södermalms stadsdelsförvaltning besvarat remissen med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret välkomnar utredningen och anser att förslagen till kvalitetshöjande insatser är prioriterade att införa och utvärdera för att stärka förskolans verksamhet i grunden. Kontoret framhåller bland annat även att kommunerna behöver kompenseras fullt ut för de kostnader som uppstår när staten höjer kraven och anser att nuvarande kostnadsberäkningar behöver göras säkrare.

Förskolenämnden ser i huvudsak positivt på utredningens förslag, men betonar bland annat att förslagen om regleringar behöver ses som en helhet, att hänsyn till andra pågående utredningar som rör förskolan behöver tas för att underlätta implementering och att det är av vikt att kommunerna kompenseras fullt ut för de kostnader som uppstår när staten höjer kraven på verksamheten. Nämnden lyfter även behov av fördjupad utredning av en del konsekvenser av förslagen och reserverar sig mot att hemkommunen ska ansvara för att genomföra språkbedömning av alla barn.

Bromma stadsdelsnämnd bedömer att flera av förslagen ligger väl i linje med förskolans behov och framhåller bland annat att genomförandet av flera av förslagen förutsätter ekonomisk kompensation där statliga medel säkerställs för att inte tränga undan andra kvalitetsfrämjande insatser i förskolan.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning instämmer i huvudsak med betänkandets förslag men reserverar sig mot förslaget om obligatorisk språkbedömning i svenska det året barnet fyller tre år. Förvaltningen anser också att förslagen kräver en tillräcklig, långsiktig och hållbar finansiering för att få den effekt de syftar till.

Farsta stadsdelsförvaltning tillstyrker i huvudsak med förslagen om stärkt kvalitetsarbete, nationellt stöd, reglering av barngruppsstorlek och personaltäthet samt utökad rätt till avgiftsfri förskola. Förvaltningen bedömer att konsekvenserna av obligatoriska språkbedömningar behöver analyseras ytterligare, och framhåller bland annat att förslagens betydande ekonomiska konsekvenser förutsätter långsiktig finansiering och statligt stöd.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd välkomnar utredningen och instämmer i att förslagen som framkommer i betänkandet är betydelsefulla för barns utveckling och lärande men anser att vissa delförslag kan behöva vidare utredning och ställas i relation till ekonomisk hållbarhet och socioekonomiskt upptagningsområde.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd instämmer i att betänkandets förslag i huvudsak är väl avvägda men vill bland annat samtidigt betona vikten av att hänsyn tas till lokala förutsättningar och socioekonomiska skillnader och bedömer därför att vissa delförslag behöver utredas vidare och ställas i relation till ekonomiska och organisatoriska förutsättningar för genomförande.

Järva stadsdelsförvaltning tillstyrker bland annat reglering av barngruppens storlek och personaltäthet, krav på tillräckliga kunskaper i svenska hos personalen och språkstärkande insatser för barn med behov av språkutvecklande stöd. Förvaltningen

avstyrker förslaget om försöksverksamhet och framhåller vikten av att nya krav behöver åtföljas av tillräckliga resurser och utformas så att den administrativa belastningen står i proportion till nyttan.

Kungsholmens stadsdelsnämnd tillstyrker en majoritet av förslagen och ser att de kommer få stora konsekvenser för bemanning, lokaler och ekonomi. Nämnden understryker att nya nationella krav därför behöver följas av långsiktig finansiering, realistiska övergångstider och nationella satsningar på utbildning, rekrytering och kompetensutveckling.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd ser i huvudsak positivt på utredningens inriktning och förslag och betonar att reformerna behöver långsiktig finansiering och realistiska övergångsregler för att kunna genomföras så att de får effekt. Nämnden framhåller bland annat också vikten av att nationella krav utformas med möjlighet till tillräckligt lokalt handlingsutrymme gällande organisering av verksamheten.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning är positivt inställd till betänkandets övergripande ambition och delar bedömningen att likvärdighet och barns språkliga utveckling behöver stärkas. Förvaltningen framhåller att det krävs tillräcklig finansiering, goda förutsättningar för kompetensförsörjning, tydliga konsekvensanalyser samt möjlighet till lokala anpassningar för att förslagen ska vara långsiktigt genomförbara.

Skärholmens stadsdelsförvaltning anser att utredningen innehåller flera förslag som kan bidra till ökad kvalitet och likvärdighet i förskolan och ser positivt på ökad tid för allmän förskola till 25 timmar. Förvaltningen anser att lagstiftning om barngruppsstorlek och personaltäthet är bra men att förslaget behöver analyseras ytterligare för att kunna realiseras.

Södermalms stadsdelsförvaltning välkomnar utredningen och delar dess grundläggande slutsatser men framhåller att vissa delar kan behöva ytterligare analys och att förslagen behöver vägas mot ekonomisk genomförbarhet och lokala socioekonomiska förhållanden.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Förstärkta förutsättningar för förskolan är en investering både för samhället och för de barn som blir bättre rustade inför skolgången och ges en bra start i livet. Därför välkomnar jag statliga regleringar av personaltätheten, barngruppernas storlek och i förlängningen krav kopplat till den kompetens medarbetare i förskolan ska besitta. En förskola med rätt förutsättningar är en helt avgörande del för att skapa möjligheter för alla barn att på sikt forma sina egna liv och att bryta ojämlikheten i samhället.

Högre statliga krav måste också följas av en permanent och utökad finansiering som täcker kostnaderna för de ökade kraven. Finansieringsprincipen måste efterlevas för att inte kommunerna ska stå för kostnaderna. Det finns en tydlig risk för att de

kostnadsberäkningar som gjorts i utredningen är alltför optimistiska och därför behöver de belysas särskilt i kommande beredning av ärendet.

Jag avvisar med bestämdhet det finansieringsförslag som föreslås i utredningen. Utredningens förslag om att avskaffa flerbarnstillägget inom barnbidraget och att sänka ersättningsnivån i föräldraförsäkringen från 80 till 67 procent för att finansiera reformerna i förskolan riskerar att slå hårt mot hushåll som redan har små ekonomiska marginaler och innebär att fler barn riskerar att växa upp i ekonomisk utsatthet. Det är oacceptabelt och kan få förödande konsekvenser för barns uppväxtvillkor om regeringen vältrar över ansvaret för finansieringen av förstärkningarna inom förskolan på barnfamiljernas privatekonomi.

Utredningen har valt att inte föreslå ett införande av obligatorisk språkförskola för vissa barn. Jag välkomnar och delar den bedömningen. Jag är stolt över att vi i Stockholm lyckas öka inskrivningsgraden genom att arbeta förtroendebyggande, sänka trösklar och använda kommunikation, information och uppsökande arbete som metoder för detta. Tvång riskerar att vara kontraproduktivt och förhindra det goda samarbete mellan förskola, barn och vårdnadshavare som krävs för att förstärka barnets lärande och utveckling så mycket som möjligt i förskoleåldern.

I övrigt hänvisar jag till Stockholms stads yttrande.

Stockholm den 21 oktober 2026

Alexandra Mattsson

Bilagor

1. Stockholms stads yttrande om Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37), dnr KS 2026/854-24.1
2. Remiss – Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37), dnr KS 2026/854-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Centerpartiet delar ambitionen om en mer likvärdig och språkutvecklande förskola. Förskolans kvalitet ska inte avgöras av barnets bostadsadress eller familjens förutsättningar. Vi vill särskilt understryka betydelsen av mindre barngrupper, god personaltäthet och fler utbildade förskollärare, inte minst i de delar av Stockholm där behoven är som störst. Förskolan har också en viktig roll för barns språkutveckling. Det är därför viktigt att personalen har både goda kunskaper i svenska och kunskap om hur barns språk utvecklas. Samtidigt behöver vi bli bättre på att nå de barn som i dag inte tar del av förskolan i tillräcklig utsträckning. Uppsökande arbete och tidiga insatser är viktiga för att fler barn ska få möjlighet att utveckla sitt språk och vara väl förberedda inför skolstarten. När staten ställer nya krav måste kommunerna också få

resurser och rimliga förutsättningar att genomföra dem. För oss är det viktigaste att förändringarna märks i barnens vardag och stärker de förskolor där behoven är störst.

Kommunstyrelsen

Reservation av Christofer Fjellner, Therese Lindström och Theréz Randquist (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Att bifalla utredningens förslag.

Att därutöver anföra

Moderaterna i Stockholms stad ställer sig i huvudsak positiva till utredningens förslag. En förskola av hög kvalitet är avgörande för barns trygghet, utveckling och möjligheter att lyckas i skolan. Särskilt viktigt är att fler barn får ett starkt svenskt språk tidigt.

Förslagen om mindre barngrupper, en lägsta personaltäthet och tydligare krav på personalens svenskkunskaper bör ses som en samlad kvalitetsreform. Utredningen pekar själv på att en begränsning av gruppstorlekar utan krav på personaltäthet riskerar att leda till färre vuxna i varje grupp. Därför är det rätt att kombinera reformerna och samtidigt ge huvudmännen ett rimligt utrymme att organisera verksamheten utifrån barns olika behov.

Moderaterna välkomnar också ambitionen att tidigt identifiera barn som behöver mer stöd i svenska. God svenska är en nyckel till kunskap, integration och egenmakt. En språkbedömning ska vara saklig, likvärdig och utformad med barnets bästa i centrum. Stockholms stad måste vara beredd att ta ansvar för att sådana insatser fungerar i praktiken och prioritera resurser till barn som behöver dem mest.

Reformen kommer att ställa krav på rekrytering, kompetensutveckling, lokaler och administration. Det är utmaningar som ska hanteras – inte skäl att avstå från nödvändiga kvalitetsförbättringar. Kommunen har ett ansvar att använda sina resurser effektivt, planera långsiktigt och prioritera kärnverksamheten: fler vuxna nära barnen, god undervisning och bättre språkutveckling.

Moderaterna har förslag på lokal nivå och tydliga prioriteringar i vår budget för att genomföra den här typen av reformer. Det är viktigt att styret tar sitt ansvar för att Stockholm genomför dessa regelförändringar på ett ansvarsfullt sätt, med ordning och reda i ekonomin och med fokus på att reformerna ska ge verklig effekt för barnen.

Stockholms stad bör därför tillstyrka reformens inriktning. Med ett tydligt kommunalt ansvar, ekonomisk disciplin och rätt prioriteringar kan Stockholm bidra till en mer likvärdig och språkutvecklande förskola.

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen avslår borgarrådsberedningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna välkomnar förslag för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. En god språkutveckling i svenska är avgörande för barns fortsatta skolgång och möjligheter att etablera sig i samhället.

Vi ser positivt på att det ställs högre krav på kvalitet och att förskolans språkutvecklande uppdrag stärks. Tidiga språkinsatser är en investering i varje barns framtid och en viktig del i att förhindra utanförskap.

Sammantaget anser Sverigedemokraterna att förslaget är ett steg i rätt riktning och ställer sig därför positiva till betänkandet.

Särskilt uttalande av Kristin Jacobsson (C) som är likalydande med Centerpartiets särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37) till bland annat Stockholms stad för yttrande. Regeringen gav direktiv om att ett förslag ska lämnas om en obligatorisk språkförskola för vissa barn samt om en likvärdig förskola av god kvalitet. Genom tilläggsdirektiv fick utredningen även i uppdrag att lämna förslag om hur det kan tydliggöras i skollagen att språket i skolväsendet är svenska, med de avvikelser som anges i skollagen och anslutande förordningar. Betänkandet redovisas i två delar;

Del 1 – Uppdraget att lämna förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet. Förslagen i betänkandets första del omfattar insatser för ökad likvärdighet och höjd kvalitet samt strukturella krav i form av bestämmelser rörande barngruppsstorlekar och personaltäthet. I denna del lämnas även förslag som rör förskolepersonalens språkkunskaper och vilka språk som ska gälla för skolväsendet.

Del 2 - Uppdraget att föreslå en obligatorisk förskola för vissa barn. I betänkandets andra del redovisas alternativa förslag till obligatorisk språkförskola, då utredningen bedömer att en sådan för vissa barn saknar rättsliga och praktiska förutsättningar för genomförande. De alternativa förslagen omfattar försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan och obligatoriska språkbedömningar med reservation av förskoleplats för barn i behov av språkstärkande insatser.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, Farsta stadsdelsförvaltning, Järva stadsdelsförvaltning, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning, Skärholmens stadsdelsförvaltning och Södermalms stadsdelsförvaltning har besvarat remissen med kontorsyttranden.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret 8
Förskolenämnden 15
Bromma stadsdelsnämnd 36
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning 41
Farsta stadsdelsförvaltning 44

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd 47
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd 50
Järva stadsdelsförvaltning 51
Kungsholmens stadsdelsnämnd 57
Norra innerstadens stadsdelsnämnd 63
Skarpnäcks stadsdelsförvaltning 65
Skärholmens stadsdelsförvaltning 71
Södermalms stadsdelsnämnd 77
Reservationer m.m. 81

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret välkomnar utredningen och instämmer i dess centrala bedömning, att en förskola av hög och likvärdig kvalitet är viktig för alla barns möjligheter till utveckling och lärande. Förslagen till kvalitetshöjande insatser anses därför vara prioriterade att införa och utvärdera, för att stärka förskolans verksamhet i grunden. Redan idag har förskolan ett lagstadgat krav att tillgodose varje barns behov, vilket anses kunna stärkas innan obligatoriska språkbedömningar och kompletterande insatser tillförs.

Stadsledningskontoret tillstyrker i huvudsak utredningens förslag samtidigt som det framhålls att dessa i högre grad behöver ställas i samband med varandra och att de ekonomiska konsekvenserna bör utredas vidare. Det är av vikt att finansieringen för statens satsning motsvarar de större organisationsförändringar som krävs för att uppfylla de föreslagna kraven. Stadsledningskontoret vill även understryka att metoden för att utvärdera språkkunskaper hos medarbetare inom förskoleverksamheten bör vara samma som inom andra verksamhetsområden, även om kraven kan skilja sig åt. Detta för att stärka kommunernas kompetensförsörjning som helhet. Vidare efterfrågas förtydligande i bedömning av förslagen i förhållande till förskolan som icke obligatorisk skolform samt organisering av de tänkta obligatoriska språktesterna för barn.

Ställningstaganden

Del 1 – Uppdraget att lämna förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet.

6.3.1. Tydliggörande och vägledning avseende vad som är likvärdighet och kvalitet i förskolan.

Stadsledningskontoret tillstyrker förslagen.

6.3.2. En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget och vill särskilt betona vikten av statlig finansiering på rätt nivå, om ett obligatorium i förskollärartäthet införs. Förändringen kommer att innebära ökade kostnader för kommunerna, i synnerhet i kombination med reglering av barngruppsstorlekar och att endast utbildad personal föreslås räknas in i personaltätheten. Att hantera förskolans utmaningar inom kompetensförsörjningen kommer att vara centralt för att lyckas med de reformer som föreslås.

6.3.3. Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Stadsledningskontoret har inte några synpunkter på förslaget.

7.4.1. Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget om reglering av antal barn i förskolans barngrupper och ser fördelar för stadens tillsynsarbete i ett tydliggjort kvalitetskrav. Stadsledningskontoret vill dock betona vikten av en långsiktig och full statlig finansiering, som tar hänsyn till ett helhetsperspektiv i behoven som behöver tillgodoses för att uppfylla kraven. Kostnader kommer att öka för kommunerna i form av administration, personal samt anpassning av lokaler. Stockholms stad bedriver ett aktivt arbete i anpassning av lokalbestånden utifrån ett minskat barnantal, där fokus ligger på avyttring av mindre fördelaktiga lokaler för undervisning. Ett införande av utredningens förslag hade inneburit ett skifte där lokalbeståndet behöver öka igen samtidigt som befintliga lokaler kan behöva anpassas för att säkerställa efterföljande av krav. Detta blir starkt kostnadsdrivande. Lokalresurser kan även behöva utökas till följd av strategiska avvägningar hos fristående förskoleverksamheter, som skulle kunna välja att ta emot färre barn. Stadsledningskontoret beräknar kostnaderna för Stockholms stad att anpassa gruppstorlekar samt personaltätheten till 1 mdkr, utifrån nuvarande personaltäthet och åldersgruppsindelningar. Beräkningen utgår endast ifrån rena personalkostnader och tar inte hänsyn till de lokalkostnader som väntas. Således anses utredningens kostnadsberäkningar för att införa regleringen inte vara i proportion till behovet.

7.5.1. En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget som i kombination med fastställande av barngruppers storlek och personals kompetensnivå kan bidra till en högre kvalitet i förskolan, men förutsätter en full statlig kompensation. Förslaget kommer att vara kostnadsdrivande (se kostnadsuppskattning för staden under punkt 7.4.1.) och kräva anpassning av lokaler samt ett behov av fler medarbetare, med ett förväntat ökat löneläge, när förskolan redan idag står med utmaningar i kompetensförsörjningen. En starkare koppling mellan de olika förslagen önskas där även den föreslagna strategin för kompetensförsörjning blir avgörande för att upprätthålla kraven enligt detta förslag. Förslaget bör även ses i ljuset av målsättningen att kravställa förskollärare per barngrupp till 2033. Vidare ser stadsledningskontoret fördelar för stadens tillsynsarbete i ett tydliggjort kvalitetskrav.

8.9.3. Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

Stadsledningskontoret instämmer vid vikten av att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska och vill särskilt betona vikten av att utbildningsväsendet säkerställer att personal som genomgått utbildning för att arbeta i barngrupp har rätt språkig kompetens samt kunskap om barns språkutveckling. Förslaget innebär kostnader för kommunerna som kräver full kompensation, vilket skulle behöva beräknas utifrån vilka krav som fastställs samt skillnader i kommunernas och huvudmännens organisationsstorlekar.

8.9.4. Föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget.

8.9.5. Skolverket ska ta fram ett kartläggningsmaterial

Stadsledningskontoret instämmer i behovet, om föreskrifter om språkkrav för personal i förskolan beslutas, och vill understryka att då införande av språkkrav inom äldreomsorgen pågår behöver metoderna för kartläggning av språkkunskaper inom kommunens olika verksamheter vara likvärdiga. Metoden för att utvärdera kunskaperna bör vara densamma, även om kraven för språklig nivå kan skilja sig mellan verksamheterna, beroende på rollens art.

Att medarbetares språkkunskaper bedömas lika möjliggör för omställningar och eventuella omplaceringar vid arbetsbrist. Ett helhetsperspektiv behöver finnas som tar hänsyn till kommunernas kompetensförsörjning som helhet och minska sårbarheter.

9.4.2. En upplysningsbestämmelse som hänvisar till språklagen

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget.

9.4.3. Särskilt om förskolan

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget och vill framföra att kommunerna kommer att behöva vägledning för att säkerställa en rättssäker tillsyn av bestämmelsens efterlevnad.

Del 2 – Uppdraget att föreslå en obligatorisk förskola för vissa barn.

12.2. En försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget men menar att försöksverksamheten behöver pågå under längre tid än två år för att en fullgod försöksverksamhet ska kunna genomföras där effekter på barns språkutveckling kan fastställas. Vidare vill stadsledningskontoret framföra att verksamheternas organisation och ekonomiska konsekvenser av försöksverksamheten tydligt bör lyftas i utvärderingen av försöksverksamheten, för att säkerställa rätt kompensation till kommunerna och för att försöken i längden ska bidra till långsiktigt stärka organisationer och inte utgöra tillfälliga punktinsatser med tillfällig finansiering utan utgöra en kvalitetshöjning för

förskolans grunduppdrag. Stadsledningskontoret vill även framföra att förslagets kommer att behöva förtydligas i sin utformning då den ska tillämpas i områden där den språkstärkande undervisningen redan idag är omfattande och utgör en del av ordinarie undervisning.

12.2.2. Försöksverksamheten ska regleras genom författning

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget.

12.2.3. Målgruppen för de språkstärkande insatserna ska definieras genom befintlig reglering

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget.

12.2.4. Huvudmannen ska erbjuda språkstärkande insatser om 25 timmar per vecka

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget och vill framföra att rubriksättningen i förslaget bör ändras. I nuvarande form antyder rubriken att förslaget innebär att de språkstärkande insatserna bedrivs 25 timmar per vecka, när det innebär att barn till vårdnadshavare som accepterat deltagande i språkutvecklande insatser förväntas delta i förskoleverksamhet om minst 25 timmar per vecka. Gränslinjen mellan vad en språkstärkande insats är och ordinarie verksamhet riskerar att bli otydlig.

12.2.5. Eventuella sanktioner vid omotiverad frånvaro

Stadsledningskontoret motsätter sig bedömningen i det avseendet att den är svårbegriplig. Inga sanktioner är möjliga eftersom förskolan är en frivillig skolform, samtidigt *förväntas* barnen delta i undervisningen i förskolan. Stadsledningskontoret vill framföra att det kan ifrågasättas om det är förenligt med en frivillig skolform som förskolan att införa en *obligatorisk* språkbedömning och anser att det inte problematiseras i någon högre grad i utredningen. Bedömningen väcker frågan hur kommunen förväntas agera vid vårdnadshavares nekande av erbjudande samt frånvaro. Förtydligande gällande föreläggande och tolkning efterfrågas.

12.2.6. De språkstärkande insatserna

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget och ser att det är viktigt att de insatser som prövas är evidensbaserade. Förslaget anses behöva vara tätt sammankopplat till förslag 6.3.1. i utredningen.

12.2.7. Försöket ska pågå i två år och finansieras genom statsbidrag

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget, att försöksverksamheten bör finansieras genom statsbidrag, *men motsätter sig tidsplanen* där försöksverksamheten ska påbörjas 2028 men förordningen träder i kraft 2029. Ikraftträdande bör vara i rimlig tid innan försöksverksamheten ska påbörjas, för att administrationen av statsbidraget och planering av verksamheten ska vara möjlig utifrån krav för att motta bidraget.

12.2.8. Beslut om statsbidrag för språkstärkande insatser

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget, men framför att Skolverket i god tid innan ansökningsperioden behöver fastställa och kommunicera vilka språkstärkande insatser som kan prövas inom ramen för försöksverksamheten. Förslaget anses behöva vara tätt sammankopplat till förslag 6.3.1. i utredningen.

12.2.9. Skolverket ska ha övergripande ansvar för försöksverksamheten, men huvudmännen för de enskilda försöken

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget.

12.2.10. En eventuell permanent reglering om särskilda språkstärkande insatser i förskolan för vissa barn

Stadsledningskontoret instämmer i bedömningen att en eventuell permanentering av språkstärkande insatser bör föranledas av försöksverksamhet, men med syfte att stärka förskolans grunduppdrag. Stadsledningskontoret vill betona vikten av att de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna lyfts för full kompensation till kommunerna.

12.3.1. Den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola bör utvärderas, och utökade insatser eventuellt föreslås

Stadsledningskontoret instämmer med förslaget.

12.3.2. Barns närvaro i förskolan bör följas upp och det närvarofrämjande arbetet utvecklas

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget och vill särskilt lyfta vikten av kommunernas deltagande i utredningen. Stadsledningskontoret ser fram emot att utredningen ser över tekniska lösningar för likvärdig mätning utifrån flera perspektiv såsom förebyggande arbete samt verksamhetsplanering och välkomnar att utredningen tydliggör närvaroarbetets påverkan av att förskolan inte är en obligatorisk skolform samt vilken närvarograd som anses viktig för barns utveckling.

12.4. Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget och ser positivt på att tillgängliggöra förskolan för fler barn genom att möjliggöra ett kostnadsfritt deltagande. Stadsledningskontoret vill även för detta förslag särskilt lyfta vikten av full statlig kompensation för de utökade kraven för kommunerna. Om de nu kravställda 15 timmarna per vecka (525 timmar per år) ökar till 25 avgiftsfria timmar per vecka (875 timmar per år) behöver den allmänna förskoleverksamheten kompenseras i motsvarande grad. Utökningen av tid motsvarar 66,7 procent, vilket behöver kompenseras för.

13.2.1. Hemkommunens ansvar

Stadsledningskontoret avstyrker förslaget och anser att utredningens förslag som ämnar att stärka kvalitet och likvärdighet samt försöksverksamheten bör utvärderas först, innan obligatoriska språkbedömningar övervägs. Detta för att säkerställa att de insatser som genomförs i förskolan ger en positiv effekt för barnens utveckling men även för att förskoleverksamheten i grunden ska kunna hantera språkutveckling utan parallella system. Utredningen lyfter i förslaget en möjlighet för hemkommunen att överlämna ansvar att genomföra språkkartläggningen till en annan aktör. Stadsledningskontoret önskar ett förtydligande om vilka andra aktörer som avses och även ett förtydligande i hur detta förslag ställer sig i förhållande till socialdepartementets remiss *Identifiering av barn i behov av stöd för att utveckla sina färdigheter i svenska språket (diarienummer S2026/01674)* i vilket även regionen föreslås utvärdera barns språkliga förmåga.

13.2.2. Skolverket ska ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial för bedömning av yngre barns språkkunskaper

Stadsledningskontoret motsätter sig förslaget om framtagandet syftar till ett helt nytt kartläggningsmaterial, då evidensbaserat material redan finns och bör utgöra grunden i en nationellt likvärdig bedömning. Vidare vill stadsledningskontoret lyfta att förslagets skrivelser om huvudmans nyttjande av kartläggningsmaterialet bör ändras till hemkommunens, i enlighet med utredningens förslag 13.2.1.

13.2.3. Hemkommunen ska informera om språkbedömningen

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget om obligatorisk språkkartläggning skulle införas.

13.3. Undantag från kravet på obligatorisk språkbedömning

Stadsledningskontoret motsätter sig förslaget i dess nuvarande form med det första undantaget och menar att hemkommunen inte ska ansvara för språkbedömning i svenska om barnet är inskrivet i en förskola där utbildning sker helt på finska, meänkieli eller samiska. Förslagets undantag bör harmoniseras med förslaget 9.4.3. Vidare anses lagtextförslaget otydligt. I förslaget står ”om vårdnadshavaren begär det”, vilket kan tolkas som att vårdnadshavare kan begära en språkbedömning. Enligt författningskommentaren är det dock avsett att vara en situation där vårdnadshavaren begär att barnet ska *undantas* från en språkbedömning (s. 310 f.), Stadsledningskontoret anser att lagtextförslaget i 12 § d bör omformuleras så att det blir tydligare, exempelvis ”om barnets vårdnadshavare begär *att barnet ska undantas*”.

13.4. Obligatorisk tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd

Stadsledningskontoret tillstyrker förslag och bedömning om att plats ska tilldelas vid en förskolenhet för språkutvecklande stöd om en obligatorisk språkkartläggning skulle införas. *Stadsledningskontoret motsätter sig* att rätten till insatsen träder i kraft

ett år efter språkbedömningen är genomförd och menar att det är av vikt för barns utveckling att insatser sätts in skyndsamt.

13.5. Obligatorisk tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd

Stadsledningskontoret motsätter sig förslaget med hänsyn till tidsperspektivet. Enligt förslaget bedöms insatsen sättas in för sent.

13.5.1. Hemkommunens ansvar för en senare språkbedömning och tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd i svenska

Stadsledningskontoret motsätter sig förslaget och hänvisar till svar på förslag 13.4. och 13.5.

13.6. Eventuella sanktioner vid omotiverad frånvaro

Stadsledningskontoret motsätter sig bedömningen enligt samma motivering som för förslag 12.2.5.

14.1. Ikraftträdande

Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget och bedömningen i stort.
Stadsledningskontoret motsätter sig förslaget enligt svar på förslag 12.2.7.

Författningsförslag, s.54

Stadsledningskontoret vill lyfta förslaget till förordning om statsbidrag 23 § ”*Andra beslut än beslut enligt 20 § får inte överklagas*.” och framföra att det vore tydligare att, på samma sätt som i nu gällande skolförordning, i stället ha följande skrivning: *Övriga beslut enligt denna förordning får endast överklagas i den ordning som gäller för laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen* (2017:725).

Övrigt

Stadsledningskontoret välkomnar att utredningen har lyft kvalitet i förskolan som avgörande. Utredningens förslag är omfattande och kommer att ha stor påverkan på förskoleverksamheten hos kommunerna, varför det anses viktigt att förstå effekten av de olika förslagen. Konsekvensutredningen, som ska bedöma en omfattande mängd förslag, är svår att förstå i sin helhet och förslagen i relation till varandra. Stadsledningskontoret bedömer att de kvalitetshöjande förslagen är mest angelägna i ett första läge, för att utvärdering ska kunna göras av förskolans grundläggande möjlighet till språkutveckling för samtliga barn. Därefter anses det kunna bedömas om särskilt stärkande insatser är nödvändiga och vilken effekt de kan få. Förskolans utbildning ska redan idag säkerställa rätt stöd utifrån varje barns behov och stadsledningskontoret ser att en samsyn av kvalitet i förskolan kan stärka dess verksamhet för varje barn. Stadsledningskontoret anser likt SKR att kommunerna måste kompenseras fullt ut för de kostnader som uppstår när staten höjer kraven och anser att nuvarande kostnadsberäkningar behöver göras säkrare.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2026 följande.
Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Amelie Langby m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Ismail Ali (C), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av synpunkter

Förskoleförvaltningen ser i huvudsak positivt på utredningens förslag, och menar att de kan stärka kvaliteten i förskolan. Förvaltningen vill dock betona vikten av att förslagen om barngrupperna storlek, personaltäthet samt utbildningsbakgrund behöver ses som en helhet för att ge önskad effekt. Sammantaget innebär förslagen stora förändringar för den svenska förskolan som kommer att innebära flera utmaningar för hemkommuner och huvudmän. Förskoleförvaltningen vill även betona att flera pågående utredningar, så som *Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)* och *Rektor i fokus– förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap (SOU 2026:4)* lägger förslag som har påverkan på eller kan komma att påverka förskolan. För att underlätta implementering bör lagförslagen harmoniseras med varandra. Vidare bedömer förvaltningen att olika förslag från olika utredningar sammantaget kan generera stora kostnader för kommunen om staten inte till fullo kompenserar för de ökade kostnaderna.

Förvaltningen menar att vissa konsekvenser inte är utredda i tillräcklig utsträckning. Det gäller bland annat hur den administrativa belastningen kan påverkas, exempelvis genom behov av nyrekrytering, kompetensutveckling för personal och organisatoriska förändringar. Förvaltningen anser också att konsekvenserna för lokalförsörjningen behöver belysas tydligare. Vidare saknas en tillräcklig analys av hur förslagens effekter kan skilja sig åt beroende på kommunens eller huvudmannens storlek.

Förskoleförvaltningen reserverar sig mot att hemkommunen ska ansvara för att genomföra språkbedömning av barn, förslag 13.2.1. Yttrande för förslag 13.2.2 - 13.6 är gällande om regeringen går vidare med förslaget om språkbedömning.

Förskoleförvaltningen välkomnar vissa av förslagen som tillsynsmyndighet för fristående verksamheter. I tjänsteutlåtandet ska användandet av tillsynsperspektiv förstås som denna tillsyn.

Slutligen vill förvaltningen betona att kostnadsberäkningarna i betänkande är osäkra och delvis bygger på motstridiga antaganden. Förskoleförvaltningen menar att det är

av vikt att kommunerna kompenseras fullt ut för de kostnader som uppstår när staten höjer kraven på verksamheten och ställer sig bakom Anna Tornbergs, SKR, särskilda yttrande.

Ställningstaganden

6. En likvärdig förskola av god kvalitet

Utredningens analys visar att förskolan saknar tillräckliga förutsättningar för att ge alla barn en likvärdig utbildning av god kvalitet. Kvaliteten i förskolan varierar både mellan huvudmän och kommuner, vilket innebär att barns möjligheter att utvecklas och lära skiljer sig åt beroende på bostadsort och huvudman. Enligt utredningen saknas en gemensam förståelse för vad som kännetecknar en likvärdig förskola av god kvalitet. Skollagen, läroplanen och andra styrdokument anger inte heller tydligt hur kvalitet ska definieras, mätas och följas upp i praktiken.

Utredningen bedömer att det behövs en mer samlad och långsiktig forskningssatsning om kvalitet och likvärdighet i förskolan. Det finns även behov av tydligare stöd till huvudmän, rektorer och förskollärare kring vad som kännetecknar en god kvalitet och hur den kan utvecklas, upprätthållas och följas upp.

Utredningen konstaterar att personalens utbildningsnivå och pedagogiska kompetens är avgörande för kvaliteten. Samtidigt framgår det i betänkandet att det råder en stor brist på förskollärare och utredningen bedömer därför att det i nuläget inte är möjligt att införa ett krav på förskollärartäthet i förskolan.

Utredningen menar även att en fungerande tillsyn är central för att säkerställa likvärdigheten i förskolan, men gör bedömningen att tillsynen idag är ojämn och i vissa fall otillräcklig.

6.3.1 Tydliggörande och vägledning avseende vad som är likvärdighet och kvalitet i förskolan

Förslag

Regeringsuppdrag om ytterligare forskning och kunskapsutveckling i förskolan

Utredningen föreslår att Skolforskningsinstitutet ska ges ett regeringsuppdrag att under minst fem år samordna, utlysa och finansiera tvärsektoriell forskning om svensk förskola, i syfte att främja kvalitet och likvärdighet i förskolan.

Förskoleförvaltningen välkomnar förslaget och instämmer i att det finns ett behov av en mer långsiktig och samlad forskningssatsning om kvalitet och likvärdighet i förskolan.

Förslag

Ett stödmaterial för likvärdighet och god kvalitet i förskolan ska tas fram

Utredningen föreslår att regeringen ska ge Statens skolverk i uppdrag att i samråd med forskare, professionsföreträdare och relevanta myndigheter ta fram ett

stödmaterial för huvudmän, rektorer och förskollärare. Stödmaterialet ska beskriva vad som kännetecknar god kvalitet i förskolan och hur kvaliteten kan utvecklas, upprätthållas och eventuellt mätas.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget och vill betona vikten av att ett sådant stödmaterial lägger särskild vikt vid hur förskolor kan arbeta för att stärka utbildningens kvalitet för barn som har sämre socioekonomiska förutsättningar och barn med särskilda behov.

För stadens räkning gör förvaltningen bedömningen att innehållet i ett sådant stödmaterial kan komma att påverka arbetet med *Följa Förskola – Stockholms stads kvalitetsuppföljning av förskolans nationella mål.*

6.3.2 En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

Förslag

Utredningen föreslår att regeringen ska tillsätta en statlig utredning med uppdraget att utreda, analysera och föreslå en långsiktig och hållbar strategi för att säkra kompetensförsörjningen inom förskolan. Utredningen ska särskilt ta fram förslag på åtgärder för en god förskollärartäthet i hela landet. Målet bör vara att kunna införa krav på minst en förskollärare per barngrupp till 2033. Vidare ska utredningen sammanställa underlag om hur kompetensförsörjningen inom förskolan fungerar i dag samt ta fram förslag på åtgärder för att säkerställa en god kompetensförsörjning, på kort och lång sikt och i hela landet.

Förskoleförvaltningen tillstyrker förslaget och instämmer i vikten av utbildad personal i förskolan. Förvaltningen välkomnar ett uppdrag som omfattar insatser för förskollärare, barnskötare och övrig personal. Samtidigt anser förvaltningen att utredningen bör beakta hur förändringar i barnafödandet kan påverka antalet barngrupper, vilket i sin tur kan inverka på behovet av utbildad personal.

Förskoleförvaltningen menar att en förskollärare per barngrupp är eftersträvansvärt utifrån kvalitetsaspekter men ställer sig frågande till hur detta ska kunna genomföras i praktiken till 2033. En reglering av barngruppernas storlek skulle sannolikt öka antalet barngrupper och därmed behovet av förskollärare. Utifrån det gör förvaltningen bedömningen att en reglerad förskollärartäthet skulle innebära betydande utmaningar för kompetensförsörjningen. Samtidigt menar förvaltningen att en legitimerad förskollärare per barngrupp är positiv reglering ur ett tillsynsperspektiv.

Vidare välkomnar förskoleförvaltningen en utredning för att se över hur barnskötarutbildningen kan bli mer enhetlig och ser positivt på att utreda om yrkesgruppens utbildning och kompetens ska regleras.

Förskoleförvaltningen vill betona att förslagen om barngruppsstorlek och personaltäthet synliggör behovet av att standardisera och harmonisera Stockholms stads begreppsanvändning med skollagen.

6.3.3 Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Bedömning

Utredningen bedömer att regeringen bör ta ytterligare initiativ för att stärka tillsynen av förskolan utifrån ett likvärdighetsperspektiv. Vidare menar utredningen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ta fram en skärpt tillsynsvägledning för att främja likvärdigheten i förskolan.

Förskoleförvaltningen har inga synpunkter i sak, då bedömningen är att en tillsynsvägledning främst skulle utgöra ett stöd för mindre kommuner med en mindre omfattande tillsynsverksamhet. Förvaltningen anser dock att det vore mer ändamålsenligt med en tydligare lagstiftning som möjliggör sanktioner och innehåller konkreta förslag på åtgärder.

7 Barngruppsstorlek och personaltäthet

Utredningen bedömer att barngruppernas storlek har betydelse för kvaliteten i förskolan genom att det påverkar barns trygghet, lärande och utveckling samt personalens arbetsmiljö. Det finns i dag ingen lagreglerad övre gräns för antalet barn per barngrupp. Skollagen anger att huvudmannen ska säkerställa att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek samt att barn erbjuds en god miljö. Utredningen konstaterar samtidigt att det nuvarande riktmärket för barngruppers storlek inte följs i tillräcklig utsträckning.

Utredningen framhåller att frågan om barngruppers storlek är komplex och att det saknas en tydlig definition av begreppet barngrupp, vilket bedöms vara en förutsättning för att kunna reglera gruppstorleken.

Utredningen menar att en reglering av barngruppernas storlek kan medföra risk för minskad personaltäthet. Samtidigt bedöms avsaknaden av reglering för personaltäthet ha bidragit till att många barn vistas i grupper där personalresurserna inte är tillräckliga för att säkerställa god kvalitet. Forskning visar även att hög personaltäthet är en viktig kvalitetsfaktor som gynnar barns språkutveckling, trygghet och sociala utveckling samt förbättrar personalens möjligheter att möta individuella behov och bedriva undervisning.

7.4.1 Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

Förslag

Utredningen föreslår att en barngrupp ska utgöra den varaktigt sammansatta grupp av barn inom förskoleenheten, där barnet har sin grundtillhörighet. Detta avser den grupp där barnet regelbundet vistas under huvuddelen av dagen tillsammans med i huvudsak samma barn och personal.

Vidare föreslår utredningen att varje barngrupp högst ska bestå av

- 12 barn för barngrupper med barn i åldern 1–2 år,

- 15 barn för barngrupper med barn i åldern 3–5 år, eller
- 12 barn för barngrupper med barn i åldern 1–5 år.

Utredningen föreslår även att undantag från gruppstorleken endast får göras kortare stunder under dagen eller om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa.

Förskoleförvaltningen välkomnar förslaget ur ett tillsynsperspektiv och instämmer i att barngruppens storlek, i kombination med personaltäthet och personalens utbildningsbakgrund, kan bidra till högre kvalitet i förskolan. Samtidigt behöver förslaget ses som en helhet för att få avsedd effekt. Vidare är även barngruppens sammansättning betydelsefull. Det finns en potentiell risk att en barngrupp med 12 barn i åldrarna 1 – 5 år inte är tillräcklig utvecklande för samtliga barn, i det fall majoriteten av barnen i barngruppen är 1 – 2 år och endast ett fåtal är äldre barn.

Förskoleförvaltningen noterar att utredningens förslag på undantag och bedömningen av synnerliga skäl är mycket begränsad. Mindre förskolor med cirka 20 barn i åldersblandade grupper (1 – 5 år) kan sakna fysiska/lokalmässiga förutsättningar att dela verksamheten i två barngrupper. För Stockholms stad kan detta öka behovet av kommunala förskoleplatser om enskilda huvudmän väljer att minska antalet platser i stället för att utöka antalet grupper.

Förvaltningen anser även att konsekvenserna för lokaler och lärmiljö behöver analyseras ytterligare. Utredningen belyser inte heller i tillräcklig utsträckning hur förslaget kan påverka närhetsprincipen. Om samtliga barngrupper är fullbelagda kan barn behöva erbjudas plats på en förskola längre från hemmet. Detta är särskilt viktigt i socioekonomiskt utsatta områden, där en försvagad närhetsprincip riskerar att minska vårdnadshavares benägenhet att placera sina barn i förskolan. Förvaltningen menar därför att även detta bör kunna medge undantag.

Förvaltningen ställer sig vidare frågande till hur exempelvis avdelningsplanering ska kunna genomföras utan att det strider mot bestämmelserna. Det bör därför tydliggöras att gemensam verksamhetsplanering kan medge undantag. Vidare anger utredningen att ”huvuddelen av dagen” avser merparten av dagen utifrån förskolans öppettider. Eftersom öppettiderna varierar mellan förskolor bör det framgå om öppettider motsvarar förskolans ramöppettider eller den faktiska tid som en förskola är öppen. Utan ett sådant förtydligande ser förvaltningen att det finns en risk för olika tolkningar vilket kan innebära skillnader i efterlevnad, vilket i sin tur får konsekvenser för barn.

Slutligen instämmer förvaltningen i att den administrativa belastningen kan bli betydande vid införandet, även om den sannolikt minskar över tid. Ökningen kan bland annat bero på behov av att dela upp befintliga barngrupper samt genomföra lokalanpassningar.

Förskoleförvaltningen har inte haft möjlighet att beräkna lokalbehov eller ekonomiska konsekvenser för staden, men den preliminära bedömningen är att förslaget är kostnadsdrivande och kan öka behovet av förskolelokaler. Mot bakgrund

av de senaste årens avyttring av mindre lämpliga lokaler vill förvaltningen betona vikten av att eventuella nya lokaler är anpassade för förskoleverksamhet och håller god kvalitet.

7.5.1 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Utredningen föreslår att på en förskoleenhet ska personaltätheten per heltidsanställd personal i barngrupp som lägst vara

- fyra barn i åldern 1–2 år,
- fem barn i åldern 3–5 år, eller
- fyra barn i åldern 1–5 år (åldersblandad grupp).

Undantag får endast göras kortare stunder under dagen eller om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa. Vid beräkning av personaltäthet ska endast personal med utbildning för att arbeta med barn inkluderas.

Vidare bedömer utredningen att regeringen bör ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram ett underlag som klargör vilken utbildning som ska beaktas vid beräkningen av personaltäthet.

Förskoleförvaltningen välkomnar förslaget ur ett tillsynsperspektiv och instämmer i att barngruppens storlek, i kombination med personaltäthet och personalens utbildningsbakgrund, kan bidra till högre kvalitet i förskolan. Samtidigt behöver förslaget ses som en helhet för att få avsedd effekt.

Förskoleförvaltningen är positiva till att personal som arbetar i barngrupp ska ha en utbildning för att arbeta med barn, men vill understryka att det redan idag finns utmaningar med kompetensförsörjningen. Förvaltningen menar vidare att utredningen inte tillräckligt belyser den administrativa belastning som regleringen kan medföra, exempelvis i form av nyrekrytering och kompetensutveckling av personal.

Förslaget anknyter till pågående arbete inom Stockholms stad. Genom att eftersträva att all personal som arbetar i barngrupp har en utbildning för att arbeta med barn kan staden rusta sig för en eventuell framtida reglering. Förvaltningen menar därför att det fortsatt är angeläget att vid nyrekrytering beakta om den sökande har utbildning för att arbeta med barn. Att förslaget bygger på heltidsanställda personal stärker även stadens arbete med att heltidsarbete ska vara norm, men förslaget kan samtidigt komma att innebära både organisatoriska och ekonomiska utmaningar. Förvaltningen ser även att förslaget kan påverka förutsättningarna för det pågående arbete med att ställa om personal från att arbete i förskolan till att arbeta i social- eller äldreomsorgen.

Förskoleförvaltningen vill slutligen betona att förslagen om barngruppsstorlek och personaltäthet synliggör behovet av att standardisera och harmonisera Stockholms stads begreppsanvändning med skollagen.

8 Förskolepersonalens språkkunskaper

Utredningen konstaterar att personalens kompetens är avgörande för kvaliteten i förskolan och för barns språkutveckling i svenska. Betänkandet pekar på vissa indikatorer som tyder på att personal på vissa förskolor har begränsade kunskaper i svenska, samtidigt som många barn går i förskolor där de möter både barn och vuxna med goda kunskaper i språket. Enligt utredningen kan detta påverka barns möjligheter att utveckla svenska språket och tillägna sig andra kunskaper.

8.9.3 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

Förslag

Utredningen föreslår att huvudmannen ska arbeta för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna stimulera barnens språkutveckling i svenska. Detta gäller inte om hela utbildningen bedrivs på de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli respektive samiska. Vid bedömning av om personal har tillräckliga språkkunskaper i svenska ska huvudmannen använda ett nationellt kartläggningsmaterial om det inte är uppenbart obehövligt.

Förskoleförvaltningen instämmer i vikten av att personal i barngrupp har tillräckliga kunskaper i svenska, men att detta inte får riskera leda till exkludering eller diskriminering vid rekrytering. En godkänd gymnasieutbildning för arbete med barn eller godkända studier på förskollärarutbildningen bör leda till tillräckliga språkkunskaper. Staten behöver därför säkerställa att ett betyg i svenska motsvarar individens faktiska språkliga kompetens. Förvaltningen vill dock framhålla att språkkunskaper i sig inte är tillräckliga. Personalen behöver också kunskap om barns språkutveckling och hur de kan använda sitt språk för att främja denna.

Ur ett tillsynsperspektiv är förvaltningen kritisk till förslaget, då det är svårt för tillsynsmyndigheter att kontrollera att personalen innehar språkkunskaper i den omfattning som lagen kräver. Ansvaret för denna bedömning bör i stället ligga hos huvudmannen.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att förslaget medför ökade kostnader för kommunerna och betonar vikten av full statlig kompensation. I det fortsatta arbetet bör kostnadsberäkningarna beakta kravnivån på språkkunskaper, då det påverkar behovet av kompetensutveckling. Skillnader i kommuners och huvudmäns storlek bör också beaktas i kostnadsberäkningen, eftersom de påverkar både hur många som behöver genomföra utbildningen och kostnaden för genomförandet.

8.9.4 Föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

Förslag

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka kunskaper som är tillräckliga för att personalen ska kunna stimulera barnens språkutveckling i svenska.

Förskoleförvaltningen tillstyrker förslaget och välkomnar att utredningen belyser risken för diskriminering. Förvaltningen menar att språkkravet inte bör sättas till en nivå som riskerar leda till exkludering eller diskriminering vid rekrytering. Utifrån detta menar förvaltningen att sådana föreskrifter bör utgå från GERS-skalan[1]. Vidare menar förvaltningen att kraven på förskollärares kunskaper i svenska bör ligga i linje med lärare i andra skolformer.

8.9.5 Skolverket ska ta fram ett kartläggningsmaterial

Förslag

Utredningen föreslår att regeringen ska ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial som huvudmännen ska använda för att bedöma personalens kunskaper i svenska om det inte är uppenbart obehövligt. Huvudmännen ska vid bedömning av personalens språkkunskaper använda det av Statens skolverk framtagna kartläggningsmaterialet.

Förskoleförvaltningen instämmer i behovet av ett nationellt kartläggningsmaterial för att bedöma personalens kunskaper i svenska. Samtidigt menar förvaltningen att ett sådant material inte enbart bör ta sin utgångspunkt i förskolans uppdrag, då uppdraget är föränderligt. Bedömningen bör snarare utgå från GERS-skalan.

9 Språket i skolväsendet

Av betänkandet framgår att språklagen gäller för all utbildning inom skolväsendet, om inte annat följer av skollagen eller andra bestämmelser. Utredningen beskriver svenska som det dominerande språket och den språkliga normen i skolväsendet, samtidigt som användningen påverkas av lokala förutsättningar, såsom barngruppens sammansättning, personalens kompetens och verksamhetens pedagogiska profil.

Det finns i dag ingen uttrycklig hänvisning till språklagen i skollagen. Utredningen menar att tydliga och enhetliga språkliga regler är en viktig förutsättning för en likvärdig utbildning i hela landet.

9.4.2 En upplysningsbestämmelse som hänvisar till språklagen

Förslag

Utredningen föreslår att det i skollagen ska införas en ny bestämmelse som upplyser om att språklagen gäller för utbildning inom skolväsendet om det inte finns bestämmelser i någon annan lag eller förordning som innehåller avvikelser från detta. I den nya bestämmelsen ska det också upplysas om att språket i förvaltningsmyndigheter och andra offentliga organ som fullgör uppgifter i offentlig förvaltning är svenska, enligt 10 § språklagen.

Hänvisningen till språklagen i 9 kap. 18 § skolförordningen ska tas bort.

[1] GERS-skalan är en internationellt etablerad skala för att beskriva språkkunskaper. Den omfattar nivåerna A1 till C2 och används för att bedöma hur väl en person kan förstå och använda ett språk.

Statens skolverk ska få i uppdrag att i samråd med Institutet för språk och folkminnen ta fram stödmaterial som förtydligar vad 10 § språklagen innebär för utbildning i skolväsendet.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget.

9.4.3 Särskilt om förskolan

Förslag

Utredningen föreslår att det i skollagen ska införas en bestämmelse som anger att förskolan ska lägga särskild vikt vid att alla barn ges förutsättningar att lära sig, utveckla och använda svenska. Detta gäller inte om hela utbildningen bedrivs på de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli eller samiska enligt 8 kap. 12 b § skollagen.

Förskolan ska därutöver medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget men bedömer att det behöver preciseras ytterligare ur ett tillsynsperspektiv. Förslaget klargör inte i vilken omfattning svenska ska användas i förhållande till andra språk i förskolor med språkprofil. Detta försvårar tillsynsmyndighetens bedömningar och möjligheten att utforma tydliga sanktioner och åtgärdsförslag. Förvaltningen ser därför behov av ytterligare vägledning för att möjliggöra en rättssäker tillsyn.

12 Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

I utredningens uppdrag ingick att lämna förslag om obligatorisk förskola för barn som inte i tillräcklig omfattning exponeras för svenska i hemmet och därför bedöms behöva språkstärkande insatser. Utredningen bedömer att det finns rättsliga och praktiska hinder för en sådan reglering och föreslår i stället åtgärder för att fler barn i målgruppen ska ha goda kunskaper i svenska vid skolstart. Utredningen framhåller vikten av ett högt deltagande i förskolan samt att utbildningen håller sådan kvalitet att den stärker barns språkutveckling. Betänkandet pekar även på behov av att utveckla förskolans språkstärkande metoder och arbetssätt.

12.2 En försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan

Förslag

Utredningen föreslår att det ska genomföras en försöksverksamhet med språkstärkande insatser i svenska för vissa barn i förskolan.

Förskoleförvaltningen välkomnar en försöksverksamhet för att pröva språkstärkande insatser. Fokus bör ligga på hur verksamheten kan organisera insatserna och vilka ekonomiska konsekvenser det medför. Förvaltningen bedömer att en försöksverksamhet på två år är för kortsiktig för att avgöra om en viss metod eller insats stärker barns svenskkunskaper. Skälet är bland annat att det inte är möjligt att använda kontrollgrupper eller se effekter på längre sikt.

Förskoleförvaltningen gör bedömningen att staden kan behöva utreda om stadsdelsförvaltningarna eller förskoleförvaltningen ska ansöka om staden ska delta vid en sådan försöksverksamhet.

12.2.2 Försöksverksamheten ska regleras genom författning

Förslag

Utredningen föreslår att en försöksförfattning i form av en förordning ska göra det möjligt för huvudmän i förskolan att bedriva försöksverksamhet med språkstärkande insatser för barn som särskilt behöver språkutveckling i svenska.

Förskoleförvaltningen tillstyrker förslaget.

12.2.3 Målgruppen för de språkstärkande insatserna ska definieras genom befintlig reglering

Förslag

Utredningen föreslår att deltagande i försöksverksamheten med språkstärkande insatser ska erbjudas de barn som fyller fyra år höstterminen det år som försöket inleds och som omfattas av erbjudandet om en förskoleplats för bättre språkutveckling i svenska enligt 8 kap. 14 a § skollagen (2010:800).

Även andra barn som fyller fyra år det kalenderår då försöksverksamheten inleds ska kunna erbjudas möjlighet att delta i försöksverksamheten om ansvarig rektor bedömer att det finns behov av insatser.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget.

12.2.4 Huvudmannen ska erbjuda språkstärkande insatser om 25 timmar per vecka

Förslag

Utredningen föreslår att det ska vara frivilligt för vårdnadshavare att acceptera ett erbjudande om en plats i ett försök med språkstärkande insatser. Men ett barn som deltar i försöksverksamheten förväntas vara i förskolan minst 25 timmar per vecka (875 timmar om året), om det inte finns giltiga skäl till frånvaro.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget men vill framhålla att rubriken kan tolkas som att språkstärkande insatser ska erbjudas 25 timmar per vecka. Av utredningen framgår dock att försöksverksamheten avser specifika språkstärkande insatser utöver det ordinarie språkutvecklande arbetet i förskolan. Förvaltningen menar att barn redan i det ordinarie språkutvecklande arbetet ska exponeras för ett rikt språk anpassat utifrån deras språkliga nivå. Vissa barn kan ha behov av ytterligare språkstärkande insatser, men det bör framgå att de språkstärkande insatserna ska genomföras inom ramen för de 25 timmarna. Annars riskerar gränsdragningen mellan de språkstärkande insatserna och ordinarie verksamhet bli otydlig.

12.2.5 Eventuella sanktioner vid omotiverad frånvaro

Bedömning

Utredningen konstaterar att förskolan inte omfattas av skollagens bestämmelser om skolplikt. Bestämmelserna om ansvar för att skolplikten fullgörs är därför inte tillämpliga. En vårdnadshavare kan inte föreläggas i syfte att säkerställa att barnet deltar i insatserna.

Förskoleförvaltningen instämmer i bedömningen, men har frågor till att utredningen menar att vårdnadshavarnas ansvar i enlighet med föräldrabalken innebär att denne bör låta barnet delta i språkkartläggning och eventuellt efterföljande insatser. Förvaltningen menar att det behöver förtydligas vilka konsekvenser detta kan få, och vad det innebär för hemkommunen om en vårdnadshavare tackar nej till språkbedömningen.

12.2.6 De språkstärkande insatserna

Förslag

Utredningen föreslår att regeringen ska ge Statens skolverk i uppdrag att identifiera vilka språkstärkande insatser som kan prövas inom ramen för försöksverksamheten.

De språkstärkande insatserna ska genomföras av förskollärare eller annan personal som med hänsyn till utbildning och erfarenhet är kvalificerad för att bedriva undervisning anpassad för yngre barns utveckling i det svenska språket.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget och anser att fokus bör ligga på språkstärkande insatser med befintlig evidens, eftersom två år är en alltför kort period för att bedöma om en metod eller insats stärker barns svenskkunskaper. För att insatserna ska få avsedd effekt är det viktigt att personalen har tillräckliga kunskaper i svenska samt god kunskap om barns språkutveckling och vad som främjar den.

Förvaltningen ser samtidigt utmaningar i att vårdnadshavare förväntas låta sina barn delta i insatser som inte är obligatoriska. Det är därför viktigt att vårdnadshavare uppmuntras att låta sina barn delta, samtidigt som deltagandet förblir frivilligt.

12.2.7 Försöket ska pågå i två år och finansieras genom statsbidrag

Förslag

Utredningen föreslår att försöksverksamheten ska omfatta en försöksperiod om två år, samt tid för planering och utvärdering före och efter tvåårsperioden.

Försöksverksamheten ska finansieras genom ett för ändamålet särskilt framtaget statsbidrag som beviljas av Statens skolverk efter ansökan. En huvudman bestämmer själv om den ska ansöka om statsbidrag eller inte. När en huvudman beviljats statsbidrag är den skyldig att genomföra försöket under två år och sedan medverka i utvärderingen.

Förskoleförvaltningen välkomnar att försöksverksamheten ska finansieras genom statsbidrag. Förvaltningen ställer sig dock frågande till att förordningen föreslås träda

i kraft 1 januari 2029, samtidigt som försöksverksamheten ska påbörjas höstterminen 2028. Förvaltningen menar att ikraftträdandet bör vara minst ett halvår innan försöksverksamheten ska påbörjas, för att möjliggöra planering, ansökan och handläggning av stadsbidrag.

Förskoleförvaltningen föreslår att försöksverksamheten påbörjas höstterminen 2029 i stället för höstterminen 2028. Om försöksverksamheten ska påbörjas höstterminen 2028 anser förvaltningen att förordningen i stället bör träda i kraft den 1 januari 2028.

Vidare väcker förslaget frågor om vilka krav som kommer att ställas på huvudmän som vill delta i försöksverksamheten, exempelvis krav på verksamhetens strukturella förutsättningar såsom barngruppsstorlek, personaltäthet och personalens utbildningsbakgrund.

12.2.8 Beslut om statsbidrag för språkstärkande insatser

Förslag

Utredningen föreslår att det av ansökan om statsbidrag för försök med språkstärkande insatser ska framgå vilken metod eller vilket arbetssätt som ska prövas samt hur försöket ska genomföras och redovisas. Statsbidrag ska endast lämnas för de särskilda kostnader per barn som tillkommer med anledning av försöket. En huvudman ska under vissa förutsättningar kunna bli återbetalningsskyldig för beviljat statsbidrag.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget, men menar att det är av betydelse att Skolverket i god tid innan ansökningstiden har beslutat om vilka språkstärkande insatser som kan prövas inom ramen för försöksverksamheten. Detta för att skapa goda förutsättningar för huvudmannens förberedelser inför och organisation av försöksverksamheten.

12.2.9 Skolverket ska ha övergripande ansvar för försöksverksamheten, men huvudmännen för de enskilda försöken

Förslag

Utredningen föreslår att Statens skolverk ska pröva frågor om försöksverksamheten samt administrera, följa upp och utvärdera den. Statens skolverk ska även pröva ansökningar om statsbidrag och betala ut medel till de huvudmän som deltar i försöksverksamheten. Huvudmännen som beviljas statsbidrag ska ansvara för att de enskilda försöken genomförs i enlighet med ansökan.

De insatser som genomförs under försöksverksamheten ska utvärderas och analyseras av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i samband med att försöksverksamheten avslutas.

Förskoleförvaltningen tillstyrker förslaget.

12.2.10 En eventuell permanent reglering om särskilda språkstärkande insatser i förskolan för vissa barn

Bedömning

Utredningen bedömer att det efter att försöksverksamheten avslutats kan en permanent reglering om särskilda språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan övervägas. Statens skolverk bör då få i uppdrag att utforma eventuella författningsförslag utifrån den kunskap och de erfarenheter som framkommit i samband med försöksverksamheten.

Förskoleförvaltningen tillstyrker att en permanent reglering föregås av en försöksverksamhet och betonar vikten av att resultaten beaktas i det fortsatta arbetet. Förvaltningen anser även att en eventuell permanent reglering av de särskilt språkstärkande insatserna bör föregås av en analys av de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna samt att staten fullt ut kompenserar kommunerna för ökade kostnader.

12.3.1 Den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola bör utvärderas, och utökade insatser eventuellt föreslås

Utredningen föreslår att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska utvärdera och analysera kommunernas skyldighet enligt skollagen att bedriva uppsökande verksamhet och erbjuda plats i förskola för språkutveckling i svenska. Även ytterligare insatser för att främja ökad inskrivning i förskolan utan ett obligatorium, ska utredas och vid behov föreslås.

Förskoleförvaltningen välkomnar en utvärdering och analys av kommunernas insatser på området.

12.3.2 Barns närvaro i förskolan bör följas upp och det närvarofrämjande arbetet utvecklas

Förslag

Utredningen föreslår att ett system som gör det möjligt att följa upp närvaron i förskolan på nationell nivå ska utredas och utarbetas. Vidare ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utvärdera huvudmännens närvarofrämjande arbete i förskolan och behovet av en eventuell reglering av detta.

Förskoleförvaltningen tillstyrker förslaget om att utreda ett nationellt närvarosystem för förskolan och att utvärdera det närvarofrämjande arbetet. Förvaltningen vill betona vikten av att systemet utvecklas i dialog med kommunerna och möjliggör olika tekniska lösningar för närvarorapportering. Vidare menar förvaltningen att det är angeläget att förtydliga i vilken utsträckning barn behöver vara närvarande för att utbildningen ska kunna bidra till deras utveckling och lärande.

12.4 Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Förslag

Utredningen föreslår att den allmänna förskolan ska utökas till 25 avgiftsfria timmar per vecka (875 timmar per år).

Förskoleförvaltningen tillstyrker förslaget.

13 Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

I betänkandet framhåller utredningen att förskolan har stor betydelse för barns utveckling och lärande samt utgör en viktig grund inför skolstarten, oavsett språklig eller socioekonomisk bakgrund. Enligt utredningen är goda kunskaper i svenska avgörande för att barn ska kunna tillgodogöra sig undervisningen i skolan och få goda möjligheter till fortsatt utbildning och delaktighet i samhället.

Utredningen föreslår att hemkommunen ska ansvara för att alla folkbokförda barn genomgår en språkbedömning från tre års ålder. *Utredningen om ett system för obligatorisk screening av små barns kunskaper i svenska språket inom barnhälsovården* kan innebära ett alternativ eller komplement till förslagen i denna utredning.

Syftet med den förslagna språkbedömningen är att identifiera behov av språkutvecklande stöd i svenska utifrån barnets ålder. Även barn som redan går i förskolan ska omfattas. Utredningen betonar att beslut om sådant stöd ska vara objektiva, transparenta och bygga på samma kriterier för alla barn.

13.2.1 Hemkommunens ansvar

Förslag

Utredningen föreslår att hemkommunen ska ansvara för att barn som är folkbokförda i kommunen genomgår en språkbedömning i svenska under höstterminen det kalenderår barnen fyller tre år. Syftet med språkbedömningen ska vara att avgöra om barnet i förhållande till sin ålder har behov av språkutvecklande stöd i svenska.

Förskoleförvaltningen reserverar sig mot förslaget, och menar att effekter av utredningens förslag för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan först bör utvärderas innan staten överväger obligatorisk språkbedömning. Samtidigt gör förvaltningen bedömningen att om regeringen väljer att gå vidare med förslaget om en obligatorisk språkbedömning är hemkommunen bäst lämpad att ha ansvar för att genomföra språkbedömningen. I förslaget framgår att hemkommunen kan överlämna ansvaret att genomföra språkkartläggningen till en annan aktör. Här önskar förvaltningen ett förtydligande av vilka andra aktörer detta kan vara.

Förvaltningen menar vidare att utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyser vad som sker med hemkommunens ansvar om ett barn flyttar från en kommun till en annan. Ska den nya hemkommunen genomföra ytterligare en språkbedömning, eller ska information om barnets resultat överlämnas till den nya hemkommunen? Andra frågor som förvaltningen ställer sig är hur information om barnets medverkan i de språkstärkande insatserna ska följa barnet vid övergångar till kommande årskurs 1, eller till en annan förskoleenhet. Förvaltningen menar att aspekterna kring informationsöverlämning behöver utredas ytterligare, med särskilt fokus på eventuella sekretesshinder som kan finnas. Det är angeläget att det blir tydligt hur och

vad för information som ska överlämnas för att säkerställa att ett barn i behov av språkstärkande insatser fortsatt får sitt behov tillgodosett.

Om regeringen fattar beslut i enlighet med förslaget gör förvaltningen bedömningen att förskolenämnden bör ge förvaltningen i uppdrag att utreda hur en sådan språkbedömning ska organiseras. En sådan utredning bör, utöver genomförandet, se över om stadsdelsförvaltningarna eller förskoleförvaltningen ska vara ansvarig för organisationen och vilka ekonomiska konsekvenser förslaget kan få.

Förskoleförvaltningen vill även uppmärksamma förskolenämnden på att *Utredningen om ett system för obligatorisk screening av små barns kunskaper i svenska språket inom barnhälsovården (S 2026/00233)* kan lämna förslag som kan komma att utgöra alternativ eller komplement till förslaget 13.2.1. Dessa förslag kan vara av betydelse för Stockholms stads yttrande. Vid tiden för framtagande av detta tjänsteutlåtande var inte utredningen publicerad. Förskoleförvaltningen har varit i kontakt med Socialdepartementet i frågan som har uppgett att utredningen ska publiceras i samband med remittering – vilket ska ske i närtid.

13.2.2 Skolverket ska ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial för bedömning av yngre barns språkkunskaper

Förslag

Utredningen föreslår att vid bedömningen av barns språkkunskaper i svenska ska huvudmannen använda ett nationellt kartläggningsmaterial. Regeringen ska ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram det nationella kartläggningsmaterialet. Regeringen ska även ge Statens skolverk ett bemyndigande att meddela föreskrifter om kartläggningsmaterialet och dess användning.

Förskoleförvaltningen ifrågasätter behovet av ett nytt kartläggningsmaterial och menar att det redan finns evidensbaserade och normerande material tillgängliga, exempelvis The New Reynell Developmental Language Scales[2] Förvaltningen anser att Skolverket bör utreda och besluta vilket av dessa som ska utgöra det nationella kartläggningsmaterialet.

Vidare vill förvaltningen synliggöra att i förslaget står det "huvudman", men i enlighet med 13.2.1 bör det vara "hemkommun".

13.2.3 Hemkommunen ska informera om språkbedömningen

Förslag

Utredningen föreslår att inom ramen för hemkommunens uppsökande verksamhet ska kommunen informera vårdnadshavare om den obligatoriska språkbedömningen.

[2] The New Reynell Developmental Language Scales (NRDLS) är ett språktest avsett för bedömning av barn i åldrarna 2–7 år. Testet består av två delar: Förståelse, som undersöker barnets förmåga att förstå talat språk och Produktion, som fokuserar på barnets språkproduktion.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget.

13.3 Undantag från kravet på obligatorisk språkbedömning

Förslag

Utredningen föreslår att hemkommunen inte ansvarar för att ett barn genomgår en språkbedömning i svenska om vårdnadshavaren begär det och

1. barnet har ett nationellt minoritetsspråk som modersmål, eller
2. om det med hänsyn till barnets levnadsförhållanden eller situation i övrigt är uppenbart obehövligt.

Förskoleförvaltningen ställer sig delvis bakom förslaget men ifrågasätter det första undantaget. Hemkommunen har inte möjlighet att kontrollera vilka barn som har ett nationellt minoritetsspråk som modersmål, och förvaltningen ser risker kopplade till hanteringen av känsliga personuppgifter. Förvaltningen bedömer även att barn som har ett nationellt minoritetsspråk som modersmål, men som inte använder sitt modersmål i vardagen kan missgynnas av undantaget.

Samtidigt ser förvaltningen positivt på att barn med ett nationellt minoritetsspråk ges goda möjligheter att utveckla sitt modersmål och välkomnar därför ett undantag. Förslaget aktualiserar vikten av att barn som har deltagit i en förskola helt på finska, meänkieli eller samiska ges möjlighet obruten utbildningskedja på sitt nationella minoritetsspråk.

Förvaltningen gör bedömningen att ett undantag bör harmonieras med förslaget i avsnitt 9.4.3 om att utbildning som bedrivs helt på finska, meänkieli eller samiska undantas från kravet att särskilt främja barns språkutveckling i svenska. Annars finns en påtaglig risk att barn i sådana verksamheter bedöms behöva språkstärkande insatser i svenska och därmed erbjuds placering på en annan enhet. Mot denna bakgrund anser förvaltningen att inskrivning i en förskoleenhet eller barngrupp där utbildningen bedrivs helt på finska, meänkieli eller samiska i sig bör utgöra grund för undantag från språkbedömning, utan krav på vårdnadshavarens begäran. Samtidigt välkomnas att vårdnadshavare ska kunna begära att barnet genomgår en språkbedömning i svenska.

Förvaltningen föreslår därför att hemkommunen inte ska ansvara för språkbedömning i svenska om barnet är inskrivet i en förskoleenhet eller barngrupp där utbildningen bedrivs helt på finska, meänkieli eller samiska. Om vårdnadshavaren begär det ska dock språkbedömning genomföras.

13.4 Barn som behöver det ska ha rätt till språkutvecklande stöd i förskolan

Förslag

Utredningen föreslår att barn som efter språkbedömningen bedöms vara i behov av språkutvecklande stöd i svenska ska ges språkstärkande insatser i förskolan i den

omfattning som deras behov kräver från höstterminen det kalenderår barnet fyller fyra år.

Bedömning

Utredningen bedömer att utformningen av det språkutvecklande stödet kan utgå från de arbetssätt och metoder som prövats och utvärderats i den försöksverksamhet som utredningen föreslår i kapitel 12. Metoderna och arbetssätten kan också anpassas utifrån förskolans och barngruppernas storlek och de aktuella barnens behov. Beroende på barnens förutsättningar och behov kan även andra metoder och arbetssätt övervägas.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget och bedömningen, men motsätter sig att de språkstärkande insatserna ska ges först från höstterminen det år barnet fyller fyra år. Enligt 13.2.1 ska hemkommunen ansvara för att genomföra en språkbedömning av barnet höstterminen det år barnet fyller tre år, medan rätten till insatserna inträder först ett år senare. Förvaltningen bedömer att det är en alltför lång tidsperiod av ett barns utveckling, då barnets behov sannolikt kan ha förändrats. De språkstärkande insatserna bör därför sättas in skyndsamt, dock senast sex månader efter språkbedömningen. Vidare vill förvaltningen betona vikten av att förskolan inte inväntar språkbedömningen, utan att om förskolan uppmärksammar ett behov hos barnet ska förskolan ge barnet stöd i den omfattning som krävs.

13.5 Obligatorisk tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd

Förslag

Utredningen föreslår att ett barn som vid språkbedömningen bedöms ha behov av språkutvecklande stöd i svenska ska av hemkommunen tilldelas en plats vid en förskoleenhet höstterminen det kalenderår barnet fyller fyra år även om barnets vårdnadshavare inte har anmält något önskemål om förskola. Vårdnadshavarna ska informeras om den tilldelade platsen så snart som möjligt efter språkbedömningen.

Kommunen ska hålla platsen reserverad för barnet till och med en månad efter det datum då barnet ska tas emot. Kommunens skyldighet att hålla platsen reserverad upphör om barnet inte börjar i verksamheten inom den tiden eller om det framgår på något annat sätt att det inte finns önskemål om den tilldelade platsen.

Förskoleförvaltningen instämmer i förslaget men motsätter sig att tilldelningen av plats ska ges först från höstterminen det år barnet fyller fyra år. Enligt 13.2.1 ska hemkommunen ansvara för att genomföra en språkbedömning av barnet höstterminen det år barnet fyller tre år, medan tilldelning av plats sker först ett år senare. Förvaltningen bedömer att det är en alltför lång tidsperiod av ett barns utveckling, då barnets behov sannolikt kan ha förändrats. Tilldelningen av plats bör därför ske från vårterminen det kalenderår barnet fyller fyra.

13.5.1 Hemkommunens ansvar för en senare språkbedömning och tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd i svenska

Förslag

Utredningen föreslår att hemkommunen även ansvarar för att barn genomgår en språkbedömning under höstterminen det kalenderår barnet fyller fyra år om

1. barnet inte har genomgått en språkbedömning vid tre års ålder, eller
2. barnet inte har en plats vid en förskoleenhet, och språkbedömningen som gjordes när barnet var tre år visade att barnet hade behov av språkutvecklande stöd.

Om det vid språkbedömningen under höstterminen det kalenderår barnet fyller fyra år visar sig att barnet behöver språkutvecklande stöd ska hemkommunen tilldela barnet en plats vid en förskoleenhet inför höstterminen det kalenderår barnet fyller fem år.

Förskoleförvaltningen hänvisar till yttrande för förslag 13.2.1 samt 13.3

13.6 Eventuella sanktioner vid omotiverad frånvaro

Bedömning

Utredningen konstaterar att förskolan inte omfattas av skollagens bestämmelser om skolplikt. Bestämmelserna om ansvar för att skolplikten fullgörs är därför inte tillämpliga och en vårdnadshavare kan inte föreläggas i syfte att säkerställa att barnet deltar i förskola för att få sin rätt till språkutvecklande stöd tillgodosedd. Barnen förväntas delta i undervisningen, men omfattas inte av ett formellt krav på närvaro.

Förskoleförvaltningen instämmer i bedömningen och hänvisar till yttrandet för förslag 12.2.5.

14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningen konstaterar att förslagen kan genomföras samtidigt, var för sig eller stegvis över tid, beroende på mål och ambitionsnivå.

14.1 Ikraftträdande

Förslag

Utredningen föreslår att förändringarna i skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185) och den nya förordningen om försöksverksamhet med språkstärkande insatser ska träda i kraft den 1 januari 2029. De nya bestämmelserna om personalens språkkunskaper och ska tillämpas från den 1 juli 2029. De nya bestämmelserna i skollagen (2010:800) och skolförordningen (2011:185) om barngruppers storlek, personaltäthet och utökad tid i allmän förskola ska tillämpas från den 1 juli 2030. Den nya bestämmelsen om vilken personal som ska räknas in i personaltätheten ska dock börja tillämpas från den 1 januari 2033. De nya bestämmelserna om obligatorisk språkbedömning för barn ska börja tillämpas den 1 juli 2033. Rätten till språkutvecklande stöd och tilldelning av plats vid en förskoleenhet även om barnets vårdnadshavare inte har anmält något önskemål om förskola börjar tillämpas på utbildning från den 1 juli 2034.

Bedömning

Utredningen gör bedömningen att statsbidrag för försöksverksamhet för språkstärkande insatser bör lämnas första gången för det bidragsår som inleds den 1 juli 2029.

Förskolenämnden tillstyrker förslaget och bedömningen med reservation för yttrandet under 12.2.7 Försöket ska pågå i två år och finansieras genom statsbidrag.

Konsekvenser av utredningens förslag

Förskoleförvaltningen inleder med att göra en övergripande sammanfattning av konsekvenser som förslagen kan få på förskolan. Förvaltningen redovisar sedan för ett urval av konsekvenserna på följande områden:

- Barngruppernas storlek, personaltäthet och utökad rätt till avgiftsfri förskola
- Personalens språkkunskaper
- Språkbedömning

Urvalet bygger på förslag som förvaltningen bedömer kommer ha särskilt påverkan på kommunens verksamhet. I sammanfattningen har förvaltningen valt att lägga fokus på:

- Kostnader för kommunerna
- Konsekvenser för huvudmän, rektor, förskollärare och övrig personal
- Konsekvenser för barn

Sist redovisar förvaltningen för konsekvenserna för det kommunala självstyret, och därefter förskoleförvaltningens bedömning.

Sammanfattning av konsekvenserna av förslagen i betänkandet

Utredningen gör bedömningen att förslagen främst kommer påverka kommunerna i deras roll som huvudmän för förskolan. Förslagen kan medföra ökade kostnader, bland annat genom behov av nyanställningar och organisatoriska förändringar. Samtidigt bedöms de bidra till högre kvalitet i utbildningen och stärka huvudmännens möjligheter att anpassa verksamheten efter barns behov.

Utredningen bedömer att förslagen på sikt kan stärka kvaliteten i förskolan och främja barns utveckling, lärande och välbefinnande. Särskilt positiva effekter förväntas för barn med omfattande behov och barn från socioekonomiskt utsatta förhållanden. Förslagen bedöms också kunna öka likvärdigheten mellan förskolor och skapa mer jämlika förutsättningar oavsett bostadsort eller huvudman.

Effekterna för barn är dock beroende av att planerade satsningar på forskning, stödmaterial och kompetensförsörjning genomförs framgångsrikt. Sammantaget bedöms förslagen stärka barns rätt till en utbildning av god kvalitet och en trygg omsorgsmiljö under de tidiga åren.

Barngruppernas storlek, personaltäthet och utökad rätt till avgiftsfri förskola

Konsekvenser för barn

Utredningens förslag om reglerade barngruppsstorlekar och lägsta personaltäthet bedöms stärka trygghet och kvalitet samt förbättra möjligheterna att tidigt identifiera stödbehov. Förslaget om utökad rätt till avgiftsfri förskola kan leda till att fler barn deltar i förskolan. Enligt utredningen kan detta främja barns utveckling, lärande och framtida skolresultat. Utredningen bedömer även att ett ökat deltagande i förskolan, i kombination med högre kvalitet, kan förbättra barnens förutsättningar i grundskolan.

Konsekvenser för huvudmän, rektor, förskollärare och övrig personal i förskolan

Utredningen bedömer att förslagen förbättrar förutsättningarna för att bedriva utbildning i enlighet med läroplanens mål. Enligt utredningen kan detta även ha positiva effekter på arbetsmiljön, vilket kan bidra till minskad sjukfrånvaro samt förbättrade möjligheter att rekrytera och behålla kompetent personal.

Kostnader för kommunerna

Utredningen bedömer att en reglering skulle medföra ökade kostnader för kommunerna, både som huvudmän för kommunala förskolor och genom högre ersättning till enskilda huvudmän.

Vidare bedömer utredningen att en reglering kan motverka risken för kvalitetsförsämringar vid ett införande av utökad allmän förskola. Samtidigt förväntas antalet barn i förskolan minska, vilket enligt utredningen underlättar genomförandet genom att fler personalresurser och lokaler blir tillgängliga. Utredningen bedömer även att personalbehovet i förskolan kommer att minska fram till 2033. Tillsammans med nyutbildad personal bedöms denna minskning motsvara det ökade personalbehov som en reglering av barngruppers storlek och personaltäthet skulle medföra.

Personalens språkkunskaper

Konsekvenser för barn

Utredningen bedömer att förslaget kan ha positiva konsekvenser för barn i förskolan. Förslaget kan bidra till mer språkstimulerande miljöer och därmed stärka förutsättningarna att uppnå läroplanens mål. Enligt utredningen kan förslaget också bidra till en mer likvärdig utbildning för alla barn, oavsett bakgrund.

Konsekvenser för huvudmän, rektor, förskollärare och övrig personal i förskolan

Utredningen bedömer att förslaget på sikt kan bidra positivt till kompetensförsörjningen genom stärkt språklig kompetens hos personalen. På kort sikt kan det dock medföra negativa konsekvenser eftersom tid behöver avsättas för fortbildning.

Utredningen bedömer vidare att förslaget kan få konsekvenser för jämställdheten, då förskolan är en kvinnodominerad sektor. Språkkravet kommer därför främst att beröra

kvinnor och kan medföra könsdifferentierade effekter på arbetsmarknaden. Särskilt kvinnor med utländsk bakgrund kan ha svårare att uppfylla kraven utan stöd. Utredningen bedömer dock att konsekvenserna inte blir oproportionerligt negativa, eftersom huvudmännen ska erbjuda adekvat kompetensutveckling i svenska.

Kostnader för kommunerna

Utredningen bedömer att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget om personalens språkkunskaper är betydande, och menar att kommunerna behöver kompenseras för de ökade kostnaderna.

Språkbedömning av barn

Konsekvenser för barn

Förslaget om obligatorisk språkbedömning för barn det år de fyller tre år kan bidra till att barn med behov av stöd i sin språkutveckling identifieras tidigt och får stöd i ett tidigt skede. Enligt utredningen kan detta ha positiva effekter för barnet på längre sikt. Utredningen framhåller samtidigt en risk för att barn från vissa grupper överrepresenteras, vilket kan medföra risk för diskriminering.

Kostnader för kommunerna

Utredningen bedömer att förslaget om språkbedömning medför kostnader för organisation, personal och administration. Kostnadernas omfattning bedöms bero på hur språkbedömningen utformas och genomförs. Utredningen bedömer samtidigt att kommunerna behöver kompenseras för de ökade kostnaderna.

Konsekvenser för det kommunala självstyret

Förslagen innebär en viss inskränkning i den kommunala självstyrelsen genom att de medför nya krav och uppgifter för kommunerna. Utredningen bedömer dock att inskränkningen är motiverad för att stärka kvaliteten i förskolan, öka deltagandet och förbättra barns utveckling och framtida möjligheter.

Förskoleförvaltningens bedömning

Förskoleförvaltningen delar i huvudsak utredningens konsekvensbedömning, men sammantaget är utredningens förslag så pass omfattande att det är svårt att göra en bedömning av vilka konsekvenser förslagen som helhet kommer ha för kommuner och huvudmän. Förvaltningen gör dock bedömningen att kommunernas kostnader inte är tillräckligt belysta. Kostnadsberäkningarna är osäkra och bygger delvis på motstridiga antaganden, vilket försvårar bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna.

Förvaltningen saknar även en analys av hur förslagen påverkar lokalkostnaderna. Exempelvis kan regleringen av barngruppernas storlek leda till att fler barn söker sig till kommunala förskolor, i de fall fristående förskolor väljer minska barnantalet snarare än öka antalet barngrupper, vilket kan öka kommunens kostnader.

Förvaltningen bedömer också att vissa förslag, såsom språkbedömning av barn, får större organisatoriska konsekvenser i stora kommuner än i mindre.

Förskoleförvaltningen anser att kommunerna måste kompenseras fullt ut för de kostnader som uppstår när staten höjer kraven på verksamheten. Förvaltningen ställer sig bakom det särskilda yttrande från Anna Tornberg, SKR (s. 425) som finns med i betänkandet.

I yttrandet framgår att SKR delar bedömningen att mindre barngrupper och hög personaltäthet är viktiga för förskolans kvalitet samt för barns utveckling och lärande. Samtidigt betonas att kommunerna ska kompenseras fullt ut för kostnader som uppstår när staten inför nya krav, i enlighet med finansieringsprincipen.

SKR anser att utredningens kostnadsberäkningar bygger på osäkra antaganden. Beräkningarna utgår dels från att kommunerna före reformens införande inte fullt ut har anpassat personaltätheten till minskande barnkullar, dels från att kommunerna efter 2030 kan genomföra effektiviseringar och omfördela resurser i betydande omfattning. Enligt SKR saknas tillräckligt underlag för dessa antaganden, vilket riskerar att leda till att reformens kostnader underskattas och att den statliga finansieringen blir otillräcklig. Regeringen bedöms därför behöva ett tydligare beräkningsunderlag som visar att antagandena är realistiska att genomföra i praktiken.

Förskoleförvaltningen avstår att yttra sig på konsekvenserna för det kommunala självstyret.

Övriga kommentarer

Förskoleförvaltningen instämmer i utredningens bedömning att en likvärdig förskola av god kvalitet är en grundläggande förutsättning för en vidare diskussion om obligatorisk förskola för vissa barn. Sammantaget är förslagen i utredningen som helhet omfattande, och kommer få stor påverkan på förskolan. Utifrån detta menar förvaltningen att det bör vara prioriterat att stärka förskolans kvalitet och likvärdighet, och att det därför vore önskvärt att följa upp effekter som förslagen i del 1 (förslag 6.3.1 - 9.4.3) ger. Förvaltningen menar att det vore lämpligt att avvakta en uppföljning av vilka effekter dessa insatser har haft, för att därefter ställa sig frågan om förslagen om språkbedömning och tilldelning av plats bör realiseras.

Förskoleförvaltningen vill därför tydliggöra att förvaltningen reserverar sig mot att hemkommunen ska ansvara för att genomföra språkbedömning av barn, förslag 13.2.1. Yttrande för förslag 13.2.2 - 13.6 är gällande om regeringen ändå går vidare med förslaget om språkbedömning.

Slutligen vill förvaltningen uttrycka uppskattning för det omfattande arbete som ligger till grund för utredningen. Trots det breda uppdragsdirektivet är utredningen väl genomarbetad. Förvaltningen vill särskilt uppmärksamma att detta har åstadkommits inom en förhållandevis kort utredningstid.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2026 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen avseende förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola.

Reservation av Hanna Wistrand m.fl. (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Johan Duvdahl (C), se Reservationer m.m.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Bromma stadsdelsförvaltning delar utredningens grundläggande bedömning att en förskola av hög och likvärdig kvalitet är avgörande för barns utveckling, lärande och framtida utbildningsmöjligheter. Förvaltningen ser positivt på utredningens inriktning och bedömer att flera av förslagen ligger väl i linje med förskolans uppdrag och de behov som finns i verksamheterna.

Samtidigt framhåller förvaltningen att genomförandet av flera av förslagen förutsätter ekonomisk kompensation för att skapa möjlighet för förvaltningarna att uppnå målen.

Förslagen innebär omfattande krav på bemanning, kompetensutveckling och organisatoriska anpassningar, vilket kan medföra ytterligare kostnader. Förvaltningen bedömer därför att statliga medel behöver säkerställas för att reformerna kan genomföras utan att tränga undan andra kvalitetsfrämjande insatser i förskolan. Vidare anser förvaltningen att vissa delar av betänkandet behöver förtydligas för att huvudmännen ska kunna planera och genomföra förändringarna på ett rättssäkert och långsiktigt hållbart sätt.

Sammanfattningsvis välkomnar förvaltningen utredningens ambition att stärka likvärdigheten och barns språkutveckling i förskolan, men betonar att reformerna måste åtföljas av tillräckliga resurser och tydligare vägledning för att få avsedd effekt i praktiken.

Ställningstaganden

Förvaltningens synpunkter och ställningstaganden redogörs för i det följande utifrån valde punkter i betänkandet:

6.3.2 En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

- Utredningen vill att regeringen tillsätter en ny statlig utredning som tar fram en långsiktig strategi för kompetensförsörjningen i förskolan, med fokus på ökad förskollärartäthet och målet en förskollärare per barngrupp till 2033, samt sammanställer nuläge och föreslår åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen i hela landet.

Förvaltningen ser positivt på utredningens ambition att stärka kompetensförsörjningen och öka förskollärartätheten och delar målsättningen om en likvärdig förskola av hög kvalitet.

Förvaltningen vill samtidigt lyfta vissa utmaningar med förslaget.

En reglering av barngruppernas storlek kommer att leda till fler barngrupper och därmed ett ökat behov av förskollärare.

Trots minskade barnkullar finns redan i dag utmaningar med kompetensförsörjningen och enligt Skolverkets prognos väntas bristen på behöriga förskollärare kvarstå fram till 2038. Förutsättningarna och tillgången till utbildade förskollärare varierar dessutom mellan olika delar av landet. Ett enhetligt nationellt krav kan därför få olika konsekvenser för olika huvudmän och innebära behov av olika omfattande anpassningar.

Förvaltningen bedömer därför att en reglerad förskollärartäthet kan innebära betydande utmaningar för kompetensförsörjningen, särskilt om behovet av utbildade förskollärare ökar på kort tid.

En högre förskollärartäthet medför även ökade personalkostnader och behöver därför vägas mot förskolans ekonomiska förutsättningar och möjligheten att upprätthålla en hållbar bemanning över tid.

7.4.1 Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

- Utredningen föreslår att en barngrupp definieras som den fasta grupp där barnet vistas större delen av dagen med samma barn och personal. Gruppstorlekarna ska begränsas till 12 barn (1–2 år), 15 barn (3–5 år) eller 12 barn (1–5 år), och undantag får endast göras kortare stunder eller vid synnerliga skäl utifrån barnets bästa.

Förvaltningens synpunkter och ställningstagande:

Förvaltningen ser positivt på förslaget om mindre barngrupper. En stärkt nationell styrning av förskolans strukturella förutsättning är viktig för att höja kvaliteten. Dock ser förvaltningen ett behov att vissa praktiska och ekonomiska konsekvenser behöver klargöras. Delvis tillämpas ett kapacitetstal om 18 barn per avdelning i Stockholms stad vid planering och dimensionering av en förskoleverksamhet. Det inte är förenligt med betänkandets förslag om mindre barngrupper. Förvaltningen bedömer därför att stadens nuvarande mått behöver ses över och anpassas för att förebyggande eventuella ekonomiska konsekvenser för stadsdelsförvaltningarna.

Vidare bedömer förvaltningen att det är viktigt att lyfta att förutsättningarna i förskolorna i Stockholms stad varierar mellan stadsdelarna. Bland annat kan barns vistelsetider på förskolorna variera betydligt vilket kan göra det svårt att tillämpa fasta gruppstorlekar utan att ta hänsyn till hur barngrupperna faktiskt ser ut över dagen. Även ur ett ekonomiskt perspektiv innebär mindre barngrupper ökade kostnader, särskilt i stadsdelar med höga lokalhyror. Förslaget måste även ses i relation till utvecklingen av barnafödandet, som skiljer sig mellan stadsdelar och kan påverka både kapacitet och behov.

Förvaltningen ser positivt på att stärka kvaliteten genom mindre barngrupper, men framhåller att det i betänkandet saknas en entydig definition av vad som avses med barngrupper. Detta behöver förtydligas och utformas så att det fungerar i både små och stora kommuner samt i stadsdelar med olika socioekonomiska förutsättningar.

Förvaltningen är överlag positiv till förslaget men bedömer att ekonomiska hållbarhet behöver analyseras vidare och att förslaget måste ta hänsyn till demografiska förändringar som påverkar förskolans långsiktiga planeringsförutsättningar.

7.5.1 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

- Utredningen föreslår miniminivåer för personaltäthet: 4 barn per heltidsanställd (1–2 år), 5 barn (3–5 år) och 4 barn i åldersblandade grupper, med undantag endast kortare stunder eller vid synnerliga skäl. Endast utbildad personal ska räknas in, och Skolverket bör få i uppdrag att tydliggöra vilka utbildningar som ska ingå i beräkningen.

Förvaltningens synpunkter och ställningstagande:

Förvaltningen ser positivt på utredningens ambition att säkerställa att utbildad personal arbetar i barngrupp och färre barn per medarbetare. Förvaltningen ser förslaget som ett sätt att stärka kvalitet och likvärdigheten mellan förskolorna.

Förvaltningen ser dock behov av att se över kommunernas/stadsdelarnas behov och förutsättningar. Bland annat har stadsdelarna varierande socioekonomiska förutsättningar. Det kan därför vara nödvändigt att personaltätheten kan anpassas efter lokala behov samt att tillräcklig finansiering behöver säkerställas. Förvaltningen ser positivt på förslagen att samtlig förskolepersonal ska vara utbildad för att arbeta med barn som ett sätt att stärka kvaliteten i undervisningen. Samtidigt bedöms att nationella riktlinjer behövs för att tydliggöra hur detta ska genomföras samt hur huvudmän ska agera när medarbetare erbjuds vidareutbildning till barnskötare men avböjer. Förvaltningen anser även att det bör utredas om barnskötare bör bli en skyddad yrkestitel för att stärka yrkets status och bidra till ökad likvärdighet i förskolans kompetensförsörjning.

Sammanfattningsvis stödjer förvaltningen intentionerna bakom förslaget men betonar att dess genomförande måste ta hänsyn till kostnader, lokala variationer, utbildningskrav och behovet av nationell tydlighet.

8.9.3 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

- Personal i barngrupp ska ha tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna stimulera barnens språkutveckling. Huvudmannen ska använda ett nationellt kartläggningsmaterial för att bedöma språkkunskaper, om det inte är uppenbart obehövligt.

Förvaltningens synpunkter och ställningstagande:

Förvaltningen är överlag positiv till ett nationellt kartläggningsmaterial som stöd i bedömning av personalens språkkunskaper. Förvaltningen anser dock att förslaget kan behöva ställas i relation till att ett sådant krav kan innebära ökade kostnader för att vidareutbilda personal.

12.2 En försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan

- Utredningen föreslår att det ska genomföras en försöksverksamhet med språkstärkande insatser i svenska för vissa barn i förskolan.

Förvaltningens synpunkter och ställningstagande:

Förvaltningen är positiv till språkstärkande insatser i svenska, men bedömer att förslaget om en försöksverksamhet behöver utvecklas. Språkstärkande arbete bör utgöra ett ordinarie arbetssätt i hela förskolan, inte i en tidsbegränsad försöksverksamhet. Förvaltningen anser att det även är viktigt att framhålla att det behöver förtydligas vem som ansvarar för bedömningen av vilka barn som ska omfattas samt vilka kriterier som ska ligga till grund för bedömningen. Utifrån barnets bästa bör de som är i behov av stöd få det i sin ordinarie förskola, då en särskild urvalsprocess eller omplacering kan både uppfattas som diskriminerande och riskerar att skapa oönskade konsekvenser för både barn och vårdnadshavare. Förvaltningen ser därför ett behov av ett nationellt förtydligande av vad som avses med språkstärkande insats och försöksverksamhet.

Förvaltningen bedömer att prioriteringen bör vara att säkerställa att personal har den kompetens och de språkkunskaper som krävs för att arbeta språkstärkande med barn i den ordinarie verksamheten. Barn som är i behov av särskilt stöd får idag sitt stöd inom ordinarie förskoleverksamhet. Arbetet sker nära barnet och i den miljö där barnet känner trygghet, vilket är en förutsättning för att insatserna ska bli verkningsfulla. I Bromma stadsdelsförvaltning finns exempelvis två specialpedagoger per förskoleområde som arbetar kontinuerligt och strukturerat med barn i behov av stöd, inklusive språkstärkande insatser.

Sammanfattningsvis är förvaltningen positiv till språkstärkande insatser för barn, men bedömer att insatserna bör genomföras inom den ordinarie förskoleverksamheten. Förvaltningen ser även ett behov av nationella förtydliganden kring både bedömning och genomförande av språkstärkande arbete.

12.3.2 Barns närvaro i förskolan bör följas upp och det närvarofrämjande arbetet utvecklas

- Utredningen vill utreda ett nationellt system för att följa upp närvaron i förskolan samt låta regeringen eller en utsedd myndighet utvärdera huvudmännens arbete med att främja närvaro och behovet av eventuell reglering

Förvaltningens synpunkter och ställningstagande:

Förvaltningen är positiv till att frågan om närvaro lyfts nationellt, men bedömer att uppföljningen i första hand bör ske på lokal nivå där huvudmännen har bäst förutsättningar att identifiera mönster, orsaker och behov av insatser. Ett nationellt system kan ge stöd, men lokal analys är avgörande för att arbetet ska bli träffsäkert och verksamhetsnära.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings kontorsyttrande daterat den 10 september 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till den genomförda utredningen och utredningens syfte att alla förskolor i Sverige ska ges likvärdiga förutsättningar att erbjuda barnen en utbildning av god kvalitet. Stadsdelsförvaltningen delar utredningens bedömning att en förskola av hög kvalitet är avgörande för barns utveckling och lärande. Stadsdelsförvaltningen instämmer i huvudsak i betänkandets förslag. Nedan redovisas de synpunkter som stadsdelsförvaltningen har utifrån förslagen i betänkandet.

6.3.1 Tydliggörande och vägledning avseende vad som är likvärdighet och kvalitet i förskolan

Stadsdelsförvaltningen instämmer i förslaget, men betonar vikten av att aktuell forskning gällande dokumentation och uppföljning i förskolan beaktas vid framtagande av vägledningen. Stadsdelsförvaltningen betonar även att vägledningen bör utformas så att det inte innebär ökad administration för huvudmän, rektorer och förskollärare.

6.3.2 En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

Stadsdelsförvaltningen tillstryker förslaget och instämmer i vikten av utbildad personal i förskolan. Då utmaningarna med kompetensförsörjning skiljer sig mycket i landet är det viktigt att eventuella insatser utformas med hänsyn till regionala skillnader på arbetsmarknaden. Det är även viktigt att beakta demografins påverkan av behovet av utbildad personal i förskolan.

7.4.1 Högsta antal barn i en barngrupp ska regleras

Stadsdelsförvaltningen är positiv till reglering om barngruppsstorlek och instämmer i att barngruppens storlek, i kombination med personaltäthet och personalens utbildningsbakgrund, kan bidra till högre kvalitet i förskolan. Barngruppens sammansättning är även av stor betydelse. Stadsdelsförvaltningen anser därför att ett högsta antal är en för snäv reglering och att utredningens förslag på undantag är för begränsade. Förslaget innebär även en inskränkning på rektors ansvar för den inre organisationen. Stadsdelsförvaltningen anser att rektor fortsatt bör ha ansvar för beslut om barngruppens storlek. Stadsdelsförvaltningen anser därför att förslaget om högsta antal i en barngrupp ska ändras till ett spann för barngruppsstorlek.

Stadsdelsförvaltningen anser även att förslaget kräver en hållbar och realistisk finansiering. Utöver ökade personalkostnader innebär även förslaget ett större behov av förskolelokaler och ökade lokalkostnader för stadsdelsförvaltningen.

7.5.1 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Stadsdelsförvaltningen instämmer i att reglering av antal personal per barn och instämmer i att barngruppens storlek, i kombination med personaltäthet och personalens utbildningsbakgrund, kan bidra till högre kvalitet i förskolan.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i att personal som arbetar i barngrupp ska ha en utbildning för att arbeta med barn, men vill understryka att det redan idag finns utmaningar med kompetensförsörjningen och att det finns en stor andel av personalen i förskolan som saknar utbildning mot barn. Stadsdelsförvaltningen ser därför att förslaget innebär en administrativ belastning vid införandet samt en ekonomisk utmaning. Stadsdelsförvaltningen anser, likt förslaget om högsta antal barn i barngrupp, att det krävs en hållbar och realistisk finansiering.

8.9.3 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

Stadsdelsförvaltningen instämmer i förslaget. Personalens kunskaper i svenska är viktiga för barnens språkutveckling i svenska. Stadsdelsförvaltningen är särskilt positiv till att ett nationellt kartläggningsmaterial ska tas fram samt att det ska framgå vilken nivå av svenska som bedöms som tillräcklig. Det är viktigt att kartläggningsmaterialet utformas på ett enkelt och tydligt sätt för att möjliggöra en objektiv bedömning av språkkunskaper.

12.2 En försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan

Stadsdelsförvaltningen är positiv till förslaget om försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan. Försöksverksamheten bör fokusera på hur verksamheten kan organisera insatserna och de ekonomiska konsekvenserna. Stadsdelsförvaltningen är positiv till att det föreslås en försöksverksamhet, men att två år är en för kort period för att avgöra om en viss metod eller insats stärker barns svenskkunskaper.

12.3.1 Den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola bör utvärderas, och utökade insatser eventuellt föreslås

Stadsdelsförvaltningen välkomnar förslaget om utvärdering, för att säkerställa att den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats ger den effekt som lagen syftar på.

12.3.2 Barns närvaro i förskolan bör följas upp och det närvarofrämjande arbetet utvecklas

Stadsdelsförvaltningen tillstryker förslaget. Regelbunden närvaro i förskolan är viktig för att barn ska kunna tillgodogöra sig förskolans utbildning så att barnets utveckling främjas. Stadsdelsförvaltningen är positiv till ett ökat nationellt fokus på närvaro i förskolan och förslag till hur barns närvaro bör följas upp.

12.4 Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Stadsdelsförvaltningen tillstryker förslaget.

13.2 Obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år

Stadsdelsförvaltningen reserverar sig mot förslaget och anser att förslaget innebär flera utmaningar. Det är idag svårt att nå familjer vars barn inte går i förskola och stadsdelsförvaltningen menar att det kan vara svårt att nå familjerna vars barn ska genomgå en obligatorisk språkbedömning. Erfarenheter av det uppsökande arbetet visar att enbart information inte är tillräckligt för att nå familjerna. Det krävs ett långsiktigt arbete för att bygga upp förtroendet för kommunen och förskolan.

Stadsdelsförvaltningen har även frågor gällande hemkommunens ansvar om ett barn flyttar från en kommun till en annan och anser att det bör vara tydligt hur ansvar fördelas samt hur informationsutlämning möjliggörs. Stadsdelsförvaltningen menar att aspekterna kring informationsöverlämning behöver utredas ytterligare, med särskilt fokus på eventuella sekretesshinder som kan finnas.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget kräver finansiering för att söka upp och skapa förtroende för familjer med barn som är aktuella för språkbedömning för att förslaget ska ge den effekt som betänkandet syftar till.

13.5 Obligatorisk tilldelning av plats vid en förskolenhet för språkutvecklande stöd

Stadsdelsförvaltningen instämmer i huvudsak till förslaget, men motsätter sig att tilldelningen av plats ska ges först från höstterminen det år barnet fyller fyra år. Enligt 13.2.1 ska hemkommunen ansvara för att genomföra en språkbedömning av barnet höstterminen det år barnet fyller tre år, medan tilldelning av plats sker först ett år senare. Stadsdelsförvaltningen bedömer att det är en lång tidsperiod av ett litet barns utveckling, då barnets behov kan ha förändrats. Stadsdelsförvaltningen anser att det ska finnas en flexibilitet i när plats ska erbjudas, då organisatoriska möjligheterna att erbjuda plats kan variera. Stadsdelsförvaltningen anser att tilldelning av plats ska erbjudas skyndsamt, dock senast höstterminen det år barnet fyller fyra år.

Ekonomisk analys

Betänkandet innehåller flera förslag som innebär en stor påverkan på stadsdelsförvaltningens ekonomi. Betänkandet innehåller en ekonomisk konsekvensbedömning, men stadsdelsförvaltningen anser att analysen saknar delar. Analys av hur förslagen påverkar lokalkostnader saknas bland annat. Stadsdelsförvaltningen ser en risk att förslagen innebär en stor ekonomisk påverkan

för stadsdelsförvaltningens ekonomi, om inte finansieringen är tillräcklig för att motsvara förslagens nya krav.

Barnrättsperspektiv

Stadsdelsförvaltningen anser att förslagen som helhet bidrar till en ökad likvärdighet och utbildning av hög kvalitet, vilket är i enlighet med artikel 28 i barnkonventionen, barns rätt till utbildning. Stadsdelsförvaltningen anser att tillräcklig och långsiktig finansiering är en förutsättning för att förslagen som helhet ska få den positiva effekten på barns utbildning och undervisning som utredningen syftar till.

Farsta stadsdelsförvaltning

Farsta stadsdelsförvaltnings kontorsyttrande daterat den 7 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

1.1 Uppdraget om en likvärdig förskola av god kvalitet

1.1.1 Förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet

Förvaltningen tillstyrker utredningens förslag om stärkt nationellt stöd för kvalitet och likvärdighet i förskolan. Förvaltningen ser positivt på att Skolverket föreslås få ett tydligare uppdrag att stödja huvudmän och verksamheter i arbetet med kvalitet och likvärdighet.

Förvaltningen tillstyrker även förslaget om en nationell strategi för kompetensförsörjning. Samtidigt vill förvaltningen framhålla att förutsättningarna skiljer sig åt mellan olika delar av landet. I Stockholmsområdet råder i dagsläget inte brist på utbildade förskollärare utan snarare ett minskat rekryteringsbehov till följd av minskande barnkullar. Nationella insatser bör därför utformas med hänsyn till regionala skillnader på arbetsmarknaden.

Förvaltningen bedömer samtidigt att eventuella framtida krav på förskollärartäthet behöver analyseras i relation till föreslagna regleringar av barngruppsstorlek, då dessa reformer sammantaget kan öka behovet av utbildad personal. Förvaltningen ser även positivt på åtgärder som stärker barnskötarnas kompetens och bidrar till en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

Förvaltningen tillstyrker även förslaget om stärkt tillsyn ur ett likvärdighetsperspektiv eftersom det kan bidra till ökad kvalitet och mer likvärdiga förutsättningar mellan olika förskolor.

Förvaltningen välkomnar även förslaget om en långsiktig och samlad satsning på forskning om kvalitet och likvärdighet i förskolan. Ökad kunskapsutveckling och forskningsbaserade arbetssätt bedöms kunna stärka huvudmännens och verksamheternas möjligheter att utveckla utbildningens kvalitet över tid.

1.1.2 Förslag om reglering av barngruppsstorlek och personaltäthet

Förvaltningen delar utredningens bedömning att barngruppsstorlek och personaltäthet har stor betydelse för barns trygghet, utveckling och lärande samt för personalens arbetsmiljö. Förvaltningen ser positivt på att dessa frågor uppmärksammas nationellt. Samtidigt vill förvaltningen framhålla att förskolors förutsättningar varierar och att kvaliteten i verksamheten påverkas av flera faktorer, såsom barnens individuella behov, lokalernas utformning samt personalgruppens sammansättning, kompetens och erfarenhet. Förvaltningen anser därför att eventuella nationella regleringar bör utformas så att de ger utrymme för professionella bedömningar och lokala anpassningar utifrån verksamheternas skilda förutsättningar.

Förvaltningen framhåller att förslagen innebär omfattande ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunerna. Det är därför av avgörande betydelse att reformerna finansieras fullt ut och genomförs på ett sätt som säkerställer långsiktig hållbarhet för huvudmännen.

Förvaltningen bedömer även att förslaget kan få konsekvenser för behovet av förskolelokaler. Särskilt mindre förskolor kan få svårt att anpassa verksamheten till de föreslagna kraven. Konsekvenserna för lokalförsörjning bör därför analyseras ytterligare innan regleringen införs.

1.1.3 Förskolepersonalens språkkunskaper

Förvaltningen tillstyrker intentionen att säkerställa att personal som arbetar i förskolan har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna stödja barns lärande och språkutveckling.

Förvaltningen bedömer att eventuella språkkrav bör kombineras med kompetensutvecklande insatser och stöd till befintlig personal.

Förvaltningen vill samtidigt betona att eventuella språkkrav behöver utformas på ett rättssäkert sätt och inte riskera att leda till exkludering eller diskriminering vid rekrytering. Staten behöver även säkerställa att huvudmännen kompenseras för de kostnader som uppstår till följd av kompetensutvecklingsinsatser och uppföljning.

1.1.4 Förslag om språket i skolväsendet

Förvaltningen tillstyrker förslaget att tydliggöra förskolans ansvar att ge alla barn förutsättningar att lära sig, utveckla och använda svenska. Förskolans betydelse för barns språkutveckling inför fortsatt utbildning är central.

Förvaltningen vill samtidigt framhålla vikten av att barns möjligheter att utveckla sitt modersmål även fortsättningsvis värnas. Flerspråkighet är en resurs för barns lärande, identitetsutveckling och framtida kunskapsutveckling.

Förvaltningen ser behov av fortsatt vägledning kring hur svenska språkets särskilda ställning ska balanseras mot förskolans uppdrag att stödja barns modersmålsutveckling.

1.2 Uppdraget om obligatorisk förskola för vissa barn

1.2.1 En förskola för barn med behov av språkstärkande insatser förutsätter en likvärdig förskola av god kvalitet för alla barn

Förvaltningen instämmer i utredningens bedömning att en likvärdig förskola av god kvalitet är en grundläggande förutsättning för att stärka barns språkutveckling. Förvaltningen delar uppfattningen att kvaliteten behöver stärkas i hela förskoleverksamheten innan ytterligare krav på deltagande övervägs för vissa grupper av barn.

Förvaltningen delar ambitionen att tidigt identifiera barn som behöver språkutvecklande stöd. Tidiga insatser kan bidra till att stärka barns förutsättningar för fortsatt lärande och utveckling. Förvaltningen bedömer samtidigt att sådana insatser behöver utformas med hänsyn till barns individuella förutsättningar och den pedagogiska kontext där de ska genomföras.

Utifrån erfarenheter från verksamheten i Farsta kan förvaltningen konstatera att kvalitet, närvaro och barns språkutveckling är nära sammanlänkade. Ett långsiktigt arbete av hög kvalitet i undervisningen bedöms vara den viktigaste faktorn för att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten.

1.2.2 En obligatorisk förskola för vissa barn medför sådana rättsliga komplikationer att det inte kan anses vara en lämplig åtgärd

Förvaltningen tillstyrker utredningens bedömning att en obligatorisk språkförskola för vissa barn inte bör införas. Utredningen redovisar betydande juridiska utmaningar kopplade till bland annat likabehandling, diskriminering och grundläggande fri- och rättigheter. Förvaltningen bedömer att dessa invändningar är välgrundade.

1.2.3 Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

Förvaltningen tillstyrker förslaget om försöksverksamheter med språkstärkande arbetssätt och metoder. Förvaltningen bedömer att det är angeläget att språkstödjande arbetssätt utvecklas, prövas och utvärderas på vetenskaplig grund.

Förvaltningen tillstyrker även förslaget om en utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola till 25 timmar per vecka. Förslaget bedöms kunna bidra till ökad närvaro och därmed skapa bättre förutsättningar för barns lärande och språkutveckling.

Samtidigt vill förvaltningen framhålla att reformen innebär ökade kostnader för kommunerna och därför behöver finansieras långsiktigt av staten.

1.2.4 Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

Förvaltningen ställer sig positiv till ambitionen att tidigt identifiera barn som har behov av språkutvecklande stöd och att dessa barn erbjuds relevanta insatser.

Förvaltningen ser dock behov av ytterligare analys av de administrativa, ekonomiska och pedagogiska konsekvenserna av obligatoriska språkbedömningar för samtliga barn vid tre års ålder. Bedömningarna behöver utformas med hänsyn till barns

individuella utveckling och till flerspråkighet som en naturlig del av många barns uppväxtvillkor.

Förvaltningen vill även framhålla att språkbedömningarna innebär nya organisatoriska åtaganden för kommunerna och därför förutsätter tillräckliga resurser. Kartläggning och bedömning är endast meningsfull om den följs av tillgång till kompetens, resurser och insatser som svarar mot de behov som identifieras.

Samlad bedömning

Förvaltningen välkomnar utredningens fokus på kvalitet, likvärdighet och språkutveckling i förskolan. Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen om stärkt nationellt stöd för kvalitetsutveckling, långsiktig kompetensförsörjning, reglering av barngruppsstorlek och personaltäthet samt utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att vägen till bättre språkutveckling för barn främst går genom en förskola av hög kvalitet för alla barn snarare än genom en obligatorisk förskola för vissa barn. Förvaltningen ser samtidigt positivt på att språkstärkande arbetssätt och insatser utvecklas och prövas inom ramen för utredningens förslag.

Förvaltningen vill slutligen understryka att flera av utredningens förslag innebär omfattande ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunerna. Det är därför av avgörande betydelse att reformerna finansieras fullt ut och genomförs på ett sätt som säkerställer långsiktig hållbarhet för huvudmännen.

Förvaltningen anser att det bör vara prioriterat att genomföra och följa upp de förslag som syftar till att stärka kvalitet och likvärdighet i förskolan innan ytterligare krav i form av obligatoriska språkbedömningar eller andra obligatoriska insatser övervägs.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2026 följande.

> Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Henrik Åkerlund (SD), se Reservationer m.m.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen välkomnar utredningen Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37) och delar utredningens grundläggande bedömning att en förskola av hög och likvärdig kvalitet är avgörande för barns utveckling, lärande och framtida utbildningsmöjligheter. Utredningen belyser de skillnader i förutsättningar som finns mellan huvudmän och förskolor samt behovet av åtgärder för att stärka likvärdigheten både lokalt och nationellt. Utredningens

belyser vidare betydelsen av barns språkutveckling och förskolans centrala roll för att ge alla barn goda möjligheter att utveckla det svenska språket.

Förslagen om tydligare nationella krav för barngruppers storlek, stärkta förutsättningar för bemanning, högre krav på personalens kunskaper i svenska samt åtgärder för barn med behov av särskilt stöd i sin svenska språkutveckling syftar sammantaget till att skapa mer likvärdiga villkor för landets förskolor. Förvaltningen instämmer i att förslagen som framkommer i betänkandet är betydelsefulla för barns utveckling och lärande men ser samtidigt att vissa delförslag kan behöva vidare utredning samt ställas i relation till ekonomisk hållbarhet och socioekonomiskt upptagningsområde.

Ställningstaganden

Förvaltningens synpunkter och ställningstaganden redogörs för i det följande. De redogörs för utifrån de sex övergripande förslag som betänkandet består av. Dessa är;

1. Förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet

1.1 Regeringsuppdrag om ytterligare forskning och kunskapsutveckling i förskolan

1.2 Stödmaterial för likvärdighet och god kvalitet i förskolan ska tas fram

1.3 Statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

1.4 Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Förvaltningens synpunkter på förslag 1.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 1.1, 1.2, 1.3, 1.4

2. Förslag om reglering av barngruppsstorlekar och personaltäthet

2.1 Maximalt antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

2.2 En definition av barngrupp ska införas i skollagen

2.3 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Förvaltningens synpunkter på förslag 2.

Förvaltningen *instämmer* i att ökad styrning gällande förskolans strukturella faktorer har betydelse för dess kvalitet. Förvaltningen ser dock att det kan finnas risk för att förslag 2.3 verkställs genom att andelen personal som saknar utbildning för arbete med barn ökar. Detta eftersom förslaget saknar reglering kopplat till personalens utbildningsnivå. Förvaltningen anser också att förlagets ekonomiska hållbarhet behöver utredas vidare samt att hänsyn behöver tas till eventuella demografiska förändringar.

3. Förslag om förskolepersonalens språkkunskaper

3.1 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

3.2 Föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

3.3 Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram ett kartläggningsmaterial

Förvaltningens synpunkter på förslag 3.

Förvaltningen *instämmer* i att personalens kunskaper i svenska språket är kvalitetsaspekt med betydelse och tillstyrker förslag 3.1, 3.2 och 3.3. Förvaltningen anser dock att kravet på kunskaper i svenska för personal behöver utredas grundligt så att kraven blir adekvata och behovsanpassade.

4. Förslag om språket i skolväsendet

4.1 En upplysningsbestämmelse ska införas i skollagen om att språklagen gäller i hela skolväsendet

Förvaltningens synpunkter på förslag 4.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 4.1.

Den ursprungliga skrivelsen om obligatorisk språkförskola för vissa barn har i betänkandet omformulerats till följande två förslag.

5. Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

5.1 Försöksverksamhet med språkstärkande metoder under två år

5.2 Utvärdering av den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola

5.3 System för nationell uppföljning av närvaron i förskolan samt en reglering av det närvarofrämjande arbetet

5.4 Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Förvaltningens synpunkter på förslag 5.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 5.1, 5.2, 5.3, 5.4

6. Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

6.1 Obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år

6.2 Obligatorisk tilldelning av plats vid förskoleenhet för språkutvecklande stöd

6.3 Barnen förväntas delta i undervisningen och få sin rätt till språkutvecklande stöd tillgodosett

Förvaltningens synpunkter på förslag 6.

Förvaltningen *instämmer* i att regelbunden deltagande i förskola är betydelsefullt för barns språkutveckling i svenska, och att detta är särskilt angeläget för barn som endast i begränsad omfattning annars möter svenska språket. Förvaltningen *tillstryker* därför förlag 6.2 och 6.3. Förvaltningen anser vidare att vidare utredning av förslag

6.1 behöves avseende bland annat testets innehåll, ansvaret för testets genomförande samt överlämnande av information mellan olika instanser och myndigheter.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2026 följande.

> Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Aras Amin, Busra Lina Kocaturk och Louise Ajnesjö (alla M), se Reservationer m.m.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar utredningens ambition att stärka likvärdigheten och kvaliteten i förskolan samt att förbättra barns språkutveckling och förutsättningar för lärande. Förvaltningen instämmer i att betänkandets förslag i huvudsak är väl avvägda, men vill samtidigt betona vikten av att hänsyn tas till lokala förutsättningar och socioekonomiska skillnader. Förvaltningen bedömer därför att vissa delförslag behöver utredas vidare och ställas i relation till de ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna för genomförandet.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att ta fram ett nationellt stödmaterial för likvärdighet och god kvalitet i förskolan. Ett sådant stöd kan bidra till ökad tydlighet kring kvalitetsarbetet och skapa mer likvärdiga förutsättningar mellan huvudmän och verksamheter. Förvaltningen bedömer samtidigt att stödmaterialet behöver utformas så att det fungerar i verksamheter med skilda förutsättningar och inte leder till ökad administrativ belastning på bekostnad av det pedagogiska uppdraget.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att barngruppens storlek har stor betydelse för förskolans kvalitet, barns trygghet och möjligheterna att genomföra utbildningens uppdrag. Mindre och väl sammansatta barngrupper skapar generellt bättre förutsättningar för nära pedagogiska relationer, hög närvaro i undervisningen samt ett målmedvetet arbete med barns utveckling och lärande. Förvaltningen ser även positivt på förslaget om en tydligare nationell definition av begreppet barngrupp. En gemensam definition kan bidra till ökad likvärdighet, förbättrade möjligheter till uppföljning och jämförelser samt ökad tydlighet för huvudmän och tillsynsmyndigheter. Den kan också minska risken för skilda tolkningar av hur barngrupper ska organiseras, beräknas och redovisas. Samtidigt bedömer förvaltningen att en reglering av barngruppers storlek och personaltäthet kan få betydande konsekvenser för stadsdelsnämndens verksamhet. Förslagen kan innebära behov av utökad lokalkapacitet, omorganisation av befintliga enheter samt ökade kostnader för personal och lokaler. Konsekvenserna påverkas även av lokala förutsättningar såsom den socioekonomiska sammansättningen, barnunderlag, rekryteringsförutsättningar och den befintliga kapaciteten i verksamheten.

Förvaltningen anser därför att eventuella nationella krav bör utformas med tillräcklig flexibilitet för att kunna anpassas till skilda lokala förutsättningar och kombineras med långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar.

Förslagen om språkutvecklande insatser bedöms få särskilt stor betydelse då stadsdelsområdet präglas av stor språklig mångfald och en betydande andel flerspråkiga barn. Förvaltningen delar utredningens intention att stärka barns exponering för svenska språket och att tidigt identifiera barn som är i behov av språkutvecklande insatser. Förvaltningen bedömer dock att förslaget om obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år behöver förtydligas. Av betänkandet framgår att språkbedömningen ska genomföras av hemkommunen eller annan utsedd aktör, men det är oklart hur ansvarsfördelningen ska se ut mellan kommun, huvudman och förskola. Det behöver tydliggöras vem som ansvarar för genomförandet, vilka kompetenskrav som ska ställas på den som utför bedömningen samt hur resultaten ska följas upp och användas.

Vidare ser förvaltningen positivt på tydligare krav på svenska språkkunskaper hos personalen. Förskolans uppdrag är i hög grad språkfrämjande och personalens förmåga att använda svenska språket i undervisning, dokumentation, samverkan med vårdnadshavare och kollegialt lärande är en viktig kvalitetsfaktor. Tydliga språkliga förebilder och ett medvetet språkutvecklande arbetssätt bedöms vara särskilt betydelsefullt för barn som inte möter svenska språket i samma omfattning utanför förskolan. Samtidigt bedömer förvaltningen att införandet av skärpta språkkrav kan få betydande konsekvenser för kompetensförsörjningen. I stadsdelen finns en stor andel medarbetare med flerspråkig bakgrund som utgör en viktig resurs i mötet med barn och vårdnadshavare. Förvaltningen anser därför att eventuella språkkrav behöver utformas så att de säkerställer tillräckliga kunskaper i svenska för det pedagogiska uppdraget utan att begränsa möjligheterna att rekrytera och behålla medarbetare med värdefull flerspråkig kompetens. Det behöver tydliggöras vilka språknivåer som ska gälla för olika yrkesgrupper samt hur språkkunskaper ska bedömas. För att förslaget ska få avsedd effekt bör staten tillhandahålla nationella stödinsatser, utbildningar och vägledningar samt ge huvudmännen rimliga förutsättningar.

Förvaltningen föreslår att Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Järva stadsdelsförvaltning

Järva stadsdelsförvaltnings kontorsyttrande daterat den 26 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till utredningens ambition att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan och tillstyrker flera av de förslag som stärker förskolans grundläggande förutsättningar. Det gäller bland annat reglering av barngruppernas storlek och personaltäthet samt krav på tillräckliga kunskaper i svenska hos

personalen. Förvaltningen ser även positivt på förslag som stärker förutsättningarna för en språkutvecklande utbildning.

Förvaltningen tillstyrker även att barn med behov av språkutvecklande stöd ska ges språkstärkande insatser. I delar av Järva omfattar behovet av språkstärkande undervisning en majoritet av barnen. Språkstärkande arbete behöver därför vara en integrerad del av den ordinarie undervisningen, med möjlighet att anpassa och intensifiera arbetet utifrån barnens behov. Förvaltningen har erfarenhet av att medverka i forsknings- och utvecklingsprojekt inom språkutvecklande arbete och ser det som viktigt att kunskap och erfarenheter från sådana projekt kan tas till vara och anpassas utifrån lokala förutsättningar.

Förvaltningen avstyrker förslaget om försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn samt förslaget om obligatorisk språkbedömning i dess nuvarande utformning. Försöksverksamhetens avgränsning till vissa barn är svår att tillämpa i en kontext där behovet av språkstärkande undervisning är omfattande. När det gäller språkbedömningen finns oklarheter kring ansvar, genomförande och kompetens samt hur bedömningen ska ge en rättvisande bild av yngre och flerspråkiga barns språkliga förmåga.

Förvaltningen bedömer sammantaget att insatser för att stärka barns svenska i första hand behöver stärka förskolans strukturella och kvalitativa förutsättningar och den ordinarie språkutvecklande undervisningen. Flera av förslagen innebär samtidigt nya uppgifter för kommuner och huvudmän och kan medföra såväl administrativa som ekonomiska konsekvenser. Nya krav behöver därför åtföljas av tillräckliga resurser och utformas så att den administrativa belastningen står i proportion till nyttan. Detta är särskilt viktigt i verksamheter där en stor andel barn kan komma att omfattas av insatserna.

Sammanfattning av synpunkter

Förvaltningen är positiv till utredningens ambition att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan och tillstyrker flera av förslagen, bland annat om reglering av barngruppernas storlek och personaltäthet, personalens kunskaper i svenska samt stärkt språkutvecklande arbete. Förvaltningen avstyrker förslagen om försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn och obligatorisk språkbedömning i dess nuvarande utformning. Förvaltningen bedömer att språkstärkande arbete i första hand behöver stärkas inom den ordinarie undervisningen och anpassas utifrån lokala förutsättningar. Nya uppdrag behöver även åtföljas av tillräckliga resurser och utformas med hänsyn till administrativa och ekonomiska konsekvenser.

Ställningstaganden

Betänkandet är uppdelat i två huvuddelar: en likvärdig förskola och obligatorisk förskola för vissa barn. Förvaltningen redovisar nedan ställningstaganden till de förslag och bedömningar som är relevanta utifrån stadsdelsförvaltningens

verksamhetsområde och lokala förutsättningar. Förslagen och bedömningarna återges i förkortad form.

6.3.1 Regeringsuppdrag om ytterligare forskning och kunskapsutveckling i förskolan

Förslag: Skolforskningsinstitutet ska under minst fem år samordna, utlysa och finansiera tvärsektoriell forskning om svensk förskola för att främja kvalitet och likvärdighet.

Ett stödmaterial för likvärdighet och god kvalitet i förskolan ska tas fram

Förslag: Skolverket ska i samråd med forskare, professionsföreträdare och relevanta myndigheter ta fram ett stödmaterial för huvudmän, rektorer och förskollärare om vad som kännetecknar god kvalitet i förskolan och hur den kan utvecklas, upprätthållas och mätas.

Förvaltningen tillstyrker förslagen.

6.3.2 En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

Förslag: Regeringen ska tillsätta en statlig utredning för att ta fram en långsiktig strategi för förskolans kompetensförsörjning och föreslå åtgärder för en god förskollärartäthet i hela landet. Målet bör vara att kunna införa krav på minst en förskollärare per barngrupp till 2033.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

7.4.1 Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

Förslag: Barngrupper ska bestå av högst 12 barn i åldern 1–2 år, 15 barn i åldern 3–5 år och 12 barn i åldersblandade grupper 1–5 år. Undantag ska endast kunna göras kortare stunder eller om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. En nationellt fastställd övre gräns för barngruppernas storlek kan stärka barns trygghet, språkutveckling och möjligheter till stöd. Regleringen behöver samtidigt beakta förskolornas organisatoriska, lokalmässiga och ekonomiska förutsättningar, eftersom mindre grupper kan medföra behov av förändrad organisation, bemanning och lokalanvändning.

Organiseringen behöver även tillåtas viss flexibilitet utifrån verksamhetens förutsättningar.

7.5.1 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Förslag och bedömning: En miniminivå för personaltäthet ska införas om fyra barn per heltidsanställd för barn 1–2 år, fem barn för 3–5 år och fyra barn i åldersblandade grupper. Endast personal med utbildning för arbete med barn ska räknas in. Skolverket bör klargöra vilka utbildningar som ska beaktas.

Förvaltningen tillstyrker förslaget och bedömningen. Kravet, i kombination med mindre barngrupper, kan dock öka utmaningarna med kompetensförsörjningen.

Förvaltningen bedömer även att antalet barn per förskollärare är ett mer relevant kvalitetsmått än andelen förskollärare.

8.9.3 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska
Förslag: Huvudmannen ska arbeta för att personal i barngrupp har tillräckliga kunskaper i svenska för att stimulera barnens språkutveckling. Ett nationellt kartläggningsmaterial ska användas vid bedömningen om det inte är uppenbart obehövligt.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

8.9.5 Skolverket ska ta fram ett kartläggningsmaterial
Förslag: Regeringen ska ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial som huvudmännen ska använda för att bedöma personalens kunskaper i svenska om det inte är uppenbart obehövligt. Huvudmännen ska vid bedömning av personalens språkkunskaper använda det av Statens skolverk framtagna kartläggnings materialet.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

9.4.2 En upplysningsbestämmelse som hänvisar till språklagen Förslag: I skollagen ska det införas en bestämmelse som tydliggör att språklagen gäller för utbildning inom skolväsendet och att svenska är språket i offentlig verksamhet. Skolverket ska även, i samråd med Institutet för språk och folkminnen, ta fram stödmaterial om språklagens innebörd för utbildningen.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

9.4.3 Särskilt om förskolan
Förslag: I skollagen ska det införas en bestämmelse om att förskolan ska lägga särskild vikt vid att alla barn ges förutsättningar att lära sig, utveckla och använda svenska. Undantag gäller när utbildningen bedrivs på finska, meänkieli eller samiska. Förskolan ska även medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

10.6.1 De alternativa åtgärderna till ett obligatorium bör utvecklas vidare
Bedömning: Alternativa åtgärder bör övervägas för att öka andelen barn inom målgruppen i förskolan, till exempel en förstärkt uppsökande verksamhet och en rätt till utökad tid inom den allmänna förskolan.

Förvaltningen tillstyrker bedömningen men vill samtidigt påvisa svårigheterna i en nationellt övergripande strategi då den uppsökande verksamheten behöver anpassas efter kontexten.

10.6.2 Det behövs särskilda språkstärkande arbetssätt i svenska Bedömning: Särskilda språkstärkande arbetssätt i svenska bör omfatta alla barn med behov av språkstärkande insatser.

Förvaltningen tillstyrker bedömningen och vill samtidigt framhålla att behovet av språkstärkande insatser i delar av Järva stadsdelsområde omfattar en majoritet av barnen. I denna kontext är det därför inte ändamålsenligt att betrakta språkstärkande arbetssätt som en särskild insats för en avgränsad grupp barn. Språkstärkande arbetssätt behöver i stället vara en integrerad del av den ordinarie undervisningen, med möjlighet att anpassa och intensifiera insatserna utifrån enskilda barns behov.

10.6.3 En obligatorisk förskola för vissa barn förutsätter en likvärdig förskola av god kvalitet för alla barn
Bedömning: En obligatorisk förskola för vissa barn kräver att kvaliteten är säkerställd i alla förskolor för att målet med undervisningen ska vara möjligt att uppnå.

Förvaltningen tillstyrker bedömningen

11.4 Utredningens sammanfattande analys och bedömning Bedömning: De rättsliga förutsättningarna innebär att en obligatorisk förskola för vissa barn inte kan anses utgöra en genomförbar åtgärd.

Förvaltningen tillstyrker bedömningen att införandet av en obligatorisk förskola för endast vissa barn är förenat med betydande rättsliga utmaningar.

Förvaltningen delar synen på att en sådan särskiljande skyldighet aktualiserar allvarliga diskrimineringsrättsliga aspekter. Det skulle dessutom förändra förskolans grund som en frivillig skolform och leda till en ojämlik reglering av barns rättigheter och skyldigheter.

12.2 En försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan
Förslag: Det ska genomföras en försöksverksamhet med språkstärkande insatser i svenska för vissa barn i förskolan

Förvaltningen avstyrker förslaget. I delar av Järva omfattar behovet av språkstärkande undervisning en stor andel barn och utgör därför en central del av den ordinarie undervisningen, snarare än en avgränsad stödinsats. En särskild försöksverksamhet för vissa barn riskerar att skapa en parallell struktur med ökad administration för att identifiera, genomföra och följa upp insatser. Förvaltningen bedömer därför att resurser i första hand bör stärka den ordinarie språkutvecklande undervisningen, med möjlighet att anpassa och intensifiera insatser utifrån enskilda barns behov.

12.2.10 En eventuell permanent reglering om särskilda språkstärkande insatser i förskolan för vissa barn
Bedömning: Efter att försöksverksamheten avslutats kan en permanent reglering om särskilda språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan övervägas. Statens

skolverk bör då få i uppdrag att utforma eventuella författningsförslag utifrån den kunskap och de erfarenheter som framkommit i samband med försöksverksamheten.

Förvaltningen avstyrker bedömningen.

12.3.1 Den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola bör utvärderas, och utökade insatser eventuellt föreslås

Förslag: Kommunernas uppsökande verksamhet och skyldighet att erbjuda förskoleplats ska utvärderas. Även ytterligare insatser för att öka inskrivningen utan obligatorium ska utredas och vid behov föreslås.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

12.3.2 Barns närvaro i förskolan bör följas upp och det närvarofrämjande arbetet utvecklas

Förslag: Ett nationellt system för uppföljning av barns närvaro ska utredas och huvudmännens närvarofrämjande arbete utvärderas.

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

13.2.1 Hemkommunens ansvar

Förslag: Hemkommunen ska ansvara för att barn genomgår en språkbedömning i svenska under höstterminen det år barnet fyller tre år, i syfte att bedöma behovet av språkutvecklande stöd.

Förvaltningen avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning. Det är oklart vilken aktör som ska genomföra bedömningen, vilken kompetens som krävs och vilket bedömningsmaterial som ska användas. Bedömningen behöver även ta hänsyn till treåringars varierande språkutveckling och flerspråkiga barns samlade språkliga förmåga, så att begränsade kunskaper i svenska inte likställs med bristande språkutveckling. För så små barn behöver även trygghet och relation till den som genomför bedömningen beaktas för att bedömningen ska ge en rättvisande bild av barnets språkliga förmåga.

13.2.2 Skolverket ska ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial för bedömning av yngre barns språkkunskaper

Förslag: Huvudmannen ska använda ett nationellt kartläggningsmaterial för bedömning av barns språkkunskaper i svenska, som Skolverket får i uppdrag att ta fram.

Förvaltningen avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning. Det finns redan olika material och arbetssätt för att följa barns språkutveckling i förskolan. Innan ytterligare ett nationellt material införs behöver det tydliggöras hur det ska förhålla sig till befintliga material och hur flerspråkiga barns samlade språkliga förmåga ska beaktas.

Förvaltningen ser också en otydlighet i ansvarsfördelningen mellan 13.2.1 och 13.2.2, där hemkommunen ansvarar för språkbedömningen medan huvudmannen ansvarar för kartläggningsmaterialet. Ansvarsfördelningen och vem som ska genomföra bedömningen behöver tydliggöras.

13.4 Barn som behöver det ska ha rätt till språkutvecklande stöd i förskolan

Förslag och bedömning: Barn med behov ska från fyra års ålder ges språkutvecklande stöd i svenska. Stödet ska kunna utformas och anpassas utifrån barnens och verksamhetens förutsättningar och behov.

Förvaltningen tillstyrker förslaget och bedömningen, men anser att rätten till stöd inte bör vara beroende av den obligatoriska språkbedömning som förvaltningen avstyrker enligt 13.2.1. Förvaltningens erfarenheter från forsknings- och utvecklingsprojekt visar samtidigt betydelsen av att kunna använda och anpassa olika språkstärkande arbetssätt utifrån lokala förutsättningar och barns behov.

13.5 Obligatorisk tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd

Förslag: Barn som efter språkbedömningen bedöms behöva språkutvecklande stöd ska tilldelas en förskoleplats av hemkommunen från höstterminen det år barnet fyller fyra år, även om vårdnadshavaren inte har ansökt om plats.

Förvaltningen avstyrker förslaget, som bygger på den obligatoriska språkbedömning som förvaltningen avstyrker enligt 13.2.1. Det finns redan en skyldighet att under vissa förutsättningar erbjuda förskoleplats utan ansökan, vars effekter enligt utredningen ännu inte har utvärderats i någon högre utsträckning. Förvaltningen anser att befintlig reglering bör utvärderas innan ytterligare krav införs. En utökad skyldighet kan dessutom medföra ökad administration och påverka kapacitetsplaneringen genom att platser behöver reserveras utan att de tas i anspråk.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2026 följande.

> Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Rickard Ydrenäs (L) och Henrik Sjölander m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Reservation av Liliane Åkerlund (SD), se Reservationer m.m.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att utredningen i stort innehåller förslag som kan stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. Många av förslagen innebär omfattande förändringar och flera av förslagen behöver utredas och analyseras ytterligare.

Förvaltningen ser positivt på lagstadgade regler om barngruppsstorlek och personaltäthet samt öka tid för allmän förskola från 15 till 25 timmar för alla barn över tre år.

Reglerade barngruppsstorlekar och personaltäthet kan innebära ett alltför stort fokus på strukturella kvalitetsfaktorer medan processkvaliteten för barnen inte synliggörs.

Förvaltningens ser en risk att införandet av nya nationella uppföljningssystem och kartläggningsmaterial kommer leda till en större administration för rektorer och pedagoger som tar tid från undervisningsuppdraget.

Med de regleringar som föreslås i remissen ser förvaltningen att rektors mandat och handlingsutrymme minskas. Utifrån skollagen har rektor ett tydligt ansvar för utbildningens kvalitet vilket innebär att det också behöver finnas ett reellt handlingsutrymme att organisera verksamheten utifrån de lokala förutsättningarna.

Sammanfattning av synpunkter

Förvaltningen tillstyrker en majoritet av förslagen i utredningen utifrån att de bedöms kunna stärka kvalitet och likvärdighet i förskolan.

Förvaltningen ser att flera av förslagen om det genomförs kommer att få stora konsekvenser för bemanning, lokaler och ekonomi. Nya nationella krav behöver därför följas av långsiktig finansiering, realistiska övergångstider och nationella satsningar på utbildning, rekrytering och kompetensutveckling. Även validering av befintlig personals kompetens bör beaktas.

Förvaltningen avstyrker förslag 3.1 och 3.2. om att huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska och att föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

Det är en komplex uppgift för huvudmän och rektorer att bedöma medarbetares eller arbetssökandens språkkunskaper även om det finns en fastslagen lägsta nivå och språktest.

Förvaltningen avstyrker förslag 3.3. om att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram ett kartläggningsmaterial

Med motiveringen att det ligger utanför rektorers och huvudmäns kompetensområden att bedöma medarbetarnas språkliga kompetens.

Den bedömningen bör göras av studie- och yrkesvägledare och lärare på gymnasial- och universitetsnivå.

Förvaltningen avstyrker förslag 5.1. om försöksverksamhet med språkstärkande metoder under två år.

Förvaltningen ser det inte som gynnsamt att placera barn med behov av språkutvecklande insatser i samma grupp då det försvårar interaktionen mellan barn och ställer höga krav på den undervisning som ska bedrivas för gruppen. Förvaltningen anser att insatsen istället bör bedrivas inom ordinarie förskolor i blandade grupper av barn. Förvaltningen ser också är också tveksam till punktinsatser som tillfälligt finansieras av statsbidrag.

Ställningstaganden

Nedan redovisas förvaltningens synpunkter och ställningstaganden till betänkandets sex övergripande förslag. Förslagen är följande:

1 Förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet

1.1 Regeringsuppdrag om ytterligare forskning och kunskapsutveckling i förskolan

1.2 Stödmaterial för likvärdighet och god kvalitet i förskolan ska tas fram

1.3 Statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

1.4 Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Förvaltningens synpunkter på förslag 1

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.1.

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.2. Tydligt nationellt kvalitetsfokus är i grunden ett bra förslag men har gjorts tidigare med självärderingsmaterial, språkmoduler och liknande utan att få effekt på nationell likvärdighet.

Stödmaterial som tas fram behöver fokusera på processkvalitet, det som forskning visar har störst betydelse för barnen, och förslagsvis kombineras med stödmaterial till huvudmännen för kvalitetsgranskning. Detta för att i ett tidigt skede kunna identifiera förskolor med låg kvalitet så att de kan prioriteras för kvalitetsinsatser. Arbete med likvärdighet och god kvalitet har störst betydelse för förskolor med låg kvalitet därför är det av största vikt att identifiera dessa förskolor.

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.3.

Förvaltningens förskolor har inga utmaningar med att rekrytera legitimerade förskollärare. Däremot har förskolorna en stor spridning när det gäller kompetensnivån bland barnskötare.

Det som saknas är krav på skyddad yrkestitel för barnskötare som kan säkerställa att de som går barnskötarutbildning får likvärdiga kunskaper.

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.4. En förstärkt tillsyn skulle kunna skapa en större likvärdigheten för kommunala och fristående förskolor. Idag utövas den statliga tillsynen av den kommunala förskolan på huvudmannanivå vilket sällan synliggöra verkliga kvalitetsbrister i förskolorna. Den kommunala tillsynen av de fristående förskolorna är på en mer verksamhetsnära nivå, vilket är att eftersträva. Det är viktigt

att tillsynen också blir ett stöd till rektor/huvudman att uppnå kvalitet och inte stannar vid granskningen.

2 Förslag om reglering av barngruppsstorlekar och personaltäthet

2.1 Maximalt antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

2.2 En definition av barngrupp ska införas i skollagen

2.3 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Förvaltningens synpunkter på förslag 2

Förvaltningen tillstyrker förslag 2.1. Förvaltningen ser positivt på lagstadgade regler om barngruppsstorlek men dessa behöver följas av en långsiktigt hållbar statlig finansiering. Annars finns risk att kraven blir svåra att uppfylla.

Barngruppens storlek är en av flera kvalitetsfaktorer tillsammans med exempelvis barnens behov, personalens kompetens och den fysiska miljön. Utifrån skollagen har rektor ett tydligt ansvar för utbildningens kvalitet vilket innebär att det också behöver finnas ett reellt handlingsutrymme att organisera verksamheten utifrån de lokala förutsättningarna.

En ytterligare aspekt vid införande av regler kring barngruppsstorlek är att förskolor oftast är dimensionerade för avdelningar som rymmer 20 barn med tydliga hemvister. En reglering av barngruppsstorlek skulle medföra behov av anpassningar och förändrad lokalanvändning samt ett behov av nya förskolor.

Förvaltningen tillstyrker förslag 2.2.

Förvaltningen tillstyrker förslag 2.3.

Förvaltningen ser positivt på lagstadgade regler om personaltäthet men dessa behöver följas av en långsiktigt hållbar statlig finansiering. Annars finns risk att kraven blir svåra att uppfylla.

Eftersom ålderssammansättningen på förskolorna ofta ser annorlunda ut än de åldersspann som anges i förslaget för personaltäthet kommer det vara svårt att bedöma huruvida en förskola når kravet eller inte. Risken med en reglering av barngruppernas storlek och personaltäthet är att bedömningen av kvaliteten på en förskola i huvudsak utgår från strukturella faktorer och inte processkvaliteten för barnen.

3 Förslag om förskolepersonalens språkkunskaper

3.1 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

3.2 Föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

3.3 Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram ett kartläggningsmaterial

Förvaltningens synpunkter på förslag 3

Förvaltningen avstyrker förslag 3.1.

Förvaltningen avstyrker förslag 3.2.

Det är en komplex uppgift för huvudmän och rektorer att bedöma medarbetares eller arbetsssökandens språkkunskaper även om det finns en fastslagen lägsta nivå och språktest.

Det kräver en särskild kompetens och att tid avsätts. Rektorer och huvudmän bör i grunden kunna lita på det nationella utbildningssystemet och att genomgången förskollärar- eller barnskötarutbildning garanterar att medarbetare har en tillräcklig språklig kompetens för att arbeta i förskolan.

Förvaltningen avstyrker förslag 3.3.

Med motiveringen att det ligger utanför rektorers och huvudmäns kompetensområden att bedöma medarbetarnas språkliga kompetens.

Den bedömningen bör göras av studie- och yrkesvägledare och lärare på gymnasial- och universitetsnivå.

4 Förslag om språket i skolväsendet

4.1 En upplysningsbestämmelse ska införas i skollagen om att språklagen gäller i hela skolväsendet

Förvaltningen tillstyrker förslag 4.1.

Uppdraget en obligatorisk förskola för vissa barn

Den ursprungliga skrivelsen om obligatorisk språkförskola för vissa barn har i betänkandet omformulerats till följande två förslag.

5. Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

5.1 Försöksverksamhet med språkstärkande metoder under två år

5.2 Utvärdering av den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola

5.3 System för nationell uppföljning av närvaron i förskolan samt en reglering av det närvarofrämjande arbetet

5.4 Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Förvaltningens synpunkter på förslag 5

Förvaltningen avstyrker förslag 5.1.

Förvaltningen ser det inte som gynnsamt att placera barn med behov av språkutvecklande insatser i samma grupp då det försvårar interaktionen mellan barn och ställer höga krav på den undervisning som ska bedrivas för gruppen. Förvaltningen anser att insatsen istället bör bedrivas inom ordinarie förskolor i

blandade grupper av barn. Förvaltningen ser också är också tveksam till punktinsatser som tillfälligt finansieras av statsbidrag.

Förvaltningen tillstyrker förslag 5.2.

Förvaltningen tillstyrker förslag 5.3. Förvaltningen instämmer i stort med förslaget om vikten av att uppmärksamma barnens närvaro och vistelsetider men det finns en risk att en nationell uppföljning av närvaron innebär en ökad administration för huvudmän, rektorer och förskollärare.

Förskolorna har oftast lätt att identifiera barn med lägre närvaro och det avgörande är då hur rektor och personal uppmärksammar detta och för en dialog med vårdnadshavarna.

Förvaltningen tillstyrker förslag 5.4.

6 Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

6.1 Obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år

6.2 Obligatorisk tilldelning av plats vid förskoleenhet för språkutvecklande stöd

6.3 Barnen förväntas delta i undervisningen och få sin rätt till språkutvecklande stöd tillgodosett

Förvaltningens synpunkter på förslag 6

Förvaltningen tillstyrker förslag 6.1.

Förvaltningen anser att förslag 6.1 behöver utredas vidare avseende bland annat testets innehåll, ansvaret för testets genomförande samt överlämnande av information mellan olika instanser och myndigheter.

Nya krav på kartläggning, dokumentation och uppföljning bör så långt som möjligt integreras i det befintliga systematiska kvalitetsarbetet och inte ta tid från undervisningen och arbetet med barnen.

Detta är särskilt viktigt när det gäller förslaget om språkbedömningen av alla treåringar, som innebär ett nytt kommunalt uppdrag. För barn som redan går i förskolan bör det tydliggöras vilket mervärde en separat språkbedömning ger jämfört med den kontinuerliga pedagogiska uppföljning som redan görs. Parallella system och dubbel dokumentation bör undvikas.

Det finns en risk att bedömningarna, trots ett nationellt kartläggningsmaterial, kommer att skifta utifrån enskilda förskollärares kompetens och kunskap inom det språkutvecklande arbete.

Förvaltningen föreslår att språkbedömningen utformas i linje med skolans kartläggningsmaterial "Hitta språket" för att hålla en röd tråd genom barnets skolgång.

Förvaltningen tillstyrker förslag 6.2

Förvaltningen tillstyrker förslag 6.3

Förvaltningen ser att flera av förslagen om det genomförs kommer att få stora konsekvenser för bemanning, lokaler och ekonomi. Nya nationella krav behöver därför följas av långsiktig finansiering, realistiska övergångstider och nationella satsningar på utbildning, rekrytering och kompetensutveckling. Även validering av befintlig personals kompetens bör beaktas.

Övriga kommentarer

Förvaltningen ser att flera av förslagen om det genomförs kommer att få stora konsekvenser för bemanning, lokaler och ekonomi. Nya nationella krav behöver därför följas av långsiktig finansiering, realistiska övergångstider och nationella satsningar på utbildning, rekrytering och kompetensutveckling. Även validering av befintlig personals kompetens bör beaktas.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2026 följande.

> Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Amelie Langby och Douglas Ahlberg (båda M) tillika ersättaryttrande av Carl Häggqvist (KD), se Reservationer m.m.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Reservation av Alexander Zejlon och Tomas Grönberg (båda L), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser i huvudsak positivt på utredningens inriktning och förslag. Förvaltningen vill betona att reformerna behöver långsiktig finansiering och realistiska övergångsregler för att kunna genomföras så att de får effekt. Det gäller exempelvis reglering av storlek på barngrupper, personaltäthet, språkkrav för personal och ökad rätt till allmän förskola. Förslagen behöver också ge handlingsutrymme för huvudmän att implementera reformerna utifrån lokala förutsättningar och barns olika behov. Förvaltningen anser vidare att förslaget om obligatorisk språkbedömning för tre-åringar behöver utredas vidare, då detta vore ett nytt uppdrag för huvudmännen.

Ställningstaganden

Förvaltningen ser i huvudsak positivt på utredningens inriktning och förslag, vilka förvaltningen ser har potential att stärka likvärdigheten och kvaliteten i förskolan. Det är positivt att utredningen betonar att en likvärdig förskola av hög kvalitet är den

viktigaste insatsen för barns språkutveckling. Det är också bra att utredningen lyfter vikten av tidiga och förebyggande insatser för barns språkutveckling, samt att kvalitet, kompetensförsörjning och undervisning sätts i fokus. Förvaltningen ser positivt på att utredningen fokuserar på åtgärder som ska ge alla barn rätt till en förskola av god kvalitet. Det är viktigt ur ett barnrättsperspektiv.

1.1.1 Förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet

Förvaltningen anser att utredningens förslag om stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv behöver utformas så att den stärker förskolornas systematiska kvalitetsarbete och inte leder till oproportionerlig administrativ belastning för huvudmän och förskolor. Nya krav på dokumentation, uppföljning och bedömning bör heller inte minska förskollärares och övrig personals tid för undervisning och utbildning med barnen.

1.1.3 Förslag om förskolepersonalens språkkunskaper

Utredningens förslag om att personal som arbetar i barngrupp i förskolan ska ha kunskaper i svenska av viss nivå är i grunden bra och en förutsättning för likvärdiga förskolor av hög kvalitet. Förvaltningen ser positivt på att utredningen betonar att nya krav behöver kombineras med möjligheter till kompetensutveckling och rimliga övergångsbestämmelser. Det är också positivt att införa nationellt gemensamma krav, snarare än att varje huvudman utvecklar egna bedömningsmodeller. Kompetensutveckling och validering behöver finansieras nationellt. Vid ett genomförande behöver också möjligheterna att i framtiden rekrytera behörig personal beaktas.

1.2.4 Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

Förslaget om obligatorisk språkbedömning av barn det år de fyller tre år innebär ett nytt uppdrag för kommunen. Förvaltningen vill lyfta att förslaget behöver analyseras närmare vad gäller ansvar, kompetens, organisation, finansiering och genomförbarhet samt frågor om barns och vårdnadshavares integritet.

Övergripande om genomförande av reformer

För att utredningens reformer ska gå att genomföra och kunna få avsedd effekt behöver nya krav kombineras med långsiktigt hållbar finansiering. Det gäller både reglering av personaltäthet, utökad rätt till allmän förskola, storlek på barngrupper samt kompetensutveckling i språkkunskaper för personal. Annars finns risk att dessa krav blir svåra att uppfylla. Förvaltningen vill även framhålla vikten av att nationella krav utformas så att huvudmännen har tillräckligt handlingsutrymme att organisera verksamheten utifrån lokala förutsättningar och barns olika behov.

Barnkonsekvensanalys

Utredningens förslag syftar till likvärdig förskola och språkutveckling, i linje med barnkonventionens krav på icke-diskriminering (artikel 2) och rätt till utbildning (artikel 29). Det behövs dock tydliga riktlinjer för genomförande. Exempelvis kan

obligatorisk språkbedömning vid tre år bidra till tidiga insatser, men kan samtidigt riskera att stigmatisera barn med annat modersmål än svenska. Barns integritet (artikel 16) och delaktighet behöver säkerställas genom lämpliga metoder.

Förslagen om reglering av barngruppsstorlek och personaltäthet främjar trygghet och individuell uppmärksamhet (artikel 3), men kräver långsiktig finansiering för att undvika ojämlikheter mellan till exempel stadsdelsnämndsområden.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings kontorsyttrande daterat den 20 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter och ställningstaganden redogörs utifrån de sex övergripande förslag som betänkandet består av.

6 En likvärdig förskola av god kvalitet

6.3.1 Tydliggörande och vägledning avseende vad som är likvärdighet och kvalitet i förskolan

6.3.2 En statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

6.3.3 Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Förvaltningens synpunkter på förslag 6.

Förvaltningen *instämmer* i vikten av att stärka likvärdigheten och kvaliteten i förskolan och att en förskola av hög kvalitet är avgörande för barns utveckling och lärande samt motverka skillnader i uppväxtvillkor.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 6.3.1 och vill betona vikten av att ett sådant stödmaterial lägger särskild vikt vid hur förskolor kan arbeta för att stärka utbildningens kvalitet för barn som har sämre socioekonomiska förutsättningar och barn med särskilda behov.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 6.3.2 och instämmer i vikten av utbildad personal i förskolan. Förvaltningen vill tillägga att utredningen även bör beakta hur förändringar i barnafödandet kan påverka antalet barngrupper, vilket i sin tur kan inverka på behovet av utbildad personal.

Förvaltningen instämmer i att en förskollärare per barngrupp är eftersträvansvärt men ställer sig frågande till hur detta ska kunna genomföras i praktiken till 2033. En reglering av barngruppernas storlek skulle sannolikt öka antalet barngrupper och därmed behovet av förskollärare. Utifrån det gör förvaltningen bedömningen att en reglerad förskollärartäthet skulle innebära betydande utmaningar för kompetensförsörjningen.

Förvaltningen anser även att nya krav på kompetensförsörjning behöver kombineras med nationella satsningar på utbildning, kompetensutveckling och rekrytering.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 6.3.3 om att en fungerande tillsyn är centralt för att säkerställa likvärdigheten i förskolan. Förvaltningen anser dock att kommunerna behöver ha tillräckligt med handlingsutrymme för att kunna organisera verksamheten utifrån lokala behov. Förvaltningen anser att det vore mer ändamålsenligt med en tydligare lagstiftning som möjliggör sanktioner och innehåller konkreta förslag på åtgärder.

Förvaltningen anser även att tillsynen bör utformas för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och inte leda till ökad administrativ belastning för huvudmän och förskolor.

7 Barngruppernas storlek och personaltäthet

7.4.1 Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

7.5.1 En miniminivå av antal personer per barn ska införas

Förvaltningens synpunkter på förslag 7.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 7.4.1 att mindre barngrupper och högre personaltäthet kan skapa bättre förutsättning för utveckling och lärande. Förvaltningen ser dock att genomförandet kommer innebära ökat behov av personal, lokaler och administration vilket medför ökade kostnader för kommunerna. Ett framgångsrikt genomförande kräver långsiktighet, statligt stöd och nära samverkan mellan stat, kommun och lärosäten.

Förvaltningen vill även betona att förslagen behöver ses som helhet och att barngruppernas sammansättning är av betydelse. Det finns en potentiell risk att en barngrupp med 12 barn i åldrarna 1–5 år inte är tillräckligt utvecklande för samtliga barn, i fall majoriteten av barnen är 1–2 år och endast fåtal äldre barn.

Förvaltningen ställer sig frågande till hur exempelvis avdelningsplanering ska kunna genomföras utan att strida mot bestämmelserna om att undantag endast får göras under kortare stunder. Det bör därför tydliggöras om det finns undantag. Vidare önskar förvaltningen förtydligande i vad som definierar ”huvuddelen av dagen" för att minska risken för olika tolkningar.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 7.5.1 om att barngruppens storlek, i kombination med personaltäthet och personalens utbildningsbakgrund, kan bidra till högre kvalitet i förskolan. Förvaltningen efterfrågar dock en långsiktig hållbar finansiering för att minimera risken att kommunerna inte kan nå regleringarna. Förvaltningen ser även behov av övergångsregler och ett nationellt arbete med kompetensförsörjning samt att förslagen ses över som helhet för att få avsedd effekt.

Förvaltningen är positiv till att personal som arbetar i barngrupp ska ha en utbildning för att arbeta med barn, men vill understryka att det redan idag finns utmaningar med kompetensförsörjningen. Förvaltningen menar vidare att utredningen inte i tillräcklig utsträckning beskriver den administrativa belastning regleringen kan komma att medföra.

Förslaget anknyter till pågående arbete inom Stockholms stad. Genom att eftersträva att all personal som arbetar i barngrupp har en utbildning för att arbeta med barn kan staden rusta sig för en eventuell framtida reglering. Förvaltningen menar därför att det fortsatt är angeläget att vid nyrekrytering beakta om den sökande har utbildning för att arbeta med barn. Att förslaget bygger på heltidsanställd personal stärker även stadens arbete med att heltidsarbete ska vara norm.

8 Förskolepersonalens språkkunskaper

8.9.3 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

8.9.4 Föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

8.9.5 Skolverket ska ta fram ett kartläggningsmaterial

Förvaltningens synpunkter på förslag 8.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 8.9.3 att personalens kunskaper i svenska språket är en betydande kvalitetsaspekt men även att det inte får riskera att leda till exkludering eller diskriminering vid rekrytering. Förvaltningen anser att kravet på kunskaper i svenska för personal behöver utredas grundligt så att kraven blir adekvata och behovsanpassade. Nya språkkrav för förskolepersonalen bör kombineras med utbildning och stöd för befintliga medarbetare.

Förvaltningen vill även framhålla att språkkunskaper i sig inte är tillräckliga. Personalen behöver kunskap om barns språkutveckling och hur de kan använda sitt språk för att främja utvecklingen.

Förvaltningen betonar vikten av statlig kompensation och att i fortsatta kostnadsberäkningar beakta kravnivån på språkkunskaper då det påverkar behovet av kompetensutveckling.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 8.9.4. men vill belysa att språkkravet inte bör sättas till en nivå som kan riskerar leda till diskriminering eller exkludering vid rekrytering. Utifrån detta föreslår förvaltningen att sådana föreskrifter bör utgå från GERS-skalan där personalens språkkunskaper bör överstiga barnens.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 8.9.5 om behovet av ett nationellt kartläggningsmaterial för att bedöma personalens kunskaper i svenska.

9 Språket i skolväsendet

9.4.2 En upplysningsbestämmelse som hänvisar till språklagen

9.4.3 Särskilt om förskolan

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 9.4.2 och 9.4.3.

12 Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

12.2 En försöksverksamhet med språkstärkande insatser för vissa barn i förskolan

12.2.2 Förskoleverksamheten ska regleras genom författning

12.2.3 Målgruppen för de språkstärkande insatserna ska definieras genom befintlig reglering

12.2.4 Huvudmannen ska erbjuda språkstärkande insatser om 25 timmar per vecka

12.2.5 Eventuella sanktioner vid omotiverad frånvaro

12.2.6 De språkstärkande insatserna

12.2.7 Försöket ska pågå i två år och finansieras genom stadsbidrag

12.2.8 Beslut om statsbidrag för språkstärkande insatser

12.2.9 Skolverket ska ha övergripande ansvar för försöksverksamheten, men huvudmännen för de enskilda försöken

12.2.10 En eventuell permanent reglering om särskilda språkstärkande insatser i förskolan för vissa barn

12.3.1 Den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola bör utvärderas, och utökade insatser eventuellt föreslås

12.3.2 Barns närvaro i förskolan bör följas upp och det närvarofrämjande arbetet utvecklas

12.4 Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Förvaltningens synpunkter på förslag 12.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 12.2.2, 12.2.3, 12.2.9 och 12.3.1.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 12.2.4 att utökning av tid för allmän förskola från 15 till 25 timmar kan skapa bättre förutsättning för utveckling och lärande. Förvaltningen efterfrågar tydlighet i var gränsdragningen går mellan de stärkande insatserna och ordinarie verksamhet.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 12.2.5 att regelbunden deltagande i förskola är betydelsefullt för barns språkutveckling i svenska, och att detta är särskilt angeläget för barn som endast i begränsad omfattning annars möter svenska språket. Förvaltningen efterfrågar tydlighet i vad det innebär om en vårdnadshavare tackar nej till språkbedömning.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 12.2.6 att ökat fokus på barns språkutveckling och tidiga insatser för barn som riskerar att inte utveckla tillräckliga kunskaper i det svenska språket bidrar till högre kvalitet. För att insatserna ska få avsedd effekt är det viktigt att personalen har tillräckliga kunskaper i svenska samt god kunskap om barns språkutveckling och vad som främjar den. Administrativa krav som förslaget kan medföra bör dock inte minska tid som förskolan ska ägna åt undervisning och utbildning med barnen.

Förvaltningen *välkomnar* förslag 12.2.7 med en försöksverksamhet för att pröva språkstärkande insatser och anser att fokus bör ligga på hur verksamheten kan organisera insatserna och vilka ekonomiska konsekvenser det medför. Förvaltningen bedömer att en försöksverksamhet på två år är för kortsiktig för att avgöra om en viss metod eller insats stärker barns svenskkunskaper.

Vidare väcker förslaget frågor om vilka krav som kommer att ställas på huvudmän som vill delta i försöksverksamheten, exempelvis krav på verksamhetens strukturella förutsättningar såsom barngruppsstorlek, personaltäthet och personalens utbildningsbakgrund.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 12.2.8, men menar att det är av betydelse att Skolverket i god tid innan ansökningstiden har beslutat om vilka språkstärkande insatser som kan prövas inom ramen för försöksverksamheten.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 12.2.10 att en permanent reglering föregås av en försöksverksamhet och betonar vikten av att resultaten beaktas i det fortsatta arbetet. Förvaltningen anser även att en eventuell permanent reglering av de särskilt språkstärkande insatserna bör föregås av en analys av de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna samt att staten kompenserar kommunerna för ökade kostnader.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 12.3.2 om att utreda ett nationellt närvarosystem för förskolan och att utvärdera det närvarofrämjande arbetet. Förvaltningen vill betona vikten av att systemet utvecklas i dialog med kommunerna och möjliggör olika tekniska lösningar för närvarorapportering. Vidare menar förvaltningen att det är angeläget att förtydliga i vilken utsträckning barn behöver vara närvarande för att utbildningen ska kunna bidra till deras utveckling och lärande.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 12.4. Förvaltningen gör bedömningen att förslaget kommer ha begränsad effekt på antalet inskrivna barn i Stockholms stads kommunala förskola, då staden redan idag erbjuder minst 30 timmar förskola för alla barn.

13 Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

13.2.1 Hemkommunens ansvar

13.2.2 Skolverket ska ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial för bedömning av yngre barns språkkunskaper

13.2.3 Hemkommunen ska informera om språkbedömningen

13.3 Undantag från kravet på obligatorisk språkbedömning

13.4 Barn som behöver det ska ha rätt till språkutvecklande stöd i förskolan

13.5 Obligatorisk tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd

13.5.1 Hemkommunens ansvar för en senare språkbedömning och tilldelning av plats vid en förskoleenhet för språkutvecklande stöd i svenska

13.6 Eventuella sanktioner vid omotiverad frånvaro

Förvaltningens synpunkter på förslag 13.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 13.2.3 och 13.6.

Förvaltningen reserverar sig mot förslag 13.2.1 och menar att effekter av utredningens förslag för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan först bör utvärderas innan staten överväger obligatorisk språkbedömning. Samtidigt gör förvaltningen bedömningen att om regeringen väljer att gå vidare med förslaget om en obligatorisk språkbedömning är hemkommunen bäst lämpad att ha ansvar för att genomföra språkbedömningen. Förvaltningen önskar tydligare konsekvensanalyser för att belysa de ekonomiska och organisatoriska effekterna för kommunerna samt att förslaget analyseras utifrån genomförbarhet, kompetens, organisation och integritet.

Förvaltningen menar vidare att utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyserar vad som sker med hemkommunens ansvar om ett barn flyttar från en kommun till en annan. Andra frågor som förvaltningen ställer sig är hur information om barnets medverkan i de språkstärkande insatserna ska följa barnet vid övergångar till kommande årskurs 1, eller till en annan förskoleenhet. Förvaltningen menar att aspekterna kring informationsöverlämning behöver utredas ytterligare, med särskilt fokus på eventuella sekretesshinder som kan finnas. Det är angeläget att det blir tydligt hur och vad för information som ska överlämnas för att säkerställa att ett barn i behov av språkstärkande insatserna fortsatt får sitt behov tillgodosett.

Förvaltningen *ifrågasätter* förslag 13.2.2 om behovet av ett nytt kartläggningsmaterial och menar att det redan finns evidensbaserade och normerande material tillgängliga. Förvaltningen anser att Skolverket bör utreda och besluta vilket av dessa som ska utgöra det nationella kartläggningsmaterialet.

Förvaltningen ställer sig delvis bakom förslag 13.3 men *ifrågasätter* det första undantaget. Hemkommunen har inte möjlighet att kontrollera vilka barn som har ett nationellt minoritetsspråk som modersmål, och förvaltningen ser risker kopplade till hanteringen av känsliga personuppgifter.

Samtidigt ser förvaltningen positivt på att barn med ett nationellt minoritetsspråk ges goda möjligheter att utveckla sitt modersmål och välkomnar därför ett undantag. Förvaltningen gör bedömningen att ett undantag bör harmonieras med förslaget i avsnitt 9.4.3 om att utbildning som bedrivs helt på finska, meänkieli eller samiska undantas från kravet att särskilt främja barns språkutveckling i svenska. Mot denna bakgrund anser förvaltningen att inskrivning i en förskoleenhet eller barngrupp där utbildningen bedrivs helt på finska, meänkieli eller samiska i sig bör utgöra grund för undantag från språkbedömning, utan krav på vårdnadshavarens begäran. Samtidigt välkomnas att vårdnadshavare ska kunna begära att barnet genomgår en språkbedömning i svenska.

Förvaltningen *instämmer* i förslag 13.4 och 13.5 men *motsätter* sig att de språkstärkande insatserna ska ges först från höstterminen det år barnet fyller fyra år. Enligt 13.2.1 ska hemkommunen ansvara för att genomföra en språkbedömning av barnet höstterminen det år barnet fyller tre år, medan rätten till insatserna och

tilldelning av plats inträder först ett år senare. Förvaltningen bedömer att det är en alltför lång tidsperiod av en ungt barns utveckling, då barnets behov sannolikt kan ha förändrats.

För förslag 13.5.1 hänvisar förvaltningen till yttrande för förslag 13.2.1 samt 13.3.

14 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

14.1 Ikraftträdande

Förvaltningens synpunkter på förslag 14.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 14.1 med reservation för yttrandet under 12.2.7 om att försöket ska pågå i två år.

Förvaltningen delar i huvudsak utredningens konsekvensbedömning, samtidigt är utredningens förslag så pass omfattande att det är svårt att göra en bedömning av vilka konsekvenser förslagen som helhet kommer ha för kommuner och huvudmän. Förvaltningen gör bedömningen att kommunernas kostnader inte är tillräckligt belysta samt saknar analys om hur förslagen påverkar lokalkostnaderna.

Sammantaget instämmer förvaltningen i utredningens bedömning att en likvärdig förskola av god kvalitet är en grundläggande förutsättning för vidare diskussion om obligatorisk förskola för vissa barn. Förvaltningen välkomnar utredningens ambition att stärka likvärdigheten och kvaliteten i förskolan.

Förvaltningen betonar behovet av långsiktiga och genomförbara lösningar som stärker förskolans kvalitet utan att öka den administrativa belastningen.

Skärholmens stadsdelsförvaltning

Skärholmens stadsdelsförvaltnings kontorsyttrande daterat den 7 september 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Nedan redovisas förvaltningens synpunkter och ställningstaganden till betänkandets sex övergripande förslag. Förslagen är följande:

1 Förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet

1.1 Regeringsuppdrag om ytterligare forskning och kunskapsutveckling i förskolan

1.2 Stödmaterial för likvärdighet och god kvalitet i förskolan ska tas fram

1.3 Statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

1.4 Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Förvaltningens synpunkter på förslag 1

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.1.

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.2. Tydligt nationellt kvalitetsfokus är positivt, men kommunerna behöver utrymme att anpassa verksamheten efter lokala behov. Stödmaterialet bör kopplas tydligt till läroplanen, annars finns en risk att det uppfattas som ett separat styrdokument, vilket kan skapa otydlighet och målkonflikter.

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.3. Kompetensförsörjning är en utmaning och nya krav behöver kombineras med nationella satsningar på utbildning, kompetensutveckling och rekrytering. Förvaltningen är positiv till att strategin särskilt bör fokusera på åtgärder för att stärka kompetensförsörjningen i förskolor med mer utmanande förutsättningar.

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.4. Förvaltningen ser behov av mer än enbart vägledning och efterfrågar ett mer styrande material som även kan utgöra grund för den tillsyn som ansvarig myndighet ska bedriva.

2 Förslag om reglering av barngruppsstorlekar och personaltäthet

2.1 Maximalt antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

2.2 En definition av barngrupp ska införas i skollagen

2.3 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Förvaltningens synpunkter på förslag 2

Förvaltningen tillstyrker till viss del förslag 2.1. Förvaltningen ser positivt på lagstadgade regler om barngruppsstorlek men förslaget behöver ytterligare bearbetas då det finns utmaningar som behöver fördjupas och problematiseras. En av dessa utmaningar är att det behövs en långsiktigt hållbar statlig finansiering, annars finns risk att kraven blir svåra att uppfylla. Vid reglering av barngruppens storlek är det också viktigt att problematisera kring hur barngruppens sammansättning och storlek bedöms. En alltför strikt reglering med fasta gränsvärden för antal barn riskerar att bli ett trubbigt verktyg, eftersom det finns stora variationer i ålderssammansättning i olika barngrupper. Det behöver finnas en tillit till att verksamheten kan göra professionella bedömningar utifrån lokala förutsättningar. Barngruppernas storlek varierar dessutom ofta under året till följd av fler inskrivningar under våren och färre barn inskrivna under hösten. Det behöver tydliggöras om tillfälliga förändringar ska betraktas som undantag eller omfattas av samma krav som mer varaktiga förhållanden. En strikt reglering av barngruppernas storlek kan medföra att barn nekas plats på en närliggande förskola när barngruppen är full. Detta riskerar att försvåra tillämpningen av närhetsprincipen, som är särskilt viktig i områden med socioekonomiska utmaningar där en tillgänglig förskola har betydelse. Möjligheten att erbjuda plats nära hemmet underlättar familjernas vardag och ökar sannolikheten att barn tar del av förskola. För att säkerställa likvärdig tillgång till förskola behöver hänsyn kunna tas till närhetsprincipen vid placeringar, även om det i vissa fall innebär att barngruppens storlek tillfälligt behöver utökas.

Rektor har, i enlighet med skollagen, ansvar för förskolans kvalitet vilket innebär att det bör finnas möjlighet att organisera utifrån lokala förutsättningar. En ytterligare aspekt vid införande av regler kring barngruppsstorlek är att nybyggda förskolor är dimensionerade för avdelningar som rymmer 20 barn. En reglering av barngruppsstorlek skulle medföra behov av anpassningar och förändrad lokalanvändning.

Förvaltningen tillstyrker förslag 2.2.

Förvaltningen tillstyrker till viss del förslag 2.3 då beräkningen behöver utredas ytterligare. Förvaltningen ser positivt på lagstadgade regler om personaltäthet men dessa behöver följas av en långsiktigt hållbar statlig finansiering. Annars finns risk att kraven blir svåra att uppfylla. Ett snitt inom förskoleenheten synliggör inte en variation och kan försvåra kommunikationen kring bemanningsplanering för både personal och vårdnadshavare.

Förvaltningen instämmer med att endast personal med utbildning för att arbeta med barn ska få inkluderas i beräkningen av personaltäthet. En form av validering av utbildning behöver ses över, i likhet med det som staden arbetar fram idag. Tillgången till utbildade förskollärare med rätt kompetens är idag en utmaning. Planering för långsiktig kompetensförsörjning behöver fortsätta i enlighet med stadens pågående arbete.

3 Förslag om förskolepersonalens språkkunskaper

3.1 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

3.2 Föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

3.3 Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram ett kartläggningsmaterial

Förvaltningens synpunkter på förslag 3

Förvaltningen tillstyrker till viss del förslag 3.1.

Om medarbetaren inte når lägsta nivån i svenska språket är det bra att huvudman kan se över andra arbetsuppgifter. Att bedöma personalens språkkunskaper är en komplex uppgift för rektor. För att bedömningen ska bli rättssäker bör den inte ligga på rektor. Utredningen föreslår arbetsrättsliga åtgärder för medarbetare som inte medverkar eller utvecklar sina språkkunskaper. Det behöver ytterligare konkretiseras vad arbetsrättsliga åtgärder innebär.

Förvaltningen avstyrker förslag 3.2 För att kunna undervisa och stödja barns språkutveckling i svenska krävs mycket goda kunskaper i svenska språket. Det handlar inte bara om att kunna kommunicera med kollegor eller vårdnadshavare, utan också om att ha goda kunskaper i ordförråd, grammatik och uttal. Att vara undervisande kräver en mer avancerad språklig nivå än vad som krävs för en miniminivå, det behöver skilja sig åt. I områden där många barn har ett annat

modersmål än svenska krävs dessutom kunskap om hur barnets modersmål kan användas som stöd för att utveckla det svenska språket. En viktig fråga är vad som ska gälla för redan anställd personal som, trots fortbildning, inte uppnår språkkraven. Efter att ha arbetat i fler år med att öka kompetensen hos medarbetare ser förvaltningen utmaningar med att rektorer ska göra bedömningar. Det är ett svårt arbete som kräver särskild kompetens. En annan anledning till att rektor inte ska göra den bedömningen är att de arbetar nära medarbetarna och har svårt att enbart bedöma den språkliga kompetensen. En förförståelse för medarbetarens uttryck och uttal kan påverka bedömningen av den språkliga förmågan.

Förvaltningen tillstyrker förslag 3.3.

Förvaltningen ser positivt på att Skolverket tar fram ett kartläggningsmaterial men anser att bedömningen bör göras av andra än rektorer.

4 Förslag om språket i skolväsendet

4.1 En upplysningsbestämmelse ska införas i skollagen om att språklagen gäller i hela skolväsendet

Förvaltningen tillstyrker förslag 4.1.

Uppdraget en obligatorisk förskola för vissa barn

Den ursprungliga skrivelsen om obligatorisk språkförskola för vissa barn har i betänkandet omformulerats till följande två förslag.

5. Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

5.1 Försöksverksamhet med språkstärkande metoder under två år

5.2 Utvärdering av den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola

5.3 System för nationell uppföljning av närvaron i förskolan samt en reglering av det närvarofrämjande arbetet

5.4 Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Förvaltningens synpunkter på förslag 5

Förvaltningen avstyrker formen för genomförande av förslag 5.1.

Förvaltningen tolkar förslaget som att försöksverksamheten upprättas genom att kommunen söker anslag utifrån antal barn som har behov av språkstärkande insatser. Barn i behov av språkstärkande insatser ska erbjudas plats inom försöksverksamheten. Förvaltningen ser det inte som gynnsamt att placera barn med behov av språkutvecklande insatser i samma grupp då det både försvårar interaktionen mellan barn samtidigt som det ställer höga krav på den undervisning som ska bedrivas för gruppen. Förvaltningen anser att insatsen istället bör bedrivas inom ordinarie förskolor i blandade grupper av barn. Språkstärkande metoder,

liknande SEMLA, är utifrån förvaltningens erfarenhet gynnsamt för alla barn oavsett behov.

För att uppnå önskad effekt bör språkstärkande metoder genomföras av personal med mycket goda språkkunskaper. Förvaltningen anser därför att personalens språkkompetens bör vara ett kriterium för ansökan samt att det är en del av uppföljningen. Förvaltningen ser en fara med punktinsatser som tillfälligt finansieras av statsbidrag. Vad händer efter två år?

Förvaltningen tillstyrker förslag 5.2.

Förvaltningen tillstyrker förslag 5.3. Förvaltningen bedömer att det behövs ett mer omfattande underlag om orsakerna till oregelbunden närvaro för att kunna ge rätt stöd och åtgärder. Det handlar både om kvaliteten i utbildningen och om samverkan mellan förskola och hem. Förskolan är en frivillig verksamhet och möjligheterna att påverka vårdnadshavares syn på barnets vistelsetider är därför begränsade. Det är samtidigt viktigt att tydliggöra vad som avses med närvaro. Ett barn kan exempelvis registreras som närvarande men ändå gå miste om en betydande del av undervisningen genom att regelbundet komma sent eller delta under endast delar av dagen. För att kunna identifiera lämpliga insatser och arbetssätt är det därför viktigt att förstå orsakerna till frånvaro och oregelbunden närvaro, eftersom stöd och åtgärder behöver anpassas utifrån varje barns och familjs individuella förutsättningar. Statistik över närvaro kan inte reduceras till en enskild siffra som verksamheten ska mätas mot. Närvaro påverkas av flera faktorer, såsom barnens och familjernas livssituation, vårdnadshavares arbetstider och lokala förutsättningar, vilket gör frågan mer komplex än vad ett nyckeltal kan fånga.

Förvaltningen tillstyrker förslag 5.4. Förvaltningen instämmer med utredningen i att en utökad allmän förskola innebär att de ekonomiska och praktiska förutsättningarna för vårdnadshavare att placera barn i förskolan förbättras, i synnerhet i områden med socioekonomiska utmaningar. Med utökad allmän förskola bör rektor ha ett större mandat att fördela hur barnens tider över dagen förläggs utifrån verksamhetens pedagogiska och organisatoriska förutsättningar.

6 Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

6.1 Obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år

6.2 Obligatorisk tilldelning av plats vid förskoleenhet för språkutvecklande stöd

6.3 Barnen förväntas delta i undervisningen och få sin rätt till språkutvecklande stöd tillgodosett

Förvaltningens synpunkter på förslag 6

Förvaltningen avstyrker förslag 6.1 i sin nuvarande utformning då det finns för många delar som ännu är oklara. Förvaltningen anser dessutom att effekter av utredningens förslag för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan bör utvärderas innan ett eventuellt införande av obligatorisk språkbedömning.

Förvaltningen ser praktiska utmaningar med förslaget då det innebär att kommunen får ett nytt uppdrag. Uppdraget behöver analyseras utifrån genomförbarhet, kompetens, organisation och hur integritet säkerställs vid överföring av information mellan olika aktörer. I förslaget framgår att hemkommunen kan överlämna ansvaret att genomföra språkkartläggningen till en annan aktör. Förvaltningen önskar ett förtydligande av vilka andra aktörer det kan vara. Utredningen beskriver inte vad som sker med språkbedömningen om ett barn flyttar till en annan kommun. Det framgår inte heller hur informationen om barnets deltagande i språkstärkande insatser ska följa barnet till en annan förskola eller till kommande skola. Informationsöverlämningen behöver utredas vidare, med särskilt fokus på eventuella sekretesshinder. Det behöver även tydliggöras hur barn som inte går i förskola ska nås. Om det sker ett införande av språkbedömning föreslår förvaltningen att den utformas i linje med skolans kartläggningsmaterial "Hitta språket" för att hålla en röd tråd genom barnets skolgång.

Förvaltningen tillstyrker till viss del förslag 6.2 men anser att tilldelning av plats bör ske före fyra års ålder. Närhetsprincipen är central vid tilldelning av plats vilket påverkar utredningens förslag om barngruppernas storlek. Förvaltningen anser dessutom att det behöver tydliggöras vad som sker om vårdnadshavaren väljer att avstå från tilldelad plats på förskolan.

Förvaltningen tillstyrker förslag 6.3 men vill framhålla att vårdnadshavare kan ha olika uppfattningar om vad som utgör en tillfredsställande utbildning för barnet. Vissa vårdnadshavare kan bedöma att barnets språkutveckling och lärande i tillräcklig utsträckning kan stödjas i hemmet, medan andra anser att barnet bör påbörja sin tid i förskolan först vid en högre ålder. Detta behöver beaktas vid bedömningen av vårdnadshavares ansvar för att barnet genomgår språkkartläggning och tar del av de språkstärkande insatser som erbjuds.

Genomförandet av utredningens förslag

Förvaltningen ser generellt en stor brist i utredningen att den inte har haft i uppdrag att analysera ekonomiska konsekvenser eller föreslå en finansieringsmodell. Reglerade barngruppsstorlekar, personaltäthet, kompetenshöjande insatser för personal samt nytt uppdrag om språkbedömning innebär ökade kostnader för kommunerna. Därför behöver de nya kraven ha långsiktig statlig finansiering, goda förutsättningar för kompetensförsörjning och rimliga övergångsbestämmelser. Förvaltningen föreslår att staten tar fram en långsiktigt hållbar finansieringsmodell som ger kommunerna förutsättningar att genomföra förändringarna.

Barnkonsekvensanalys

Förvaltningen anser att utredningen har barnets bästa i fokus och innehåller flera förslag som kan bidra till barns utveckling och lärande genom ökad kvalitet och likvärdighet i förskolan. Det är viktigt att regleringar av barngruppers storlek utformas så att de inte begränsar barns tillgång till förskola eller möjligheten att erbjudas plats nära hemmet.

Jämställdhetsanalys

Utredningen bedöms inte medföra några direkta konsekvenser för män respektive kvinnor, eftersom förslagen riktar sig till barn och verksamheter oavsett kön. Samtidigt kan förslagen påverka kvinnor mer än män eftersom majoriteten av andelen anställda inom förskolan är kvinnor. Förändrade krav på bemanning, personaltäthet och språkkunskaper påverkar därmed främst kvinnliga anställda.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2026 följande.

> Stadsdelsnämnden lägger anmälan av yttrande gällande Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37) till handlingarna.

Särskilt uttalande av Anders Göransson m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V) och Carin Hellström (MP), se Reservationer m.m.

Södermalms stadsdelsförvaltnings kontorsyttrande daterat den 18 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av synpunkter

Stadsdelsförvaltningen välkomnar utredningen Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37) och delar dess grundläggande slutsats: en förskola med hög och jämlik kvalitet är en förutsättning för barns utveckling, lärande och framtida skolgång.

Utredningen lyfter fram de skillnader i förutsättningar som råder mellan olika huvudmän och förskolor, samt behovet av konkreta åtgärder för att främja likvärdighet – både på lokal och nationell nivå. Särskilt betonas språkutvecklingens betydelse, där förskolan spelar en nyckelroll i att ge alla barn goda möjligheter att utveckla sina kunskaper i svenska. Bland förslagen märks:

- Tydligare nationella riktlinjer för barngruppers storlek.
- Förbättrade förutsättningar för bemanning och personalens kompetens.
- Stärkt stöd för barn med särskilda behov i sin språkutveckling.

Tillsammans syftar förslagen till att skapa mer rättvisa villkor för förskolor runt om i landet. Förvaltningen delar utredningens bedömning att förslagen är viktiga för barns utveckling och lärande, men framhåller samtidigt att vissa delar kan behöva ytterligare analys. Framför allt bör de vägas mot ekonomisk genomförbarhet och lokala socioekonomiska förhållanden.

Ställningstaganden

Förvaltningens synpunkter och ställningstaganden redogörs för i det följande. De redogörs för utifrån de sex övergripande förslag som betänkandet består av.

Dessa är;

1. Förslag för en likvärdig förskola av god kvalitet

1.1 Regeringsuppdrag om ytterligare forskning och kunskapsutveckling i förskolan

1.2 Stödmaterial för likvärdighet och god kvalitet i förskolan ska tas fram

1.3 Statlig strategi för förskolans framtida kompetensförsörjning

1.4 Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Förvaltningens synpunkter på förslag 1.

Förvaltningen tillstyrker förslag 1.1, 1.2, 1.3, 1.4

2. Förslag om reglering av barngruppsstorlekar och personaltäthet

2.1 Maximalt antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

2.2 En definition av barngrupp ska införas i skollagen

2.3 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Förvaltningens synpunkter på förslag 2.

Förvaltningen vill uppmärksamma att förslaget uttrycker personaltäthet som antal personal per barn, vilket skiljer sig från det mått som vanligen används i förskolan, där antalet barn per pedagog redovisas. Förvaltningen instämmer i att barngruppens storlek, i kombination med personaltäthet och personalens utbildningsbakgrund, kan bidra till högre kvalitet i förskolan, men vill betona att förslagen behöver ses som en helhet för att få avsedd effekt. Även barngruppens sammansättning är betydelsefull. Det finns en potentiell risk att en barngrupp med 12 barn i åldrarna 1 – 5 år inte är tillräcklig utvecklande för samtliga barn, i det fall majoriteten av barnen i barngruppen är 1 – 2 år och endast ett fåtal är äldre barn.

Förvaltningen ställer sig vidare frågande till hur exempelvis avdelningsplanering ska kunna genomföras utan att det strider mot bestämmelserna. Det bör därför tydliggöras att gemensam verksamhetsplanering kan medge undantag. Vidare anger utredningen att ”huvuddelen av dagen” avser merparten av dagen utifrån förskolans öppettider. Eftersom öppettiderna varierar mellan förskolor bör det framgå om öppettider motsvarar förskolans ramöppettider eller den faktiska tid som en förskola är öppen. Utan ett sådant förtydligande ser förvaltningen att det finns en risk för olika tolkningar vilket kan innebära skillnader i efterlevnad, vilket i sin tur får konsekvenser för barn. Förvaltningen anser också att förlagets ekonomiska hållbarhet behöver utredas vidare samt att hänsyn behöver tas till eventuella demografiska förändringar.

3. Förslag om förskolepersonalens språkkunskaper

3.1 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

3.2 Föreskrifter om vilken nivå av svenska som ska krävas ska tas fram

3.3 Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram ett kartläggningsmaterial

Förvaltningens synpunkter på förslag 3.

Förvaltningen *instämmer* i att personalens kunskaper i svenska språket är en kvalitetsaspekt med betydelse och tillstyrker förslag 3.1, 3.2 och 3.3. Förvaltningen anser dock att kravet på kunskaper i svenska för medarbetarna behöver utredas så att kraven blir relevanta och anpassas efter behov.

4. Förslag om språket i skolväsendet

4.1 En upplysningsbestämmelse ska införas i skollagen om att språklagen gäller i hela skolväsendet

Förvaltningens synpunkter på förslag 4.

Förvaltningen *tillstyrker* förslag 4.1.

Den ursprungliga skrivelsen om obligatorisk språkförskola för vissa barn har i betänkandet omformulerats till nedan två förslag.

5. Förslag på insatser för en stärkt språklig utveckling i svenska i förskolan

5.1 Försöksverksamhet med språkstärkande metoder under två år

5.2 Utvärdering av den uppsökande verksamheten och erbjudande om plats i förskola

5.3 System för nationell uppföljning av närvaron i förskolan samt en reglering av det närvarofrämjande arbetet

5.4 Utökad rätt till avgiftsfri allmän förskola för alla barn

Förvaltningens synpunkter på förslag 5.

Förvaltningen *instämmer* i att det är angeläget att fler barn går i förskolan och får möjlighet till språkutveckling i svenska. Förvaltningen *tillstyrker* därför förslag 5.1, 5.2, 5.3. Förvaltningen anser också att förslagets ekonomiska hållbarhet behöver utredas vidare när det gäller förslag 5.4. Detta utifrån att Stockholm idag har 15 timmars allmän avgiftsfri förskola och att utredningen föreslår 25 timmars avgiftsfri förskola.

6. Förslag om språkutvecklande stöd i svenska i förskolan

6.1 Obligatorisk språkbedömning i svenska det år barnet fyller tre år

6.2 Obligatorisk tilldelning av plats vid förskoleenhet för språkutvecklande stöd

6.3 Barnen förväntas delta i undervisningen och få sin rätt till språkutvecklande stöd tillgodosett

Förvaltningens synpunkter på förslag 6.

Förvaltningen *instämmer* i att regelbundet deltagande i förskola är betydelsefullt för barns språkutveckling i svenska, och att detta är särskilt angeläget för barn som endast i begränsad omfattning annars möter svenska språket. Förvaltningen *tillstyrker* därför förlag 6.2 och 6.3. Förvaltningen anser vidare att förslag 6.1 behöver utredas gällande bland annat testets innehåll, ansvaret för testets genomförande samt överlämnande av information mellan olika instanser och myndigheter. Förvaltningen motsätter sig dock att tilldelningen av plats ska ges först från höstterminen det år barnet fyller fyra år. Enligt förslaget ska hemkommunen ansvara för att genomföra en språkbedömning av barnet höstterminen det år barnet fyller tre år, medan tilldelning av plats sker först ett år senare. Förvaltningen bedömer att det är en alltför lång tidsperiod då barnets behov sannolikt kan ha förändrats. Tilldelningen av plats bör därför ske från vårterminen det kalenderår barnet fyller fyra. Förvaltningen motsätter sig även den föreslagna tidsförskjutningen mellan språkbedömning och insats. Ett identifierat behov bör mötas skyndsamt. Risken är annars att värdefull tid går förlorad i barnets språkutveckling.

Jämställdhetsanalys

Förskola har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Förslaget berör inte jämställdhetsfrågor och en vidare jämställdhetsanalys genomförs därför inte.

Barnrättsanalys

Det svenska språket är en förutsättning för att barn ska lära sig läsa, skriva och räkna på svenska. Förskolan spelar därför en viktig roll som mötesplats och för att förbereda barnen för att kunna bli aktiva medborgare i samhället. Språkutvecklingen påverkas mycket av den språkliga stimulans som barnet får och den inställning till språk som barnet möter. Med hjälp av språket lär sig barnet att förstå sig själv, att tolka sin omgivning och att sortera sina upplevelser. Att kunna uttrycka sig är dessutom viktigt för att kunna delta aktivt i samhället och är därför en demokratisk rättighet.

FN:s konvention om barns rättigheter (Barnkonventionen) slår fast varje barns rätt till utbildning. Förslaget bidrar till uppdraget att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn i förskolan och därmed säkra rätten till en utbildning av god kvalitet.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Reservation av Åsa Nilsson Söderström (L)

1. Delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anföra:

Alla barn ska få en bra utbildning, oavsett var de bor eller vilken förskola de går på. Förskolan ska ge alla barn goda förutsättningar inför skolstarten, och då är deras språkutveckling avgörande.

Barn som utvecklar goda kunskaper i svenska före skolstart har ofta lättare att lära sig läsa, skriva och ta till sig undervisningen i grundskolan. Men för barn som inte möter svenska regelbundet i hemmet kan förskolan ge fler tillfällen att höra, använda och utveckla språket.

Utredningen föreslår att barn ska genomgå språkbedömning i svenska från tre års ålder. Förskoleförvaltningen reserverar sig mot förslaget, men Liberalerna ställer sig positiva. För att kunna stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan behöver förskolan kunna identifiera vilka barn som behöver stärka sin språkutveckling och få mer stöd.

En språkscreening ger också förutsättningar att införa obligatorisk förskola för de barn som inte har tillräckliga språkkunskaper. Det är en viktig reform för att fler barn ska få möjlighet att lyckas i skolan och bli en del av samhällets gemenskap.

Utredaren menar att det finns utmaningar med en obligatorisk förskola för de barn som inte har tillräckliga språkkunskaper. Liberalerna bedömer dock att behovet och fördelarna överväger de nackdelar som utredaren lyfter.

En obligatorisk språkförskola skulle stärka barns svenska språkutveckling inför skolstarten, så att fler elever börjar skolan med likvärdiga förutsättningar. Det ger i sin tur alla barn bättre möjligheter att lyckas i skolan, oavsett bakgrund. En obligatorisk språkförskola skulle också medföra att vi tidigare upptäcker barn som behöver extra stöd och underlätta övergången till förskoleklass och grundskola.

Reservation av Amelie Langby m.fl. (M)

1. Att tillstyrka utredningens förslag.
2. Att därutöver anföra

Moderaterna i Stockholms stad ställer sig i huvudsak positiva till utredningens förslag. En förskola av hög kvalitet är avgörande för barns trygghet, utveckling och möjligheter att lyckas i skolan. Särskilt viktigt är att fler barn får ett starkt svenskt språk tidigt.

Förslagen om mindre barngrupper, en lägsta personaltäthet och tydligare krav på personalens svenskkunskaper bör ses som en samlad kvalitetsreform. Utredningen pekar själv på att en begränsning av gruppstorlekar utan krav på personaltäthet riskerar att leda till färre vuxna i varje grupp. Därför är det rätt att kombinera reformerna och samtidigt ge huvudmännen ett rimligt utrymme att organisera verksamheten utifrån barns olika behov.

Moderaterna välkomnar också ambitionen att tidigt identifiera barn som behöver mer stöd i svenska. God svenska är en nyckel till kunskap, integration och egenmakt. En språkbedömning ska vara saklig, likvärdig och utformad med barnets bästa i centrum. Stockholms stad måste vara beredd att ta ansvar för att sådana insatser fungerar i praktiken och prioritera resurser till barn som behöver dem mest.

Reformen kommer att ställa krav på rekrytering, kompetensutveckling, lokaler och administration. Det är utmaningar som ska hanteras – inte skäl att avstå från nödvändiga kvalitetsförbättringar. Kommunen har ett ansvar att använda sina resurser effektivt, planera långsiktigt och prioritera kärnverksamheten: fler vuxna nära barnen, god undervisning och bättre språkutveckling.

Moderaterna har förslag på lokal nivå och tydliga prioriteringar i vår budget för att genomföra den här typen av reformer. Det är viktigt att styret tar sitt ansvar för att Stockholm genomför dessa regelförändringar på ett ansvarsfullt sätt, med ordning och reda i ekonomin och med fokus på att reformerna ska ge verklig effekt för barnen.

Stockholms stad bör därför tillstyrka reformens inriktning. Med ett tydligt kommunalt ansvar, ekonomisk disciplin och rätt prioriteringar kan Stockholm bidra till en mer likvärdig och språkutvecklande förskola.

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. att ställa sig positiv till regeringens förslag i betänkandet Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37),
2. att därutöver anföra följande.

Sverigedemokraterna välkomnar förslag för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. En god språkutveckling i svenska är avgörande för barns fortsatta skolgång och möjligheter att etablera sig i samhället.

Vi ser positivt på att det ställs högre krav på kvalitet och att förskolans språkutvecklande uppdrag stärks. Tidiga språkinsatser är en investering i varje barns framtid och en viktig del i att förhindra utanförskap.

Sammantaget anser Sverigedemokraterna att förslaget är ett steg i rätt riktning och ställer sig därför positiva till betänkandet.

Särskilt uttalande av Ismail Ali (C)

Centerpartiet delar ambitionen om en mer likvärdig och språkutvecklande förskola. Förskolans kvalitet ska inte avgöras av barnets bostadsadress eller familjens förutsättningar. Vi vill särskilt understryka betydelsen av mindre barngrupper, god personaltäthet och fler utbildade förskollärare, inte minst i de delar av Stockholm där behoven är som störst.

Förskolan har också en viktig roll för barns språkutveckling. Det är därför viktigt att personalen har både goda kunskaper i svenska och kunskap om hur barns språk utvecklas.

Samtidigt behöver vi bli bättre på att nå de barn som i dag inte tar del av förskolan i tillräcklig utsträckning. Uppsökande arbete och tidiga insatser är viktiga för att fler barn ska få möjlighet att utveckla sitt språk och vara väl förberedda inför skolstarten.

När staten ställer nya krav måste kommunerna också få resurser och rimliga förutsättningar att genomföra dem. För oss är det viktigaste att förändringarna märks i barnens vardag och stärker de förskolor där behoven är störst.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation av Hanna Wistrand m.fl. (L)

1. Delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anföra:

Alla barn ska få en bra utbildning, oavsett var de bor eller vilken förskola de går på. Förskolan ska ge alla barn goda förutsättningar inför skolstarten, och då är deras språkutveckling avgörande.

Barn som utvecklar goda kunskaper i svenska före skolstart har ofta lättare att lära sig läsa, skriva och ta till sig undervisningen i grundskolan. Men för barn som inte möter svenska regelbundet i hemmet kan förskolan ge fler tillfällen att höra, använda och utveckla språket.

Utredningen föreslår att barn ska genomgå språkbedömning i svenska från tre års ålder. Förskoleförvaltningen reserverar sig mot förslaget, men Liberalerna ställer sig positiva. För att kunna stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan behöver förskolan kunna identifiera vilka barn som behöver stärka sin språkutveckling och få mer stöd.

En språkscreening ger också förutsättningar att införa obligatorisk förskola för de barn som inte har tillräckliga språkkunskaper. Det är en viktig reform för att fler barn ska få möjlighet att lyckas i skolan och bli en del av samhällets gemenskap.

Utredaren menar att det finns utmaningar med en obligatorisk förskola för de barn som inte har tillräckliga språkkunskaper. Liberalerna bedömer dock att behovet och fördelarna överväger de nackdelar som utredaren lyfter.

En obligatorisk språkförskola skulle stärka barns svenska språkutveckling inför skolstarten, så att fler elever börjar skolan med likvärdiga förutsättningar. Det ger i sin tur alla barn bättre möjligheter att lyckas i skolan, oavsett bakgrund. En obligatorisk språkförskola skulle också medföra att vi tidigare upptäcker barn som behöver extra stöd och underlätta övergången till förskoleklass och grundskola.

Särskilt uttalande av Johan Duvdahl (C)

Centerpartiet delar ambitionen om en mer likvärdig och språkutvecklande förskola. Förskolans kvalitet ska inte avgöras av barnets bostadsadress eller familjens förutsättningar. Vi vill särskilt understryka betydelsen av mindre barngrupper, god personaltäthet och fler utbildade förskollärare, inte minst i de delar av Stockholm där behoven är som störst.

Förskolan har också en viktig roll för barns språkutveckling. Det är därför viktigt att personalen har både goda kunskaper i svenska och kunskap om hur barns språk utvecklas.

Samtidigt behöver vi bli bättre på att nå de barn som i dag inte tar del av förskolan i tillräcklig utsträckning. Uppsökande arbete och tidiga insatser är viktiga för att fler barn ska få möjlighet att utveckla sitt språk och vara väl förberedda inför skolstarten.

När staten ställer nya krav måste kommunerna också få resurser och rimliga förutsättningar att genomföra dem. För oss är det viktigaste att förändringarna märks i barnens vardag och stärker de förskolor där behoven är störst.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Henrik Åkerlund (SD)

Sverigedemokraterna välkomnar denna utredning om likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola. Svenska språket är av grundläggande betydelse att komma i kontakt med och lära sig i tidig ålder vilket är av självklar betydelse för integrationen i Sverige.

Sverigedemokraterna har ständigt lyft problemen med bristande språkkunskaper i svenska både bland förskolebarn -och personal som tenderar att vara väldigt utbrett inom staden, främst inom våra socioekonomiskt utsatta områden.

Vi tror att förbättrade språkkunskaper i svenska är bland de viktigaste som kan möjliggöra för en mer likvärdig förskola inom hela staden.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation av Aras Amin, Busra Lina Kocaturk och Louise Ajnesjö (alla M)

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. Att därutöver anföra:

Moderaterna välkomnar att förvaltningen i huvudsak ställer sig positiv till utredningens ambition att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. Samtidigt delar vi inte förvaltningens bedömning när det gäller förslagen om förskolepersonalens språkkunskaper eller försöksverksamhet med språkstärkande metoder. För Moderaterna är det självklart att alla barn ska mötas av personal som behärskar svenska väl. Språket är förskolans viktigaste pedagogiska verktyg och en grundförutsättning för att kunna bedriva undervisning, stödja barns utveckling och ha en nära dialog med vårdnadshavare. Barn som kommer till förskolan med begränsade kunskaper i svenska ska inte mötas av vuxna som själva har otillräckliga språkkunskaper. Vi anser därför att huvudmän ska ha ett tydligt ansvar för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga kunskaper i svenska och att nationella krav på språknivå bör införas. Ett tydligt och likvärdigt system för bedömning av språkkunskaper bidrar till högre kvalitet i verksamheten och skapar bättre förutsättningar för barnens språkutveckling. Vid nyanställning bör språktester kunna genomföras och befintlig personal med bristande kunskaper ges möjlighet och skyldighet att genomföra språkstärkande utbildningsinsatser. Moderaterna anser även att nya metoder för att stärka barns språkutveckling bör prövas och utvärderas. Försöksverksamheter kan ge värdefull kunskap om vilka insatser som ger bäst resultat för barn som behöver extra stöd i sin svenska språkutveckling.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Rickard Ydrenäs (L) och Henrik Sjölander m.fl. (M)

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. Att därutöver anföra

Vi välkomnar att förvaltningen i huvudsak ställer sig positiv till utredningens ambition att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. Samtidigt delar vi inte förvaltningens bedömning när det gäller förslagen om förskolepersonalens språkkunskaper eller försöksverksamhet med språkstärkande metoder.

Svenska språket är nyckeln till skolan och samhället. Förskolans betydelse för barns utveckling är central. Den fyller en särskilt viktig roll för de barn som inte har med sig svenskan hemifrån. Ett gott ordförråd är en avgörande faktor, inte bara för en lyckad skolgång, utan också för att kunna ta del av andras känslor och uttrycka sina egna, liksom för en livslång bildning. Forskning har visat att barn som inte utvecklar ett tillräckligt rikt ordförråd tidigt riskerar att inte komma ikapp de andra barnen.

För oss är det självklart att alla barn ska mötas av personal som behärskar svenska väl. Språket är förskolans viktigaste pedagogiska verktyg och en grundförutsättning för att kunna bedriva undervisning, stödja barns utveckling och ha en nära dialog med

vårdnadshavare. Barn som kommer till förskolan med begränsade kunskaper i svenska ska inte mötas av vuxna som själva har otillräckliga språkkunskaper.

Vi anser därför att huvudmän ska ha ett tydligt ansvar för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga kunskaper i svenska och att nationella krav på språknivå bör införas. Ett tydligt och likvärdigt system för bedömning av språkkunskaper bidrar till högre kvalitet i verksamheten och skapar bättre förutsättningar för barnens språkutveckling. Vid nyanställning bör språktester kunna genomföras och befintlig personal med bristande kunskaper ges möjlighet och skyldighet att genomföra språkstärkande utbildningsinsatser.

Vi anser även att nya metoder för att stärka barns språkutveckling bör prövas och utvärderas. Försöksverksamheter kan ge värdefull kunskap om vilka insatser som ger bäst resultat för barn som behöver extra stöd i sin svenska språkutveckling.

Reservation av Liliane Åkerlund (SD)

1. Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner Sverigedemokraternas utlåtande som svar på remissen
2. Därutöver anföra följande:

Stadsdelsnämnden har av kommunstyrelsen fått i uppdrag att besvara remissen avseende betänkandet om Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37). Utredningen innehåller omfattande förslag till förändringar som ska syfta till att bidra till en ökad kvalitet och likvärdighet i förskolan.

Sverigedemokraterna ställer sig delvis bakom förvaltningens svar på remissen men önskar därutöver ändra att nämndens tillstyrker utredningens förslag 3.1, 3.2, 3.3. Ansvaret måste ligga på huvudmannen och rektor, dessa är de som operativt är ansvariga för verksamhetens kvalitet och personal.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Reservation av Amelie Langby och Douglas Ahlberg (båda M) tillika ersättaryttrande av Carl Häggqvist (KD)

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra:

Moderaterna välkomnar att förvaltningen i huvudsak ställer sig positiv till utredningens ambition att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. Samtidigt delar vi inte förvaltningens bedömning när det gäller förslagen om förskolepersonalens språkkunskaper eller försöksverksamhet med språkstärkande metoder.

För Moderaterna är det självklart att alla barn ska mötas av personal som behärskar svenska väl. Språket är förskolans viktigaste pedagogiska verktyg och en

grundförutsättning för att kunna bedriva undervisning, stödja barns utveckling och ha en nära dialog med vårdnadshavare. Barn som kommer till förskolan med begränsade kunskaper i svenska ska inte mötas av vuxna som själva har otillräckliga språkkunskaper.

Vi anser därför att huvudmän ska ha ett tydligt ansvar för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga kunskaper i svenska och att nationella krav på språknivå bör införas. Ett tydligt och likvärdigt system för bedömning av språkkunskaper bidrar till högre kvalitet i verksamheten och skapar bättre förutsättningar för barnens språkutveckling. Vid nyanställning bör språktester kunna genomföras och befintlig personal med bristande kunskaper ges möjlighet och skyldighet att genomföra språkstärkande utbildningsinsatser.

Moderaterna anser även att nya metoder för att stärka barns språkutveckling bör prövas och utvärderas. Försöksverksamheter kan ge värdefull kunskap om vilka insatser som ger bäst resultat för barn som behöver extra stöd i sin svenska språkutveckling.

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. Att ställa sig positiv till regeringens förslag i betänkandet Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37).
2. Att därutöver anföra:

Sverigedemokraterna välkomnar förslag för att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. En god språkutveckling i svenska är avgörande för barns fortsatta skolgång och möjligheter att etablera sig i samhället.

Vi ser positivt på att det ställs högre krav på kvalitet och att förskolans språkutvecklande uppdrag stärks. Tidiga språkinsatser är en investering i varje barns framtid och en viktig del i att förhindra utanförskap.

Sammantaget anser Sverigedemokraterna att förslaget är ett steg i rätt riktning och ställer sig därför positiva till betänkandet.

Reservation av Alexander Zejlon och Tomas Grönberg (båda L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra:

Alla barn ska få en bra utbildning, oavsett var de bor eller vilken förskola de gått i. Förskolan ska ge alla barn goda förutsättningar inför skolstarten, och då är deras språkutveckling avgörande.

Barn som utvecklar goda kunskaper i svenska före skolstart har ofta lättare att lära sig läsa, skriva och ta till sig undervisningen i grundskolan. Men för barn som inte möter svenska regelbundet i hemmet kan förskolan ge fler tillfällen att höra, använda och utveckla språket.

Utredningen föreslår att barn ska genomgå språkbedömning i svenska från tre års ålder. Liberalerna menar att detta är nödvändigt för att säkerställa en likvärdig utbildning, varför vi anser att förvaltningens svar är för defensivt. Finansiering för och finansiering av ett nytt kommunalt uppdrag behöver alltid utredas. Baserat på bland annat analys av PISA-resultat vet vi att bristande språkkunskaper i svenska från hemmet är en starkt bidragande faktor till dåliga studieresultat. För att kunna stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan behöver förskolan kunna identifiera vilka barn som behöver stärka sin språkutveckling och få mer stöd.

En språkscreening ger också förutsättningar att införa obligatorisk förskola för de barn som inte har tillräckliga språkkunskaper. Det är en viktig reform för att fler barn ska få möjlighet att lyckas i skolan, bli en del av samhällets gemenskap, och ha friheten att själva forma sina liv in i vuxenlivet.

Utredaren menar att det finns utmaningar med en obligatorisk förskola för de barn som inte har tillräckliga språkkunskaper. Liberalerna anser dock att såväl behovet som fördelarna överväger de nackdelar som utredaren lyfter. Samhället kan inte med hänvisning till barnens integritet kräva att de som inte får med sig adekvata kunskaper i svenska hemifrån själva måste ordna upp sina bristande språkkunskaper.

En obligatorisk språkförskola skulle stärka barns svenska språkutveckling inför skolstarten, så att fler elever börjar skolan med likvärdiga förutsättningar. Det ger i sin tur alla barn bättre möjligheter att lyckas i skolan, oavsett bakgrund. En obligatorisk språkförskola skulle också medföra att vi tidigare upptäcker barn som behöver extra stöd vilket underlättar övergången till förskoleklass och grundskola. Detta stärker barnens rätt till utbildning, och ökar deras frihet i sina fortsatta liv.

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Anders Göransson m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V) och Carin Hellström (MP)

Vi instämmer i förvaltningens svar. Många av förslagen är bra, inte minst ambitionen om mindre barngrupper och ökad personaltäthet.

Det är bra att förskolan även fortsatt föreslås vara frivillig, med lika regler för alla familjer. Det är självklart positivt att barn som behöver stärkas i sin språkutveckling deltar i förskolans verksamhet i högre utsträckning än idag och att de som jobbar i förskolan har rätt kompetens för att jobba språkutvecklande med barnen. Däremot skulle en obligatorisk förskola, i synnerhet om det bara ska gälla för vissa barn; vare en utveckling åt fel håll vilket kan vara kontraproduktivt för barnens lärande och utveckling i förskolan. Förtroendefulla relationer, uppsökande verksamhet, information om vikten av att ha barnen i förskolan och att sänka trösklarna för att placera sina barn i förskola är långsiktigt bättre än tvång.

Språkutveckling har många delar där även hemspråksundervisning är en viktig del. Södermalm har en tradition och erfarenhet av språkutveckling, vi ansvarar för stadens kommunövergripande förskolor för nationella minoritetsspråk och specialverksamhet för barn med grav språkstörning. Det är ett arbete att vara stolta över och bygga vidare på.